Melidonium

revistă de cultură, artă, tradiție, credință, istorie, educație

Fondată de Societatea Culturală *George Radu Melidon*, Roman
Anul VI, nr. 6, ianuarie-iulie 2015

Melidonium
REVISTĂ FONDATĂ DE SOCIETATEA CULTURALĂ George Radu Melidon Roman

ISSN 2066-0685
ISSN-L 2066-0685

„ Apele repezi ale istoriei macină oameni şi vetre, asemenea şuvoaielor tinere care, cu răbdare şi har geologic, dăltuiesc în roci ameţitoare trecători. Cu atât mai mult trebuie ca noi, în faţa acestor eroziuni, să înălţăm tectonic terase de vieţuire.

Să le răspundem acestor ape cu munţi şi piscuri de permanenţă şi atunci ferăstruirile vor deveni columne pe care generaţii să-şi încrusteze,an de an, însemnele dăinuirii noastre.”

Gheorghe A.M. CIOBANU

În acest număr:

Melidonium

Editată de
Societatea Culturală *George Radu Melidon*
şi Editura Muşatinia
cu sprijinul
Scriitorilor din Diaspora

Revista *Melidonium* o puteţi lectura şi pe site-ul www.melidonium.ro

E-mail:
emiliatutianu@gmail.com
asociatia.grmelidon@gmail.com

Adresa redacţiei:
Biblioteca Municipală Roman
Str. Roman Muşat, Nr. 19
tel. 0740484241

Publicistul George Radu Melidon și întemeierea primei biblioteci publice la Roman

- 130 de ani de la înființare

EMILIA ȚUȚUIANU DOSPINESCU

George (Gheorghe) Radu Melidon s-a născut la 13 martie 1831, la Roman, în familia profesorului Gheorghe şi Ecaterina Melidon[1]. După terminarea ciclului primar de învățământ, urmează exemplul fratelui său mai mare Grigore, şi se înscrie la Academia Mihăileană din Iași[2], pentru a studia literatura și istoria, până în anul 1855 când este trimis pentru a studia matematica la Paris[3].

Poliglot desăvârşit, cunoştea germana, franceza, latina și greaca, s-a familiarizat cu literaturile acelor popoare „*cu scop ca apoi să producă resultatele acelora și în literatura năciunală rumână*”[4]. Pedagog de vocație, militant al ideii naționale’ ocupă funcții administrative importante în învățământul din a doua jumătate a secolului al XIX-lea din România, contribuind la reorganizarea şi dezvoltarea acestuia.

Dintre foştii dascăli de la Academie au avut legătură cu cariera sa viitoare profesorul de retorică Dimitrie Gusti şi profesorul de istorie Theodor Codrescu. Lui Dimitrie Gusti i-a dedicat Melidon şi prima lucrare apărută în 1858, iar debutul în presă la făcut la ziarul *Zimbrul* condus de Theodor Codrescu. În 1868, în calitatea lui de ministru al Cultelor şi Instrucțiunii Publice din România și de președinte al comisiei însărcinate de domnitorul Carol I cu înființarea Școlii Normale de la Bucureşti, Dimitrie Gusti îl numeşte pe George Radu Melidon primul director al acestei instituții.

A fost un ager polemist, înzestrat cu vervă, umor și spontaneitate şi un om sincer înzestrat cu curajul opiniei, pe care și-o exprima fără ezitare.

Printr-un Decret din 9 ianuarie 1862 domnitorul Alexandru Ioan Cuza mulțumește lui George Radu Melidon[5], numit şef de secție în Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice, pentru rezultatele obținute.

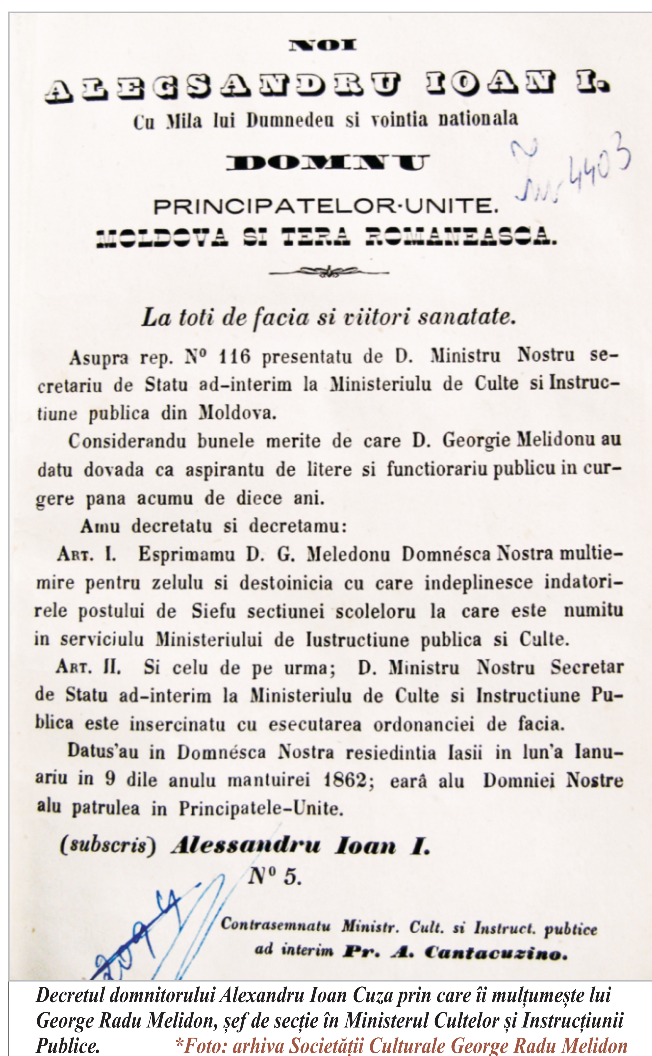
În 1871 a participat în fruntea unei delegații de cadre didactice din învățământul secundar la Marea Serbare de la Mănăstirea Putna (15-16 august), unde a avut ocazia să-i cunoască pe reprezentanții tinerei generații de studenți români din străinătate, între care Mihai Eminescu, Ioan Slavici și Ciprian Porumbescu.

A locuit şi la Bucureşti împreună cu soția sa Elena și fiul lor Dimitrie-Radu Melidon, iar din luna octombrie a anului 1881, din cauza problemelor de sănătate, s-a pensionat și s-a retras la Roman, unde a continuat să predea ca profesor suplinitor la Gimnaziul Roman Vodă.

S-a stins din viață în 1897, la Roman, după o boală necruțătoare și a fost înmormântat în cimitirul orașului natal.

În anul 1885, printr-o donație de carte către Primăria Roman, a pus bazele primei biblioteci publice din orașul natal, donație ce a constat din 228 de cărți ce şi-au avut locul în holul primăriei din Roman.

Profesorul Alexandru Epure, autor al unei scurte monografii despre George Radu Melidon, apărută în anul 1942, îl caracterizează astfel: „... *acest fiu al Romanului a fost un distins membru al corpului didactic, un spirit ales, care a onorat școala românească prin activitatea desfășurată pe teren pedagogic și cultural, iar prin publicistică a contribuit la luminarea minții concetățenilor săi; a pus și bazele unei biblioteci publice în orașul său natal deși era un om sărac și avea un fiu de viitorul căruia trebuia să se îngrijească...*”

NOI

ALEGSANDRU IOAN I.

Cu Mila lui Dumnedeu si vointia nationala

DOMNU

PRINCIPATELOR-UNITE.

MOLDOVA SI TERA ROMANEASCA.

La toti de facia si viitori sanatate.

Asupra rep. N° 116 presentatu de D. Ministru Nostru secretariu de Statu ad-interim la Ministeriulu de Culte si Instructiune publica din Moldova.

Considerandu bunele merite de care D. Georgie Melidonu au datu dovada ca aspirantu de litere si functiorariu publicu in curgere pana acumu de diece ani.

Amu decretatu si decretamu:

Art. I. Esprimamu D. G. Meledonu Domnésca Nostra multiemire pentru zelulu si destoinicia cu care indeplinesce indatoririle postului de Siefu sectiunei scoleloru la care este numitu in serviciulu Ministeriului de Instructiune publica si Culte.

Art. II. Si celu de pe urma; D. Ministru Nostru Secretar de Statu ad-interim la Ministeriulu de Culte si Instructiune Publica este insercinatu cu esecutarea ordonanciei de facia.

Datus'au in Domnésca Nostra resiedintia Iasii in lun'a Ianuariu in 9 dile anulu mantuirei 1862; earâ alu Domniei Nostre alu patrulea in Principatele-Unite.

(*subscris*) **Alessandru Ioan I.**

N° 5.

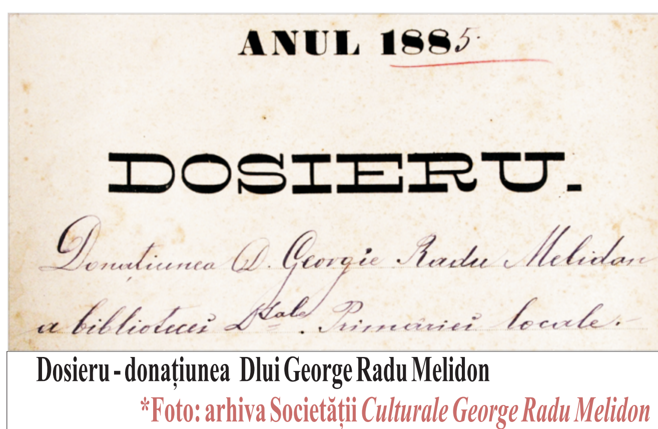
Contrasemnatu Ministr. Cult. si Instruct. publice ad interim **Pr. A. Cantacuzino.**

Decretul domnitorului Alexandru Ioan Cuza prin care îi mulțumește lui George Radu Melidon, șef de secție în Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice. **Foto: arhiva Societății Culturale George Radu Melidon*

Primul pas spre realizarea unei biblioteci publice la Roman este făcut odată cu intenția omului de cultură George Radu Melidon de a face o donație de carte comunei sale natale, aşa cum reiese din cererea cu nr. de înregistrare 1662, purtând data de 2 aprilie 1885, adresată primarului comunei Roman; prezentăm mai jos transcrierea documentului:

Roman, 2 aprilie 1885

ANUL 1885

DOSIERU.

Donațiunea D. George Radu Melidon a bibliotecei D-sale Primăriei locale.

Dosieru - donațiunea Dlui George Radu Melidon
*Foto: arhiva Societății *Culturale George Radu Melidon*

Domnule Primar,

Considerând că Romanul posedă de mai mulți ani, mai multe şcoli primare şi secundare publice şi private, care au trebuit să producă măcar cetitori cu dorință de a-şi spori cunoştințele şi a-şi satisface curiozitatea prin lectură.

Am onoarea a oferi în dar Comunei mele natale Romanul două sute şasesprezece volume cărți toate legate şi relativ la ştiință, litere şi istorie națională dupre alăturatul inventar, ca un prinos cetățenesc din singura avere ce am. Domniei Sale D. primar al Comunei Roman

... putut realiza dupre învățăturile părinților mei şi pe cele pe care am lucrat în toată viața mea de preste şesezeci ani, spre a forma onorabila comună cu aceste cărți rari şi alese, un început de bibliotecă publică sub următoarele condițiuni:

1. Această colecțiune va purta neschimbat numirea de Melidonium spre veşnica pomenire a numelui familiei mele arborigena Romanului şi va sta veşnic în un dulap deosebit cu inscripțiunea de mai sus, în salonul principal al primăriei comunale, împreună cu fotografia donatorului.

2. Onorabila primărie va pune cărțile la dispozițiunea oricărui amator spre cetire şi cercetare după regulamentele ce va găsi de cuviință a face dupre timp şi împrejurări însă numai în cuprinsul localului primăriei, iar în afară cărțile nu se vor împrumuta nimănui, afară de persoane vrednice de credință şi cu depunere de garanție a valoarei întregului opu, dupre cum se indică în special pentru fiecare, prin mai sus menționatul catalog cu o valoare totală de patru mii patru sute şesezeci lei.

În dată ce Onor. primăria, va binevoi a'mi face cunoscut formal că primeşte această oferire în condițiunile propuse, eu donatorul George Radu Melidon, voi depune de îndată cărțile şi dulapul în gestiune, însărcinându-mă a le aşeza numerotate şi cataloga în regula cerută pentru bibliotecile publice.

Rugându-vă să primiți, Domnule primar, asigurarea celor mai depline considerațiuni, nu mă pot opri de a ne exprima şi fericirea ce simt de a putea face această oferire în timpul când comuna se găseşte reprezentată prin o persoană de meritele Domniei Voastre şi cu deosebită competenție în aprecierea cea mai rațională a lucrurilor de felul acesta.

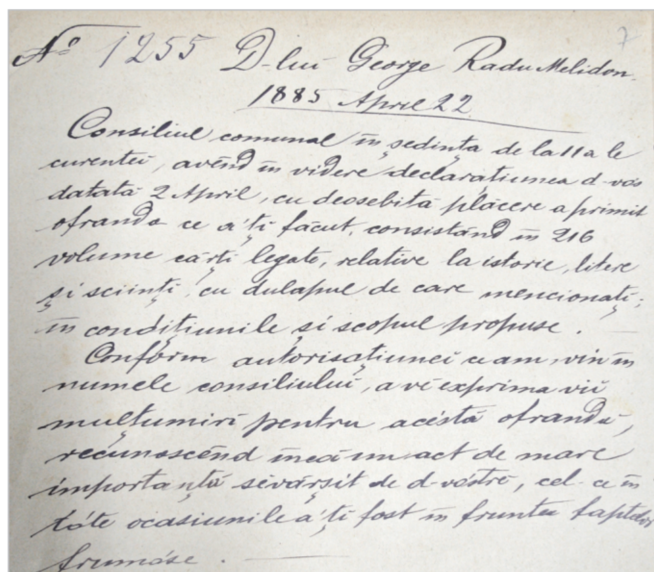
George Radu Melidon

Urmare a scrisorii prin care George Radu Melidon îşi manifestă dorința de a face donația de carte, primarul comunei Roman, dr. Pandele Grigorescu, propune ***„... a se admite înființarea unei biblioteci publice în comuna Roman”***, în şedința din 11 aprilie a Consiliului Comunal, conform înscrisului din arhivă:

Nº 1255 D^{lui} George Radu Melidon 1855 April 22

Consiliul comunal în şedință de la 11 ale cuvenitei, având în vedere declarațiunea d^{vos} datată 2 April, cu deosebită plăcere a primit ofranda ce ați făcut, consistând în 216 volume cărți legate, relative la istorie, litere şi sciință, cu dulapul de care mencionați; în condițiunile şi scopul propuse.

Conform autorizațiunei ce am, vin în numele Consiliului, a vă exprima vii mulțumiri pentru această ofrandă, recunoscând încă un act de mare importanță săvârşit de d^{vostre}, cel ce în toate ocaziunile ați fost în fruntea faptelor frumoase.

Nº 1255 D-lui George Radu Melidon
1885 April 22
Consiliul comunal în ședința de la 11 a le cuventei, având în videre declarațiunea d-vos datată 2 April, cu deosebită plăcere a primit ofranda ce a'ți făcut, consistând în 216 volume cărți legate, relative la istorie, litere și sciinți, cu dulapul de care mencionați; în condițiunile și scopul propuse.
Conform autorisațiunei ce am, vin în numele consiliului, a vă exprima vii mulțumiri pentru acéstă ofrandă, recunoscénd încă un act de mare importanță săvârșit de d-vostre, cel ce în tóte ocasiunile a'ți fost în fruntea faptelor frumóse.

Scrisoarea din 22 aprilie 1885, în care *„se admite înființarea unei biblioteci publice în comuna Roman”*
*Foto: arhiva Societății Culturale *George Radu Melidon*

Această hotărâre a Consiliul comunal a fost publicată în presa locală de către primarul Pandele Grigorescu.

Nº 1379 -1855 ,April 29 -*Publicaţiune pentru diar*

Domnul George Radu Melidon, vechiu profesor, cetăţean din această urbe, a bine-voit a oferi pentru înfiinţarea unei biblioteci în Comună No de 216 volume cărţi legate, destul de valorose, relative la ştiinţe, litere şi istorie naţională, cuprinse într-un frumos dulap, care va purta ad-memoriam numele de donaţiunea „Meledonium" însoţit de fotografia sa.

Subscrisul primar primind foarte bucuros aseminea ofrandă, am pus'o în cunoscinţa Consiliului comunal în şedinţa de la 11 ale curentei şi cu toţii au admis'o luînd decisiune: să se înfiinţeze o bibliotecă publică la comuna Roman, autorisindu-me a lua demersele cuvenite întru acesta.

Tot odată m'a însărcinat a exprima în numele consiliului, vii mulţumiri pline de recunoştinţă onor, Dlui Melidon, care în tote ocasiunele a fost în fruntea faptelor frumoase.

Doresc ca ofranda făcută de D-l Melidon să serve de exemplu, găsind mulţi imitatori, ca astfeliu să putem ajunge la realizarea unei frumoase colecţiuni, înavuţind biblioteca noastră publică din urbea Roman. ***Primar Dr. Grigorescu***

8

№1379.
1885 April 29. Publicaţiune pentru diar

Domnul George Radu Melidon, vechiu profesor, cetaţean din acéstă urbe, a bine-voit a oferi pentru înfiinţarea unei biblioteci în Comuna № de 216 volume cărţi legate, destul de valorose, relative la ştiinţe, litere şi istorie naţionale, cuprinse într'un frumos dulap, care va purta ad-memoriam numele de donaţiunea „Melidonium" însoţit de fotografia sa. —

Subscrisul Primar primind fórte bucuros asemenea ofrandă, am pus'o în cunoscinţa consiliului comunal în şedinţa de la 11 a le curentei şi cu toţii au admis'o luând decisiune: să se înfiinţeze o bibliotecă publică la Comuna Roman autorisându-me a lua demersele cuvenite întru acesta.

Tot odată m'a însărcinat a exprima în numele consiliului vii mulţumiri pline de recunoscinţă onor. Dlui Melidon, care în tote ocasiunile a fost în fruntea faptelor frumóse. —

Doresc ca ofranda făcută de Dl Melidon să serve de exemplu, găsind mulţi imitatori, ca ast-feliu să putem ajunge la realisarea unei frumóse colecţiuni, înavuţind biblioteca nóstră publică din urbea Roman.

p. Primar Dr Grigorescu

Publicaţiune pentru ziar - declaraţia primarului Pandele Grigorescu faţă de donaţia oferită de George Radu Melidon

*** Foto: arhiva Societăţii Culturale *George Radu Melidon***

Profesorul Doru Mihăescu aprecia: „Titlurile conţinute în listele respective ne oferă de asemenea posibilitatea de a remarca atât valoarea deosebită a fondului de carte şi periodice care urma a fi donat, cât şi orizontul larg şi divers al preocupărilor eruditului intelectual romaşcan, mergând de la lucrări literare româneşti, mai vechi sau mai noi, precum *Satirele* lui Antioh Cantemir ori *Poeziile* lui Gheorghe Asachi, la lucrări lingvistice, precum *Limba după documentele vechi* (în *Cuvinte din bătrâni*, III, Bucureşti, 1878-1879, a lui B.P. Hasdeu) sau Academia Română, *Dicţionar* (A.T. Laurian, I.C. Massim, *Dicţionarul limbei române ...*, I-III, Bucureşti, 1873-1877), la lucrări de filologie clasică, precum G. Bernhardy, *Griechische Litteratur (Grundriss der Griechischen Litteratur ...*, III, Halle, 1852-1856) (ediţia a II-a; ed. a III-a, Halle, 1856-1861 = 3 vol.) ori texte din Iulius Caesar, Tacitus, Titus Livius, la lucrări juridice, de la *Pravila lui Matei Basarab* (*Îndreptarea legii*, Târgovişte, 1652) la *Dreptul public al românilor*, de Simion Bărnuţiu, Iaşi, 1867, la lucrări privitoare la educaţie şi învăţământ (*Educaţiunea copiilor*, a lui Ioan Popp, Bucureşti, 1869, *Lepturariul românesc*, a lui Aron Pumnul, Viena, 1865, *Şcoalele săteşti în România. Istoricul lor, de la 1830-1867*, a lui V. A. Urechia, Bucureşti, 1868), la lucrări de istorie naţională, europeană şi universală (*Istoria pentru începutul românilor în Dacia*, a lui Petru Maior, Buda, 1834, *Hronica românilor şi a mai multor neamuri*, a lui Gheorghe Şincai, IIII, Iaşi, 1853-1854, *Letopiseţele Ţării Moldovei*, editate de Mihail Kogălniceanu, I-III, Iaşi, 1845-1852, *Eteria sau jalnicele scene prilejite în Moldova de răzvrătirile grecilor*, a lui Alecu Beldiman, Iaşi, 1861, *Creştinismul în Dacia şi creştinarea românilor*, a lui Ghenadie Enăceanu, Bucureşti, 1878, *Istoria bisericească a românilor*, a lui Filaret Scriban, Iaşi, 1877, *Istoria critică a românilor*, a lui B.P. Hasdeu, Bucureşti, 1873, *Cronica Huşilor şi a Episcopiei cu asemenea nume, Cronica Romanului şi a Episcopiei de Roman*, III, ale episcopului Melchisedec Ştefănescu, Bucureşti, 1869, respectiv 1874-1875, *Histoire de la Campagne de France*, a lui Ferdinand Delannay, Paris, 1871, *Origine de l'Alemagne et de l'Empire germanique*, a lui Jules Zeller, Paris, 1872, *Aus Metternich's nachgelassenen Papieren Herausgegeben von dem Sohn des Staatskanzlers Fürsten Richard Metternich Winneburg*, III, V-VII, Viena, 1880-1883, *Histoire universelle ...*, a lui Victor Duruy, Paris, 1878), la lucrări de biologie (Charles Darwin, *L'origine des espèces ...*, Paris, 1873 şi *Voyages d'un naturaliste autour du monde ...*, Paris, 1875), la lucrări de agronomie (Ion Ionescu (de la Brad), *Agricultura română din judeţul*

Dorohoi, Agricultura română din județul Mehedinți, Agricultura română din județul Putna, Bucureşti,1866, 1868, 1869), la lucrări privitoare la studiul şi răspândirea Bibliei (I. H. Rădulescu, *Biblicele sau notiții istorice, philosophice, religioase şi politice asupra Bibliei*, Paris, 1858; Louis Jacolliot, *La Bible dans l'Inde. Vie de Iezeus Christna*, Paris, 1869), la studii de statistică (*Analele statistice ale României*, apărute începând din anul 1860, sub conducerea lui Dionisie Pop Marțian), la lucrări de geografie românească şi universală (de la *Descrierea Moldovei*, a lui Dimitrie Cantemir (ed. Iaşi, 1851) la *Tour de Monde, de Paris à Bucarest*) etc."

O scrisoare din luna noiembrie a anului 1885 a D-lui. George Radu Melidon către Primăria Romanului, consemnată în arhive, precizează:

Domniei Sale

D. primar al comunei Romanul

Prin adresa Dstră No. 1255 din 22 aprilie anul curent şi văzând din ea că Onor Consiliu Comunal, au bine voit a primi ofranda de cărți ce am avut fericirea a pute face comunei mele natale, pentru crearea unei biblioteci publice; în condiția sub propuse de mine prin declarația de la 2 aprilie, am onoarea a depune, o dată cu aceasta în primăria Domniei Voastre:

*1.**Două sute douăzeci şi opt volume** legate relative la diferite scrieri istorice, științifice şi literare, dupre specificarea indicată prin anume catalog*

2.Un tablou imprimat cu rame şi sticlă, purtând inscripțiunea Meledonium şi cuprinzând fotografia donatorului şi catalogul cărților oferite esplicate şi numerotate în ordinea lor de bibliotecă

3.Un dulap mare de lemn…în şuruburi de desfacere şi refacere dupre trebuință, lustruit mahon şi cu trei uşi….

Închei, Domnule primar prin a vă ruga să bine voiți a regula adeverirea cuvenită pentru primirea celor de mai sus şi prin a ..în modul cel mai deplin pentru consensul cu care ați bine voit a face să se primească de concetățenii mei această donațiune mică, dar care este de natură a provoca cu timpul sporirea şi a Romanului nostru precum odinioară a Romei din urbe în orbe, dacă este adevărată acsioma strămoşească mers agitat molcom, că, adeca, numai mintea sporeşte lumea cu asia credență am făcut oferta mea… meu dar am dat tergului meu natal pentru a ne pute retrage cu cuvintele marelui nostru Asachi: Lucrul şi al meu repaus

Primiți vă rog Domnule primar şi cu această ocaziune, considerațiunea cea mai deplină

Georgiu Radu Melidon

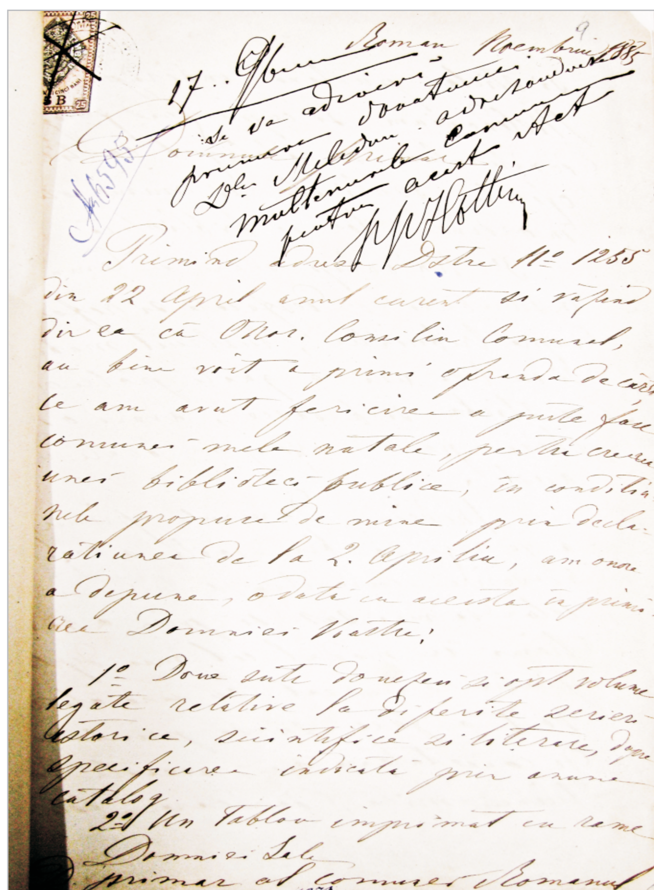
17…(noembrie) se va adeveri primirea donațiunei D.lui Melidon...adresantul mulțumeşte Comunei pentru acest Act

Donația de carte este realizată probabil în data de 17 noiembrie anul 1885, după cum rezultă din textul scrisorii adresate domnului primar al comunei Roman de către George Radu Melidon, când pe lângă cele **228 volume de cărți** (față de 216 inițiale, enumerate inițial în scrisoarea din 2 aprilie) donează primăriei şi un tablou imprimat cu rame şi sticlă, purtând inscripția **Meledonium**, cuprinzând fotografia autorului împreună cu catalogul cărților oferite şi un dulap de lemn pentru păstrarea acestora.

În data de **2 decembrie a anului 1885**, primăria comunei Roman mulțumeşte donatorului, profesorul George Radu Melidon.

No.4542 Domnului Georgiu Radu Melidon

Biblioteca ce ați oferit comunei, compusă din cărțile specificate în tabloul imprimat, cu fotografia domniei voastre aşezate şi depuse într-un dulap special, primindu-se cu petițiunea ce mi-ați adresat la 17 noiembrie, am onoare a vă adresa cele mai vii mulțumiri pentru acest gest, care va transporta posterității spre laudă, inscripțiunea „Meledonium"

17 .. 9bre Roman Noembrie 1885

se va adeveri primirea donatiunei Dlui Melidon ... adresantul multumeste Comunei pentru acest Act

Primind adresa Dstre No 1255 din 22 April anul curent si văzând din ea că Onor. Consiliu Comunal, au bine voit a primi ofranda de cărți ce am avut fericirea a pute face comunei mele natale, pentru crearea unei biblioteci publice, în condițiunile propuse de mine prin declarațiunea de la 2. Aprilie, am onoare a depune, o dată cu aceasta în primăria Domniei Voastre;

1º Două sute douăzeci și opt volume legate relative la diferite scrieri istorice, științifice și literare, dupre specificarea indicată prin anume catalog

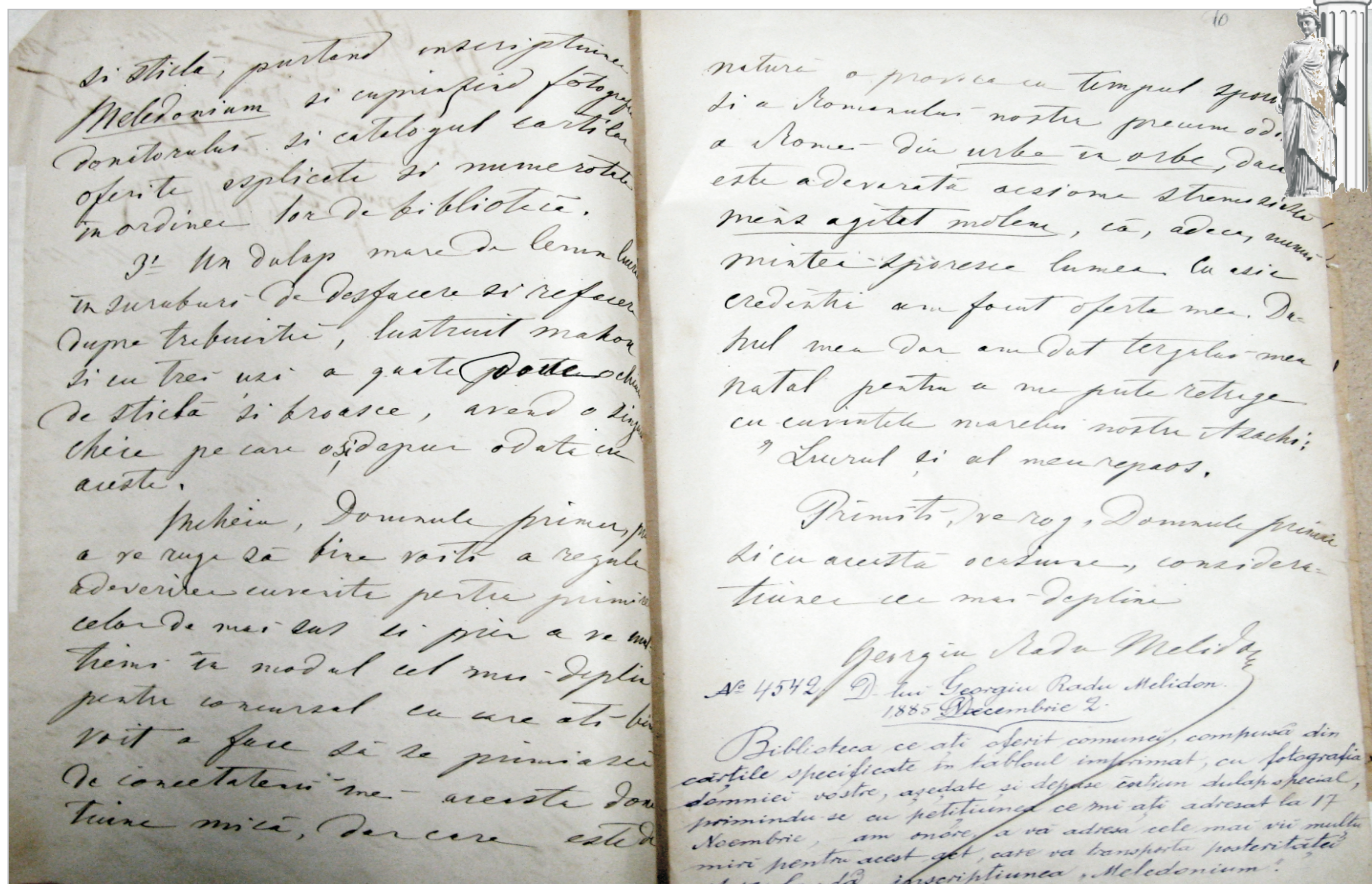
2º/ Un tablou imprimat cu rame

Domniei Sale

primar al Comunei Romanul

Scrisoarea din noiembrie 1885 adresată de George Radu Melidon Primăriei Roman

*Foto: arhiva Societății Culturale *George Radu Melidon*

și sticla, purtând inscripțiunea
Meledonium și cuprinzând fotografia
donitorului și catalogul cărților
oferite explicate și numerotate
în ordinea lor de bibliotecă.
3° Un dulap mare de lemn lucrat
în șuruburi de desfacere și refacere
după trebuință, lustruit mahon
și cu trei uși a [illegible] ochiuri
de sticlă și broasce, având o singură
cheie pe care o și depun odată cu
aceste.
Închein, Domnule primar, prin
a vă ruga să binevoiți a regula
adeverirea cuvenită pentru primirea
celor de mai sus și prin a vă mul-
țumi în modul cel mai deplin
pentru concursul cu care ați bine-
voit a face să se primească
de concetățenii mei această dona-
țiune mică, dar care este de

natură a provoca cu timpul sporirea
și a Romanului nostru precum odinioară
a Romei din urbe în orbe, dacă
este adevărată acsioma strămoșilor
mens agitat molem, că, adecă, numai
mintea sporesce lumea cu [illegible]
credinți am făcut oferta mea. Da-
rul meu dar am dat târgului meu
natal pentru a mă pute retrage
cu cuvintele marelui nostru Asachi:
„Lucrul și al meu repaos.
Primiți, vă rog, Domnule primar,
și cu această ocasiune, considera-
țiunea cea mai deplină
Georgiu Radu Melidon

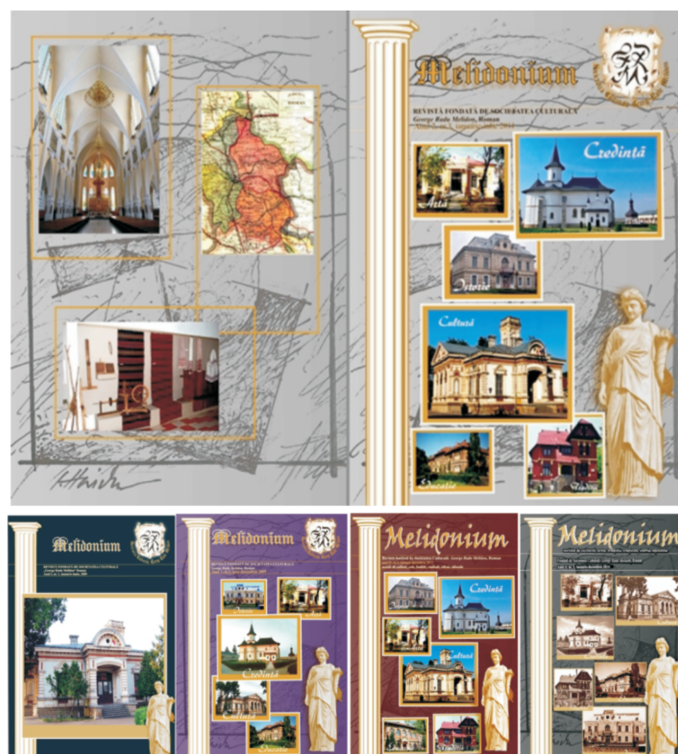
No 4542 / D-lui Georgiu Radu Melidon.
1885 Decembrie 2.
Biblioteca ce ați oferit comunei, compusă din
cărțile specificate în tabloul imprimat, cu fotografia
domniei vostre, așezate și depuse într-un dulap special,
primindu-se cu petițiunea ce mi-ați adresat la 17
Noembrie, am onore a vă adresa cele mai vii mulțu-
miri pentru acest act, care va transporta posterității
[illegible] laudă, inscripțiunea „Meledonium”.

Scrisoarea din noiembrie 1885 adresată de George Radu Melidon Primăriei Roman şi răspunsul din 2 decembrie 1885
*Foto: arhiva Societății Culturale *George Radu Melidon*, Roman

În anul 2008, la Roman a fost înființată Societatea Culturală George Radu Melidon, la inițiativa poetei Emilia Țuțuianu, ce reuneşte intelectuali ca: prof. univ. dr. Tudor Ghideanu, dr. Vasile Ursachi, publicistul Gh. A.M. Ciobanu, pictorul Iosif Haidu, ca un prinos de recunoştință față de omul de cultură George Radu Melidon, care prin generozitate şi dragoste de semeni şi cultură a oferit Romanului fondul de carte al primei biblioteci publice, care aniversează anul acesta 130 de ani de la constituire. Societatea Culturală George Radu Melidon are ca obiectiv promovarea valorilor culturale locale romaşcane.

Din anul 2011, Societatea Culturală George Radu Melidon editeză *Revista* ***Melidonium*** *online*. Lumea cultural-artistică românească din țară şi diaspora ia altfel cunoştință de existența vieții cultural-artistice din oraşul Roman. Valori culturale moştenite şi prezente sunt promovate în spațiul virtual.

Colaboratori din țară şi diaspora (**Statele Unite, Moldova, Germania, Italia, Franța, Canada** etc.) sunt prezenți în paginile *Revistei* ***Melidonium***, convinşi fiind că o societate nu poate ființa decât prin cultură.

Note:
[1]Epure, 1942, p.5
[2]Dicționarul Literaturii Române, de la origini pînă la 1900
[3]Istoria literaturii române. Vol. 2, p. 758
[4]Aron Pumnul, *Lepturariu românesc*, vol. IV, partea a II-a, Viena, 1864, p. 255.
[5]Epure 1942, p. 11

Cea dintîi odă închinată poetului Mihail Eminescu

ION FILIPCIUC

Frunzărind vechi ziare şi reviste din vremea lui **Eminescu**, întîmplător am dat peste un mănunchi de versuri închinate poetului în ***„Secolulu***", ziar politic, judiciar şi comercial, Iassy, an II, nr. 28, 5 septembrie 1870, p. 2 şi, întrucît nu avem ştire să se fi retipărit şi după acea dată în vreo broşură ori într-un volum omagial, reproducem textul din urmă cu aproape un veac şi jumătate:

Eminentului poet Eminescu

Pentru ce sombru de gânduri, scoţi din lira ta duioasă
Cântul trist al disperărei, minţind geniului tău;
Când accentul tău sonore şi-a ta limb-armonioasă
Pune omul în uimire, ca la cântul unui zeu;

Pentru ce pe fruntea-ţi dalbă unde-o rază străluceşte
Întinzi vălul alb şi rece ca un giulgiu peste-un mormânt
Şi ne spui cu glasu-ţi jalnic că o lume se sfârşeşte
Şi că alta nu începe pentru noi aşa curând?

Aste forme-s trecătoare, fiice a necesităţei:
Ea constrânge şi pe naţii şi pe om a le-mbrăca;
Timpul trece, timpul sboară, însă Zeul esistenţei
Pe a lumei oceanuri poartă vecinic slava sa!

Când un fruct apare searbăd pă o mlădiţă obosită
Sau vro floare încă jună pleacă fruntea-i vestejită,
E un verme care roade sînul lor cel delicat;

Când un popor tânăr încă, în loc fruntea să-şi ridice,
Pleacă capul ca o plântă care stă numai să pice
E că vermele-ndoinţei pieptul său l-au strămuşcat.

Acest verme roade tare pieptul nostru, o, poete,
Dar mai avem o speranţă, un înger mângâitor;
Acel înger e credinţa ce cu netedele-i plete
Pripigează, alinează şi mângâie pe-un popor.

Până când raza-i senină va-ncălzi inimi romane,
Până când mâna ei dulce va sdrobi feruri tirane,
Ce duşmanii României pregătesc pentru popor;

Până când crucea divină ca un semn de re-nviere
Va fi steagul nostru vesel, România nu, nu piere,
În present şi viitor!

Grigori Milidon

Cum nu avem nici un motiv să bănuim că **Grigori Milidon** ar fi citit pînă în acel ceas din august 1870 versurile semnate de M. Eminescu în broşura Lăcrimioarele învăţăceilor gimnăsiaşti den Cernăuţi la mormîntul prea iubitului lor profesoriu Arune Pumnul răpăusat într-a 12 / 24 Ianuariu 1866, ori în revista „Familia" de la Pesta De-aş avea (an II, nr. 6, din 29 februarie / 19 martie 1866); O călărire-n zori (an II, nr. 14, din 15 / 27 mai 1866); Din străinătate (an II, nr. 21, din 17 / 29 iulie 1866); La Bucovina (an II, nr. 25, din 14 / 26 august1866); Speranţa (an II, nr. 29 din 11/ 23 septembrie 1866); Misterele nopţii (an II, nr. 34, din 16 / 28 octombrie 1866); Ce-ţi doresc eu ţie, dulce Românie (an III, nr. 14, din 2 / 14 aprilie 1867); La Heliade (an III, nr. 25, din 18 / 30 iunie 1867); La o artistă (an IV, nr. 29, din 18 / 30 august 1868); Amorul unei marmure (an IV, nr. 33, din 19 / 2 octmbrie 1868); Junii corupţi (an V, nr. 4, din 31 ianuarie / 11 februarie 1869); Amicului F. I. (an V, nr. 13, din 30 martie / 11 aprilie 1869) sau din broşura La moartea principelui Ştirbey (Bucureşti, aprilie 1969) , trebuie să presupunem că admiraţia poetului ieşan a fost stîrnită doar de cele două poezii publicate de M. Eminescu în revista „Convorbiri literare" Venere şi Madonă (an IV, nr. 4, din 15 aprilie 1870) şi Epigonii (an IV, nr. 12 din 15 august 1870) din Iaşi. Oda însăilată de Grigori Milidon este importantă, înainte de toate, din perspectiva istoriei literaturii române, pentru că sesizează şi exaltă geniul poetului M. Eminescu, limba armonioasă, uimind precum „cântul unui zeu", ceea ce rămîne o intuiţie fericită şi exactă, cu atît mai de admirat cu cît se întemeiază doar pe versurile celor două poezii publicate de Eminescu în „Convorbiri literare" (aprilie-august 1870); apoi admiratorul insinuează că scepticismul eminescian este rodul „îndoinţei" şi neîncrederii în expresia unui gînditor luminos „pe fruntea-ţi dalbă unde-o rază străluceşte" , întrucît îi lipseşte credinţa în divinitatea ce ocroteşte România. Însă Eminescu îşi exprimase de la bun început neîncrederea în reuşita versurilor din Epigonii, căci în scrisoarea „Viena în 17 / 6 / 1870 st. n." către Iacob Negruzzi observa cu îndreptăţire: „Poate că «Epigonii» să fie rău scrisă. Ideea fundamentală e comparaţiunea dintre lucrarea încrezută şi naivă a precedesorilor noştri şi lucrarea noastră trezită dar rece. Prin operele liricilor români tineri se manifestă acel aer bolnav de şi dulce, pe care germanii o numesc Weltschmerz. Aşa Nicoleanu, aşa Schelitti, aşa Matilda Cugler e oarecum conştiinţa adevărului trist şi sceptic, invins

de către colorile şi formele frumoase e ruptura între lumea bulgărului şi lumea ideei. Predecesorii noştri credeau în ceea ce scriau, cum Shakespeare credea în fantasmele sale; îndată însă ce conştiinţa vine că imaginele nu sunt decât un joc: atuncia după părerea mea se naşte neîncrederea sceptică în propriile sale creaţiuni. Comparaţiunea din poezia mea cade în defavorul generaţiunii noi, şi cred cu drept." De fapt, poetul lucra harnic pe linia contestatară creionată de Titu Maiorescu, care În contra direcţiei de azi în cultura română (1868) decretase de la bun început: „*Viţiul radical în toată direcţia de astăzi a culturii noastre este neadevărul; ... neadevăr în aspirări, neadevăr în politică, neadevăr în poezie, neadevăr pînă şi în gramatică, neadevăr în toate formele de manifestare a spiritului public*." Şi să nu uităm că Titu Maiorescu îşi publica Direcţia nouă în poezia şi proza română abia în 1872, unde avea să-l gratuleze pe tînărul M. Eminescu prin formula „poet în toată puterea cuvîntului". Oda lui Grigori Melidon este un prim text iconodul faţă de măiestria versificaţiei eminesciene, dar întrucîtva şi polemic împotriva scepticismului tînărului poet, viersuitorul încercînd să-l convingă pe cel „sombru de gânduri" spre a fi încrezător în viitorul poporului român, în măsura în care poporul îşi va păstra credinţa strămoşească în Dumnezeu. Cercetătorul Florin Faifer nu îl va reţine totuşi pe Grigori Milidon în Dicţionarul literaturii române de la origini pînă la 1900, Editura Academiei R. S. R., Bucureşti, 1979, probabil din pricină că nu i-a întîlnit semnătura pe nici o carte sau broşură, în ciuda faptului că, pentru fratele George Radu Melidon, istoricul literar ieşan întocmeşte cea mai bogată fişă bio-bibliografică prelucrată şi rezumată apoi în mai toate ulterioarele dicţionare ale literaturii române, oferind însă peste cîţiva ani, în Dicţionarul general al literaturii române, 2005, în articolul despre George Radu Melidon, două amănunte şi despre Grigore Melidon „Un frate, Grigore, profesor la Academia din Iaşi, a scris şi el versuri." , fără a preciza unde şi cînd şi, mai cu seamă, fără a menţiona oda închinată lui Eminescu în august 1870. Deocamdată, aflăm din volumul aniversar De la Academia Mihăileană la Liceul Naţional, 100 de ani, 1835-1935, alcătuit de Constantin Ierbiceanu, Constantin I. Andreescu, Gh. Ungureanu, Mihail Sadoveanu, Gr. Scorpan şi Gr. T. Popa, că în această instituţie şcolară Melidon Grigore a fost profesor de română între 19 septembrie 1856-ianuarie 1865 şi de matematică între 25 ianuarie1865-2 februarie 1867. Aşadar, Grigore Melidon este un moldovan din dulcele tîrg al Ieşilor şi în mod sigur nu îl cunoştea, în vara anului 1870, pe Eminescu; mai tîrziu îi va fi citit şi alte poezii în „Convorbiri literare" dar mai cu seamă articolele din „Curierul de Iassi", pe cînd poetul vieţuia în fosta capitală a Moldovei, şi negreşit că, din noiembrie 1877, îi va fi urmărit cu interes încrîncenările gazetăreşti din „Timpul" de la Bucureşti. Fireşte că la apariţia poemei Luceafărul în „Convorbiri literare", 15 august 1883, profesorul Grigore Melidon de la Academia Mihăileană din Iaşi a trăit o mare bucurie, văzîndu-şi confirmată intuiţia „Când accentul tău sonore şi-a ta limb-armonioasă / Pune omul în uimire, ca la cântul unui zeu…" pe care şi-a exprimat-o în urmă cu 13 ani în ziarul „Secolulu". Textul ce ne interesează închinat lui Eminescu, din 5 septembrie 1870 , este semnat Grigori Milidon şi înregistrat sub nr. 14397, în M. Eminescu, Opere, vol. XVII, Bibliografie, Partea I (1866-1938), Editura Academiei Române, Bucureşti, 1999, iar la index chiar Milidon Gregor. Dar să nădăjduim că asemenea alunecări printre vocale, de la „e" la „i", nu ne pot împiedica să aflăm adevărul. În orice caz, patronimul celor doi fraţi Milidon, Melidon, Melidonu sau chiar Meledon ar putea să parvină de la o familie de greci, armeni sau aromâni pribegiţi în ţările române din insula Meleda (în suprafaţă de vreo 100 m/p, cu doar 1623 de locuitori pe la început de secol XX), aflată spre coasta Dalmaţiei, în apropierea oraşului Ragusa (Dubrownik, de astăzi). Părinţii celor doi fraţi Grigore, mai mare; George născut în 13 martie 1831 şi decedat în 11 mai 1897 vieţuiau în oraşul Roman, Gheorghe, învăţător, şi Ecaterina, odrasla unui preot, şi le-au oferit băieţilor educaţie serioasă şi oarecari resurse pentru a urma şcoli înalte în Moldova sau chiar la Paris. Pentru că şcolerul Mihail G. Eminoviciu de la Obergimnasium din Cernăuţi a citit în mod sigur în Lepturariu rumînesc cules den scriptori rumîni…, den clasa VIII a gimnasiului de sus de Arune Pumnul, profesoriu de limba şi literătura rumînă în gimnasiul plinariu den Cernăuţi, Tom IV, partea 2, Vieanna, 1865, articolul Referinţele comerciale ale Rumînilor moldoveni cu Genovenii înainte şi după înfiinţarea statului Moldovei. Ocuparea Ucrainei de princepele Duca, semnat Gorgiu Radul Meledon (1831) şi precedat de o notiţă biografică (p. 275-285), nu-i de crezut că versurile din „Secolulu" l-au lăsat indiferent. Date biografice despre Grigore Radu Melidon nu avem încă la îndemână bunuim că s-ar fi născut în Roman, înaintea fratelui său George, unde a urmat şi cursurile gimnaziului din oraşul natal, după care ajunge profesor la Liceul Naţional din Iaşi, predînd limba şi literatura română şi… matematicile şi nu ştim decît că mai semnează oda **La mormântul lui Ştefan cel Mare**, cu următoarele versuri, în ziarul „Secolulu", Iaşi, an IV, nr. 21, 8 iulie 1871, p. 4:

Pe-a ta piatră mormentală, erou mare şi slăvit,
Vin să depun o cunună şi se vărs lacrimă amară
Căci ca tine Mare Ştefan Domn puternic şi mărit
N-au mai fost bun de resboae şi de lupte-n a mea ţară.

Luând sabia-ntr-o mână şi crucea în ceelaltă,
În duşmani ai dat navală, în picioare i-ai călcat;
N-au fost zale, n-au fost ziduri, n-au fost ne-nvinsă poartă
Ce măciuca ta de aur se nu o fi sfărămat.

Ca un leu cu grea urgie te-ai repezit în păgâni
Şi vitejii tei cu tine alergau spre cinste mare,
Duşmanii tei fură pradă vulturilor şi la căini,
Iar tu te strălucei Doamne tocmai ca mândru soare.

Nu e loc, nu e ţărână, nu e stâncă necălcată,
Nu e codru în altă ţară unde să te fi luptat;
Luptă mare, lauri plină şi în sânge încruntată,
Unde semnul biruinţei Tu se nu-l fi înălţat.

Tu eşti cinstea omenimei şi steaoa creştinătăţei,
Mare Ştefan viteazul vremilor ce au trecut,
Pe-a ta faţă străluceşte vecinic raza frzumusăţei,
Erau tineri ai tăi duşmani, toţi sub sabie-au trecut.

Gr. R. Melidon

Ceea ce ar fi întrezărit M. Eminescu drept o prevestire a omagiului preparat de studenţii români din Viena prin întrunirea la mormîntul marelui voievod moldav. Cum fraţii Melidon au participat şi ei la Serbarea de la Putna, duminică, 15 / 27 august 1871, se prea poate să-l fi cunoscut şi pe secretarul Comitetului aranjor, Mihail Eminescu. Fratele lui Grigore, profesorul George Radu Melidon, închinase şi el versuri La coroana lui Ştefan cel Mare, în urmă cu vreo paisprezece ani, în Calendar pentru români pe anul 1857, anul al XVI, Iaşi, Tipografia Institutului Albinei, 1857, p. 121-122 (după o copie oferită cu aleasă generozitate de scriitorul Liviu Papuc), care nu vor fi scăpat lecturilor lui M. Eminescu, fie în biblioteca părinţască din Ipoteşti, fie în cea a gimnasiaştilor den Cernăuţi.

La coroana lui Ştefan cel Mare

Muza mea, ia-ţi lira-n mână, să cântăm o zi frumoasă,
A Moldovei veche slavă, al ei mândru viitor,
Azi coroana unui erou, din mormântul ei e scoasă;
Odor scump, nepieritor!

A lui Ştefan Domn ce Mare, veac de au ne revine,
Lumea-i plină de-a lui nume; saltă munţi, codri răsun,
Braţul său ştia să-nfrunte multe sumeţii vecine;
Baia, Racova ne spun.

De la plaiuri pân-la mare se-ntindea a lui domnie,
A sa spadă în rezbele, patruzeci au învârtit,
Şi românul pe-a sa ţară au putut mândru să fier,
Ne învins, neîngrozit.

Dar căzu marele Erou, ca stejarul de pe munte,
Viscoli grele şi furtune, preste noi mii au trecut,
Pe a secolilor luciu, fără barcă, fără punte,
Pierduţi poate ne-am crezut.

Insă nu… Ştefan cel Mare din cenuşa sa re-nvie,
Şi la vocea lui Moldova în picioare s-a sculat,
Azi, cu mâna pe coroană, tot românul va să ştie
C-al său drept e respectat.

Dar aşa, ştim acum bine c-avem tron, c-avem domnie,
c-acem ţară, c-avem drepturi, că am fost ceva-n trecut,
că suntem un popul vrednic, ce îşi are o solie,
Neclintit, neabătut.

Salutare, simbol sfinte unui Domn al nostru mare,
Ce reverşi raze de slavă pe pământul meu iubit.
În ist timp de multe valuri, de-ndelungă, grea cercare,
Tu eşti semnul cel dorit.

George Meledon

Acelaşi Grigore Radu Melidon propune în ziarul „Secolulu” din Iaşi (an III, nr. 24, 5 august 1871, p. 3) un interesant eseu intitulat Matematicele residă în Verbul Divin, pe care-l reproducem în întregime cu speranţa că textul a fost citit şi de tînărul M. Eminescu:

*„Iisus Hristos ca Verb este începătorul şi conducătorul numerilor, pentru că în El residă tot adevărul sau, mai bine zicând, pentru că El este adevărul Domn al păcei (*ἁρχων έίρήνης) precum *îl numeşte Profetul Isaia; el guvernă universul conform legilor pe care el le a aşezat şi care sunt supuse numerilor. Prin numere el îmbrăţişează cele două estreme ale eternităţei, trecutul care n-are început şi viitorul care nu are sfârşit; în calculele sale sublime sunt fixate, înainte de secole (*προ πάύτων των άίωνων), anii, zilele, clipele vie*ţei noastre; pe acest orologiu divin resună orele evenimentelor şi astfel se împlinesc profeţiile. Verbul divin este principiul numerilor prin care armonizează şi conduce diversele şi multiplele sale creaţiuni.*

Dacă considerăm lumea materială şi văzută, care în întinderea ei imensă constituie totuşi numai o parte din a sale creaţiuni, observăm că ea este supusă unei matematici ascunse care o guvernă. Pre acest pământ unde locuim sub diversitatea şi multiplicitatea fenomenelor residă aceeaşi matematică sacră care le constrânge a împlini ordinele divine; în economia globului terestru mâna lui Dumnezeu se manifestă prin cifre, din care unele se pot ceti cu ochii noştri şi din care cele multe remân ascunsă în abisul fără fund a înţelepciunei Dumnezeieşti. Am considerat natura fisică; să considerăm natura estetică şi morală, şi aice găsim cifre (numere). Frumuseţa fisică a unui om, floare, zidire sau orice alt obiect vom considera este o proporţie între diversele părţi din care se compune şi care, luate împreună, constitue o Armonie; astfel

Idealul însuşi este supus numărului. Musica este o combinaţiune armonioasă de numere supusă formulelor matematiceşti. Binele şi reul încă au numerile lor; pentru a ne convinge de aceasta să considerăm inspiraţiunile bune sau rele care ne vin prin musică, accentele musicale sunt care le intruduc în inima noastră unde se aliază cu voinţă. Însă ne vom convinge şi mai cu lesnire despre adevărul acestei propuneri, dacă vom observa corpul uman; el este material adică este constituit după legi fisice şi chimice, care sunt supuse cifrelor. De altă parte, videm raportul întins care subsistă între trup şi suflet, astfel sufletul, care mănţine pe corp şi care el face să vieze prin legi matematiceşti, este constrâns a opera. Videm că Dumnezeu însuşi a sădit în suflet pentru a-l subordina pe corp şi pentru a-i da inteligenţa numerilor frumosului şi prin el a binelui. Să venim la supranatural. Atât puternicia lui Dumnezeu este incalculabilă şi el poate ca să intervertizeze ordinul fenomenelor naturale, pentru a se demonstra pe sine în ochiul oamenilor. Aice nu avem necesitate a ne întreba cum? Răspunsul este peste cum. Pentru noi cauzele şi efectele se succed prin jocul agenţilor naturei, pe care Dumnezeu le neglege în acele rari momente unde [prin] *providenciala sa bunătate el face să se arate pe sine oamenilor sau prin Apostolii săi.”*
Gr. Melidon

Versurile din oda închinată lui Eminescu sunt curgătoare, au oarece armonie, cîteva imagini precum comparaţia gingaşă „un popor… pleacă capul ca o plântă” (abstracţie făcînd de cacofonia frecventă şi mai puţin pudică în epocă) sau repetiţia „Timpul trece, timpul sboară”, pe care o vom regăsi mai tîrziu în Glossa eminesciană: „Vremea trece, vremea vine”, iar comentatorii o revendică îndeobşte dintr-o strofă „Zeiten fliehn und Zeiten kommen; / Formen wechseln immerdar, / Doch das Wesen bleibt beständig / Was es ist und was es war.” (Vremuri trec, vremuri vin / Formele se schimbă într-una / Dar fiinţa rămîne statornică / Ceea ce este şi ceea ce a fost.) a poemului Nogaia de Ernst Rudolf Neubauer, fostul profesor al gimnasiaştilor din Cernăuţi din vremea şcolerului M. G. Eminoviciu.

Asonanţele din cîteva rime geniul tău / cântul unui zeu; mormânt / curând; a le-mbrăca / slava sa probează curajul unui adevărat creator într-o vreme în care clişeele predominau poetica românească. Personificarea „credinţa ce cu netedele-i plete / Pripigează, alinează şi mângâie pe-un popor”, unde verbul „a pripigi” încă nu-şi stabilise forma scurtă „a pripi”, încarcînd astfel sensul etimologic din slav. pripekö - a se coace, a se pîrgui de timpuriu cu oarece mister semantic.

Un verb mai puţin cunoscut de vorbitorii limbii române aşezat ca un corolar în spicul unei metafore îndrăzneţe „vermele-ndoinţei pieptul său l-au strămuşcat” , alcătuit cu prefixul extra-, precum în verbele a străluci, a străbate, a strălumina, în adjevtivele străveziu, străvechi, străluminos sau în substantivele străfund, strămoş, strănepot şi chiar strămunţi, mărturiseşte în oda lui Grigore Melidon un poet înzestrat cu har şi fior poetic.

Abia era tipărită poezia Epigonii şi, după nici o lună de zile, tînărul poet avea deja un … epigon! Şi fiindcă profesorii de astăzi nu-şi mai permit luxul să le explice şcolarilor în cazul în care poezia lui Eminescu mai stă hotărîtă în vreo programă etimologia cuvîntului epigoni, la plural, din grecescul epigonos **έπιγονοζ** (ajuns, sosit după război, şi nicidecum descendent mai puţin ilustru sau discipol fără originalitatea maestrului), vom aminti că acest supranume colectiv l-au primit urmaşii celor şapte căpetenii (Adrastus, Polynice, Tydeus, Amphiaraus, Capaneus, Hippomedon şi Parthenopaes) care au pornit o expediţie împotriva cetăţii Thebae, de unde doar primul a scăpat cu ajutorul calului său mai iute de picior ; după zece ani Adrastus şi fiul său Aegialeus îi adună pe cei şase fii ai foştilor săi companioni ucişi la Thebae Amphilochus, Diomedes, Euryalus, Promachus, Athenelus şi Thersander şi aceşti epigoni, conduşi de Alemaeon, reuşesc să prade şi să distrugă din temelii cetatea îndărătnică, însă victoria va avea un preţ tragic uciderea lui Aegialeus.

Întors acasă, Adrastus va muri îndurerat de pierderea singurului său urmaş. În limba română, epigoni s-ar putea traduce mai sugestiv prin proverbul: „După război mulţi viteji s-arată…”, desferecat din capcana ironiei. În sfîrşit, Eminescu, prin poema din „Convorbiri literare”, în 15 august 1870, este un epigon demn şi victorios al poeţilor români care-au scris o limbă „ca un fagure de miere” înaintea lui. Oda lui Grigore Radu Melidon ar trebui considerată păstrînd proporţiile şi ea o victorie; admiratorul a înţeles mesajul din Epigonii „eminentului poet Eminescu”, i-a lăudat măiestria artistică dar nu i-a îmbrăţişat întocmai şi scepticismul. Semn limpede că nu toţi „epigonii” din generaţia lui Eminescu se recunoşteau în scrisa proaspătului poet…

Istoria literaturii române a tras, după un veac şi mai bine, „concluzul” că Eminescu a avut destulă dreptate; din biata pricină că ceilalţi din generaţia marelui poet n-au avut îndestul talent…

Un mare OM pe care nu-l vom uita

MINODORA URSACHI

Port mereu în suflet imaginea unui om excepţional, de un larg orizont spiritual şi o pregătire enciclopedică impresionantă, cel care a fost un bun coleg, un desăvârşit prieten, atât de cunoscut, de preţuit şi îndrăgit, dar şi durerea plecării neaşteptate, prea de timpuriu dintre noi distinsul **Iulian Antonescu** (1932, Piatra Neamţ-1991, Bucureşti).

Un mare luptător şi învingător în activitatea depusă pentru crearea unei reţele muzeistice în regiunea Bacău: Roman, Bicaz, Oneşti, Tg. Neamţ şi apoi în toată ţara, ca Director al Direcţiei Muzeelor din Consiliul Culturii (1971-1990), un susţinător al conservării şi restaurării monumentelor istorice şi de artă, un desăvârşit muzeograf şi un mare vizionar în concepţie muzeografică.

Un om de aleasă nobleţe sufletească, care a trăit cu o inepuizabilă energie şi vitalitate, cu o autoritate intelectuală şi simţul demnităţii, cu înţelepciunea de viaţă şi dragostea de oameni, şi, în pofida piedicilor şi încercărilor de tot felul, a fost mereu cu zâmbetul pe buze.

Primii ani de existenţă a muzeelor la Roman au fost legaţi de activitatea acestui strălucit om de ştiinţă, fondator şi director al Muzeului de Istorie şi Artă din Bacău (1957-1971), care a luptat cu toată convingerea şi diplomaţia pentru obţinerea unor spaţii, organizarea primelor expoziţii şi mai ales, efectuarea comună a cercetărilor arheologice.

Am avut bucuria de a fi printre colaboratorii dumnealui, chiar de la înfiriparea activităţii muzeale în aceste locuri. Am trăit împreună viaţa de şantier, zbuciumul obţinerii unor spaţii corespunzătoare, a constituirii şi dezvoltării fondurilor muzeale, precum şi a organizării expoziţiilor permanente. Cum aş putea uita acele zile şi nopţi când, în mijlocul micului nostru colectiv, Iulian Antonescu lucra cu o plăcere ieşită din comun în numele muzeografiei româneşti, care pentru el însemna aproape totul. Cu chipul dumnealui senin şi cu o privire blândă, ocrotitoare, de prietenie şi înţelegere, ne încuraja, ne insufla hotărâre şi consecvenţă, simţindu-ne chiar răsfăţaţi, adresându-se cu diminutivele „Ursuleţul" şi „Ursina".

Iulian Antonescu, *Portret* de Dan Hatmanu

Dacă începuturile Muzeului de Artă din Roman au fost modeste, pornind de la o singură lucrare **Ştefan cel Mare** de **Epaminonda Bucevschi**, în timp, el a reuşit să-şi contureze un profil aparte în rândul instituţiilor similare din ţară şi datorită ajutorului oferit nu numai de directorul Iulian Antonescu, ci şi de distinsa dumnealui soţie, doamna Eugenia Antonescu, atunci şef la Muzeul de Artă Bacău şi apoi şef secţie la Muzeul Naţional de Artă al României, specialist în artă decorativă europeană şi românească, prin deschiderea unor expoziţii temporare sau transferarea unor lucrări de artă contemporană. Dar dincolo de meritele sale de cercetător cu o vastă şi profundă cultură a istoriei româneşti şi universale, de remarcabil organizator al patrimoniului muzeal şi îndrumător al vieţii culturale, Iulian Antonescu a lăsat în urma sa şi imaginea unei fermecătoare personalităţi, de înaltă ţinută oratorică, fascinant prin bogăţia cunoştinţelor şi plasticitatea limbajului, prin verva de maestru în schimbul de replici, a glumelor, prin marea uşurinţă în transmiterea ideilor şi a interpretării lor. A lăsat în urma sa şi imaginea unei frumoase şi profunde iubiri faţă de cea care i-a fost alături toată viaţa, soţie, prieten, specialist Eugenia, bucurându-de de un mariaj fericit, într-o perfectă armonie. S-au înţeles şi sprijinit reciproc în tot ce au realizat în interesul şi pasiunii pentru cercetarea în arheologie şi artă.

Pentru tot ceea ce a înfăptuit în scris şi în fapte, **Marele Om Iulian Antonescu** a intrat definitiv în conştiinţa şi cultura poporului român, a intrat în eternitate. Acordarea numelui **Iulian Antonescu** Muzeului Judeţean de Istorie şi Artă Bacău, acum Complexul Muzeal „Iulian Antonescu", străzilor „Profesor Iulian Antonescu" din Piatra Neamţ,

„Aleea Iulian Antonescu” din Bacău, titlul de Cetăţean de Onoare ale municipiilor Piatra Neamţ şi Bacău, înfiinţarea Fundaţiei cultural-ştiinţifice ***Iulian Antonescu***, Bacău, continuarea editării primei publicaţii de istorie şi arheologie din regiune, a cărei fondator a fost revista „Carpica”, publicarea a mai multor volume despre viaţa şi bogata sa activitate etc., sunt mărturii ale preţuirii, dragostei şi recunoştinţei faţă de **Omul Iulian Antonescu şi Opera Sa.**

Chiar dacă a dispărut doar fiziceşte, la numai 58 ani, îl simţim mereu aproape, în inimile noastre, permanent model de dăruire şi omenie, iar amintirea anilor petrecuţi printre noi, va rămâne mereu vie, ca unul din cele mai frumoase şi plăcute momente din activitatea muzeală.

O legendă vie a culturii romaşcane: Gheorghe A.M.Ciobanu

EMILIA ŢUŢUIANU DOSPINESCU

25 Martie este ziua când sărbătorim o legendă vie a culturii romaşcane: **profesorul, eseistul şi omul de cultură Gh. A.M. Ciobanu.** Anul acesta Domnia Sa aniversează 90 de ani de viaţă, ani dedicaţi culturii, artei şi educaţiei în urbea muşatină a Romanului. **În anii studenţii mele, prof. univ. dr. Petre Bejan, nu pierdea niciodată ocazia să îl dea drept exemplu studenţilor săi, rememorând acea atmosferă fascinantă, creată timp de 23 de ani, de Gheorghe A.M. Ciobanu şi George Paşcu în cadrul *Colocviilor Muzicale* de la Iaşi.**

Mărturisesc că am fost o privilegiată în viaţa Domniei Sale. L-am cunoscut ca elevă şi apoi ca editor; am învăţat de la Domnia Sa că o prietenie adevărată este un dar divin, ceva care nu trebuie confundat cu bătutul pe umăr sau cu obrăznicia.

Născut chiar de marea sărbătoare creştină *Buna Vestire*, pe 25 martie 1925 la Roman, mărturiseşte:

,,Ca orice străfulgerare umană de pe Terra, am văzut şi eu lumina lui Solaris, pentru prima oară, în ziua de Buna-Vestire a lui 1925 şi continui şi acum s-o admir, atât în Amurgurile ei, cât şi în acel ce-mi este doar al meu. Am aparţinut, întotdeauna, Urbei muşatine a Romanului, fiindu-i Liceului, ce-i poartă numele sau voievodal şi elev, precum şi dascăl, slujind la catedrele sale un sfert de veac. Făcând parte din acea generaţie învăluită în tragedia ultimului război mondial, toate mi-au fost pluralice şi continue, împletind, fără oprire, activitatea didactică cu cea socio-culturală şi participând, întruna, în diverse comisii de examinări, întreg acest ansamblu totalizând cincizeci de ani. Daca în timpul vieţuirii mele m-a însoţit imperativul de ,,verba volant", acum, către firescul ,,rămas bun”, am poposit în lumea lui ,,scripta manet”.

Un adevărat maestru al **cuvântului rostit**, omniprezent la toate manifestările pe plan cultural în **Roman** şi în toată **Moldova,** Domnia Sa a readus şi readuce, picurând din sufletul său muzica marilor valori universale dar şi româneşti.

Sute de comunicări, însoţite de demonstraţii muzicale, au încântat de-a lungul anilor elevi şi studenţi, determinându-i în mod discret să înţeleagă bogăţia spirituală a creaţiilor aparţinând clasicilor, romanticilor şi contemporanilor.

Cuvântul scris lăsat posterităţii de ***Maestrul Ciobanu*** cuprinde 16 lucrări dintre care 7 titluri au fost editate la **Editura Muşatinia** (acum avem în lucru a 8-a lucrare, sub semnătura Domniei Sale) editura având onoarea dar şi responsabilitatea editării acestor volume **reprezentative pentru cultura romaşcană.**

Personalitatea polivalentă a profesorului

Ciobanu a determinat Editura Mușatinia să se aplece cu multă atenție asupra **Omului** și ***zidirii sale prin cuvânt***. Volumele care poartă pecetea editurii noastre au ajuns să fie cunoscute în țară și diaspora, revista ***Melidonium*** mediatizând fiecare apariție editorială, prin publicare în numerele tipărite şi pe internet, împreună cu imagini ce conturau un adevărat tablou de familie, între editor și autor, așa cum este firesc într-o societate normală.

Poate m-au urmărit vorbele regretatului Iosif Sava: ***„Domnule Ciobanu, sunteți un miracol! ... Şi nu vă ştie țara?“***

Da, pentru, cetatea muşatină, Gheorghe A.M. Ciobanu este un ***miracol!***

Cu dragoste și admirație, editura Mușatinia, ca un fin bijutier, i-a îmbrăcat cuvântul şi l-a dăruit semenilor.

Împreună am cunoscut universul creator al profesorului Ciobanu în ***Primii fiori***, volum ce cuprinde primele sale încercări literare. Am străbătut împreună lumile astrale ale muzicii din trilogia ***Mileniul III pe portativ***, lucrând împreună cu arhidiaconul Ciprian Ignat, la partiturile şi grafurile prezentate în cele trei volume; Editura Muşatinia realizând această inedită şi complexă lucrare la cote înalte de profesionalism.

Frământări, întrebări: ***,,Îşi are Miorița rădăcinile în spiritualitatea dacică?"*** ne-au purtat în fascinanta lume a mitului, volumul ***Miorița Mit triadic*** - o lucrare despre care scriitorul Ştefan Dumitrescu afirmă: ,,*..mintea care a scris aceasta carte este o minte vastă, doctă, de erudit, cu o capacitate extraordinară de a face conexiuni între elemente artistice, ştiinţifice, istorice şi estetice încât îţi trebuie o minte excepţională şi cunoştinţe vaste de mitologie, istorie, matematică, literatură, muzicologie ca să poţi să urmăreşti firul ideii, sau ideile care se nasc asemenea unor artificii irizând spaţiul în toate direcţiile pe timpul lecturii*" o carte care se adresează specialiştilor în hermeneutică, eminescologilor, oamenilor de ştiinţă care s-au dedicat studierii miturilor.

De altfel, prof.univ.dr. Tudor Ghideanu consideră această carte ***„cea mai „năzdrăvană” dintre judecățile filozofice, științifice şi religioase, care s-au formulat asupra Mitului Caracteristic al nostru***” de la Lucian Blaga până în prezent.

În volumul ***Miorița Mit triadic***, autorul identifică cea de-a opta zi a creaţiei cu însăşi **Miorița**. Fascinantă este țesătura cuvintelor din această carte… În mod obişnuit, un scriitor se apleacă asupra scrisului intrigat de îndoiala inadecvării dintre cuvânt şi trăire; în acest volum, scriitorul ne oferă un sensibil moment de respiro, un fel de popas în drumul acesta captivant al trăirii miracolului, misterului, revelației.

Dacă timp de peste un veac şi jumătate a dăinuit interpretarea clasică a baladei, care sublinia resemnarea ciobanului moldovean în fața morţii, prin anii ”30 **Lucian Blaga** a dezvoltat o întreagă teorie a spaţiului mioritic, potrivit căreia poporul român îşi are originea în totalitate în zona carpatină, pe *acel ,,picior de plai*". Recent, profesorul Ştefan Dumitrescu, propus în anul 2010 la Premiul Nobel pentru literatură, la inițiativa Editurii Muşatinia a scris o cronică literară a volumului ***Miorița mit triadic***.

În volumul **Mioriţa mit triadic**, mitul reprezintă **esenţa vieţii spirituale româneşti**. Lecturând această carte înţelegem că: *a fi, a nu fi, a fi altfel* este un argument al vieţii ***nu*** al morţii, ideea de mâine ***nu*** de azi!

Epopeea Editurii Muşatinia alături de ***Maestrul*** Ciobanu ne-a oferit prilejul cunoaşterii unei galerii întregi de portrete a unor oameni de cultură români, galerie prezentată în lucrarea ***Portrete printre rame***. Un popas care ne-a dăruit experienţe ce ne-au îmbogăţit şi rafinat percepţia despre **adevăratul fenomen cultural** artistic românesc.

Prin intermediul volumului ***Mecena medic şi misionar Teodorescu***, am cunoscut o personalitate distinctă a vieţii culturale bârlădene şi moldoveneşti: chirurgul Constantin Teodorescu, un profesionist în medicină şi un mare admirator al artelor, care şi-a donat impresionanta colecţie de tablouri muzeelor din Bârlad şi din alte oraşe moldave.

Lansările de carte, unde am participat împreună cu autorul, au fost un prilej onorant de a întâlni personalităţi ale culturii române: prof. univ. dr. Mihai Păstrăguş, criticii de artă Valentin Ciucă şi Grigore Ilisei, prof.univ. dr. Tudor Ghideanu, artistul plastic Nelu Grădeanu, prof. univ. dr. Sofia David şi alţii.

Pe internet am reuşit să realizez un blog al profesorului Gh. A. M. Ciobanu, în care este prezentată activitatea omului de cultură romaşcan, operele sale şi un important material video de la diferite manifestări.

Toată această bogată activitate şi colaborare cu distinsul om cultură romaşcan Gheorghe A.M. Ciobanu m-a responsabilizat în faţa actului de cultură, trecând peste greutăţile inerente, din datoria de a prezenta cât mai profesionist creaţia unui autor. Opera sa, care pentru eternitate rămâne ilustrată în cărţile editate, reprezintă adevăraţii copii spirituali ai scriitorului Gheorghe A.M. Ciobanu.

Scrierile sale ne dezvăluie celelalte faţete ale acestei emblematice personalităţi: ***Ciobanu*** *ziaristul*, *filosoful, juristul, muzicologul,* prezentatorul marilor valori din domeniul artelor plastice şi literaturii, profesorul de la catedră, iubit şi stimat de către elevi şi părinţi.

Majoritatea intervenţiilor sale încep cu mărturisirea plină de înţelepciune: „***Eu sunt Ciobanu***”, făcându-ne să ne adâncim în originile îndepărtate ale poporului nostru.

Printr-o simplă căutare virtuală, se poate vedea implicarea editurii Muşatinia în prezentarea omului de cultură Ciobanu în diverse forme, cu multă

responsabilitate şi dăruire.

Respectul pentru valorile culturale româneşti a determinat editura Muşatinia, uneori cu sacrificii, de a depăşi sarcasmul afişat din partea altora şi a-l aşeza pe Gh. A.M. Ciobanu la loc de cinste, alături de cărturarii neamului.

Aceasta este menirea noastră, a celor care prin editura Mușatinia dorim să promovăm valoarea autentică: o cinste și o mare răspundere în același timp. De ce Ciobanu nu este membru al Uniunii Scriitorilor? Puteți răspunde și singuri. Acum, încercăm să-i împlinim singurul vis, acela de a rămâne în memoria colectivă și ca membru de marcă a breslei scriitorilor.

Cele 7 cărți ce au văzut lumina tiparului la Editura Mușatinia, și încă un volum în pregătire, demonstrează încrederea pe care maestrul ne-a acordat-o cu generozitate. O relație bazată pe încredere și charismă, o colaborare benefică tuturor, ***fenomenul artei fiind încadrat într-un larg context cultural.***

Profesorul ***Gheorghe A. M .Ciobanu***, *un model de virtute și trăiri, care înnobilează sufletul omenesc.*

La întrebarea mea, cum s-ar explica această *longevitate creativă,* maestrul mi-a răspuns nonșalant: *„Gândesc, acum, la un „polinom de maximalitate" mult mai restrâns, redus doar la câțiva factori coexistenți: sănătate, luciditate, activitate, creativitate, contemporaneitate și raționalitate în fața morții. Secretul longevității activității mele nu este chiar un secret [...] mi-am tras seva și puterea de la tinerețea cu care am fost mereu înconjurat, de la discipolii mei. Așa am reușit să susțin peste 3.000 de conferințe, să predau 63 de discipline ca profesor, în primul rând pentru că, după război, așa erau timpurile, fiecare profesor preda pentru o școală întreagă." (Emilia Țuțuianu:* ***Interviu cu Gheorghe A. M. Ciobanu*** *- la aniversarea a 88 de ani*)

Fiind adesea în apropierea maestrului, pentru editură, pentru mine personal, a fost mereu o zi de sărbătoare. Cu respect, cu nostalgică prietenie, pentru tot ce a dăruit culturii române, un pios omagiu la ceas aniversar.

,,Şi-n timp ce tot mereu cad frunze, pe aripe de vânt lăsate,/Iar umbrele-nserării triste, acopăr firea ca un nor,/Acum dintru a mea simțire, o parte mică se desprinde,/Un gând, încet se naşte iarăşi, şi se redeapănă uşor"...(din poemul **Nostalgie**, scris de *A. M .Ciobanu* în anul 1941)

O viață de om ce a prețuit fiecare secundă. Și-a clădit singur drumul spre **lumină**! Editura Mușatinia, mereu aproape de omul cetății, contribuind după puteri la ceea ce înseamnă cultură necondiționată, valoare, respect și prețuire în numele Neamului Românesc! Sărbătorim de ziua Bunei Vestiri, sărbătorim în fiecare zi, prietenul de suflet al ,,mușatinilor".

Înaltpreasfinţitul Ioachim, Arhiepiscop al Romanului şi Bacăului, i-a conferit „Crucea moldavă” pentru laici, în semn de distincţie şi de preţuire pentru activitatea excepţională, intelectuală şi culturală în viaţa cetăţii muşatine.

Această recunoaştere arhierească confirmă încă o dată apropierea de existenţial şi oameni a Înaltpreasfinţitul Ioachim, Arhiepiscop al Romanului şi Bacăului. Fiind mereu aproape de oamenii de cultură, Înaltpresfinţiia Sa este unul dintre cei care zidesc şi prin cuvântul scris. Suntem onoraţi de grija duhovniceacă aducătoare de lumină revistei Melidonium, editurii Muşatinia, autorilor ce îşi lasă amprenta în spiritul locului.

Ziua în care a avut loc evenimentul, o zi binecuvântată! Fiind cea de-a IV-a duminică din Postul Mare este închinată **Sfântului Ioan Scărarul**. Acest cuvios părinte este autorul unei importante opere de spiritualitate, numită ***Scara virtuţilor***, al cărei conţinut este de o mare valoare pentru lumea creştină. Orice urcuş presupune efort, echilibru şi forţă consemnează **Înaltpresfinţitul Ioachim** de aceea ziua de 22 martie a fost o zi specială, pentru toţi cei prezenţi la Catedrala Arhiepiscopală Roman, pentru însuşi **Gheorghe A.M. Ciobanu** în acest urcuş epectatic.

Muzica mileniului III, scrisă de domnul Ciobanu are ceva din „miracolul acestei uniri a cerului cu pământul prin gândirea sa”. **Înaltpreasfinţitul Ioachim** a făcut legătura cu alte două personalităţi ale gândirii şi culturii române universale, care nu au trăit şi scris pentru timpul lor, ci pentru viitor, respectiv vrednicul de pomenire episcop Melchisedec Ştefănescu şi eruditul profesor universitar arhitect Duiliu Sfinţescu, pe care l-a cunoscut la Paris în perioada studiilor doctorale, şi despre care Constantin Noica spunea că este „homo planetarius”, cel care are patria peste tot şi crează pentru toţi.

Mulţumim **Înaltpreasfinţitului Ioachim** şi Arhiepiscopiei Romanului şi Bacăului pentru strădania de a fi mereu aproape, prin fapte şi cuvinte ziditoare.

Pace şi bucurii duhovniceşti **Înaltpreasfinţitului Ioachim** Arhiepiscop al Romanului şi Bacăului, cu mulţumiri şi încredere de a păstori cu acelaşi *dor de Dumnezeu*, acest ţinut binecuvântat.

La mulţi şi buni ani domnule Gheorghe A.M. Ciobanu!

Mediul ambiental la unul din cele mai importante monumente de arhitectură şi memoriale din Roman - Casa Vornicului Done

Cercetător Dr. VASILE URSACHI

Înfiinţarea Muzeului de Istorie Roman, în anul 1957, a constituit, din punct de vedere istoric şi arhitectonic, un reper în realizarea unor dorinţe şi planuri ale unui colectiv de inimoşi susţinători ai elaborării monografiei privitoare la evoluţia istorică şi urbanistică a oraşului Roman, a cărui încărcătură istorică se apropia de nobila vârstă de 600 de ani, fiind unul din cele mai vechi centre urbane din Moldova.

Deceniul şase al secolului al XX-lea avea în fruntea intelectualităţii romaşcane un colectiv format de cadre didactice şi medici printre care se distingeau profesorii Ioan Teştiban, N. Gr. Steţcu, Iacob Avram, Gavril Chirea, I. Reţeanu, respectiv medicii Epifanie Cozărăscu, Octav Clocotici etc. Acest minunat colectiv a reuşit să convingă autorităţile locale de necesitatea înfiinţării unui muzeu. Folosind prilejul prezenţei academicianului Mircea Petrescu Dâmboviţa la Roman, ca preşedinte al Comisiei de Bacalaureat, au tratat şi venirea la Roman a unui arheolog, care să conducă această instituţie.

Făcând parte din colectivul de arheologi ai distinsului profesor-academician, chiar în timpul examenelor de bacalaureat, am fost solicitat să vin la Roman. Încântat de înflăcărarea profesorilor din Roman, îndemnul ilustrului meu profesor şi susţinerea unui eminent director de Muzeu al Regiunii Bacău, în persoana regretatului Iulian

Antonescu, am acceptat să vin la Roman, cu toate că aveam şi alte perspective, mai ademenitoare, în oraşe mai mari şi la muzee deja formate. În capul meu era deja sădit acel entuziasm al fondatorului unei instituţii, care la acea vreme nu avea nici un obiect, precum şi gândurile de susţinere şi promovare a minunatelor construcţii cu valoare de monument pe care le avea Romanul, unele din ele cu vechime de 5-6 secole, începând cu cele două cetăţi, câteva biserici sau construcţii civile, care se remarcau încă de la prima plimbare prin oraş. Deja planurile mele vizau punerea în valoare a unor clădiri civile sau religioase care trebuiau să susţină o prioritate între oraşele moldovene. Una din ele era şi Casa Vornicului Done.

Această dorinţă a mea avea să fie remarcată de începerea, încă din prima zi 1 septembrie, 1957, unor cercetări de suprafaţă sau săpături arheologice, pentru a constitui un patrimoniu ce trebuia să stea la baza unei expoziţii permanente. Concomitent a început şi popularizarea monumentelor oraşului, prin numeroase conferinţe, susţinute în şcoli sau unităţi economice, articole în ziare, expoziţii temporare şi itinerante etc. Prima acţiune oficială legată de monumente s-a ivit în anul 1963 când am devenit şeful unei comisii de inventariere a monumentelor istorice şi de arhitectură din raioanele Roman şi Tg. Neamţ, reg. Bacău. A fost momentul când, în mod oficial, am putut include peste 100 de clădiri, pentru care am şi întocmit fişele speciale de monument, pe baza cărora a apărut şi lista monumentelor pe ţară, în 1964-1965. Această campanie a constituit şi prilejul apariţiei, pentru prima dată în istoria oraşului nostru, a unei cărţi în care erau prezentate câteva monumente de arhitectură din judeţele Bacău şi Neamţ. A doua carte privitoare la un număr de monumente istorice şi de arhitectură din oraşul Roman, avea să apară în anul 1977.

Din lista deja amintită, care era însoţită de un bogat material ilustrativ (fotografii, planuri) dorim să prezentăm acum un monument de excepţie - **„Casa Vornicului Done”,** prezentă şi în cele două lucrări pomenite mai înainte.

Înainte de a trece la prezentarea acestui minunat monument, trebuie să menţionăm faptul, că în acea perioadă exista obiceiul sau chiar obligaţia ca din Comisia de Urbanism a oraşului să facă parte, în mod obligatoriu şi directorul muzeului. Acest obicei a fost respectat atâta vreme cât respectivul director nu se amesteca în hotărârile conducerii oraşului. Atunci când apăreau divergenţe privitoare la demolarea unor construcţii cu valoare de patrimoniu, directorul muzeului era anihilat prin vot şi apoi prin introducerea în această comisie a unor oameni care nu spuneau decât „da” la toate aceste iniţiative. Doar câteva monumente au fost salvate la intervenţia directorului muzeului, mai ales atunci când existau şi susţinători. Nu a fost posibil, mai ales pentru Strada Mare, deoarece hotărârea era venită de „Sus”, iar arhitectul de atunci, fiind de la P. Neamţ, nu dădea „doi bani” pe monumentele din sec. XIX-lea din Roman. Norocul a fost că reţeaua de beciuri suprapuse au impus realizarea unei străzi destul de interesante, dar care continuă şi azi să fie sluţită de unele clădiri care apar, mai ales în partea de nord a „pietonalului”, prin unele clădiri care nu au ţinut seama de axul străzii, ca elemente de cap de perspectivă sau prin obturarea unei jumătăţi din acest spaţiu, prin apariţia unei construcţii, care pe zi ce trece, ridicându-se, îşi arată totala neinspiraţie a unor arhitecţi care au acceptat această ingerinţă. Păcat!

În acest context doresc să amintesc faptul (consemnat deja în volumul - „Muzeul de Istorie - 50 de ani”), că judeţul Neamţ este unul din cele două judeţe din ţară, care între anii 1982-1992 a scos din lista monumentelor istorice un număr de 231 monumente (cel de al doilea judeţ fiind jud. Ilfov, care în aceeaşi perioadă a scos din această listă 112 monumente). Toate celelalte judeţe şi-au mărit numărul de monumente, pentru salvarea lor. De exemplu, jud. Cluj de la 384 monumente în 1982 la 991 în 1992; Dâmboviţa - de la 234 la 944; Iaşi - de la 317 la 878, iar municipiul Bucureşti de la 604 la 2347.

Revenind la Casa Vornicului Done, consemnăm faptul că din punct de vedere arhitectonic, acest monument, face parte dintr-o serie de clădiri cu o veche tradiţie, care porneşte din secolele XVII-XVIII, având ca prototip casa ţărănească, cu tindă, prispă şi cerdac, dezvoltată într-o fază superioară, ca proprietate a clasei boiereşti de la ţară, care nu se mai mulţumea cu cele două-trei camere, prispă şi tindă, adăugând alte spaţii, fie patru camere şi o tindă, care avea două intrări şi din ele se realizau trecerile la cele patru camere din colţurile pătratului clădirii, fie să construiască un etaj, care presupunea scări interioare, toate realizate deasupra unui beci, indispensabil în orice perioadă a evului mediu românesc. Trebuie să notăm faptul că toate construcţiile din această perioadă porneau de la existenţa unui beci, care cuprindea, de obicei, toată suprafaţa casei, beciuri construite, în special, din piatră, pentru a fi rezistente, având uneori, unul, două sau chiar trei nivele, ultimul constituind un soclu mai înalt al clădirii. Pereţii superiori erau construiţi din cărămidă. Piatra, chiar dacă era adusă de la mari distanţe, era absolut necesară pentru garantarea rezistenţei construcţiei. Desele incendii din oraşe, care distrugeau, uneori, cartiere întregi,

au impus folosirea pietrei la construcţiile beciurilor, deoarece, orice refacere se realiza pe acelaşi amplasament, iar beciurile refolosite.

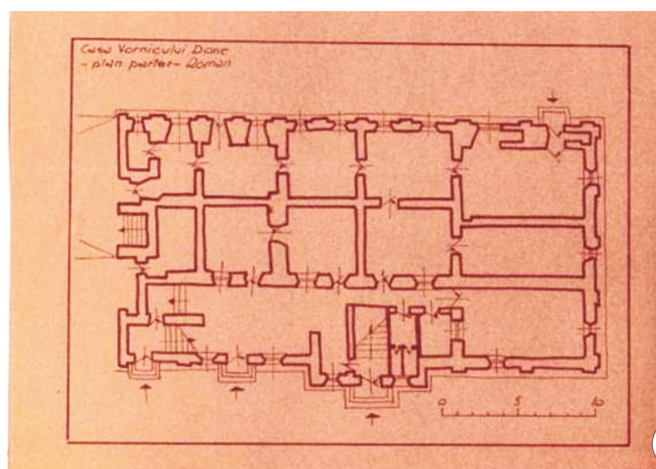
Prezentarea acestui monument are în vedere doar partea arhitectonică. Ea nu vizează şi caracterul memorialistic dat de faptul că aici s-a născut marele muzician-dirijor al lumii secolului al XX-lea - **Sergiu Celibidache,** în legătură cu care, în presa locală au apărut diverse speculaţii, bazate pe amintiri, care ştirbesc, într-o mare măsură, memoria unui gigant al lumii muzicale. Un studiu pertinent, bazat pe o documentaţie serioasă, este necesară şi posibilă, în condiţiile în care dorim să realizăm o instituţie pe măsura celui ce s-a născut în această casă. Trebuie să amintim că segmentul ofiţerilor de cavalerie, inclusiv cel care a dăinuit multă vreme la Roman, ca una din cele mai mari garnizoane din Moldova, reprezintă o elită, care ţinea foarte mult la prestigiul ei. Abaterile erau riguros sancţionate. Până la o cunoaştere amănunţită a istoriei familiei Celibidache, noi rămânem la valoarea arhitectonică a unui monument care reprezintă cu cinste o perioadă de mai bine de 200 de ani.

La Roman, acest monument face parte dintr-un grup de case, de aceeaşi vârstă, cu elemente apropiate în ceea ce priveşte arhitectura caselor ţărăneşti din veacurile XVII-XVIII, dezvoltate în secolul următor, datorită proprietarilor de moşii, care se îmbogăţesc, mai ales în sec. XVIII şi nu se mulţumeau cu casele mici existente anterior. Este şi momentul în care aceşti proprietari de moşii încep să devină şi negustori, cumpărând proprietăţi în oraşe, mai ales la periferii, unde au început să construiască acest tip de case, mai mari şi mai impunătoare, făcând apel la meşteri constructori veniţi din alte zone, care aduc elemente noi de arhitectură pe care le transpun la casele moldovene. Sfârşitul sec. XVIII şi începutul celui următor este bine reprezentat, în oraşul nostru, menţinându-se cel puţin patru case de acelaşi tip: **Casa Episcopului Venianim Costachi** - din incinta Episcopiei, astăzi frumos restaurată, care adăposteşte obiecte de patrimoniu ale acestei instituţii; **Casa în care s-a născut Ion Ionescu de la Brad,** devenită casă particulară; **Casa din str. Ştefan cel Mare nr. 238**, lăsată în părăsire şi în pericol de prăbuşire, (se află în zona în care putem vorbi de un dezastru arhitectonic), una din cele mai frumoase şi impozante străzi din municipiul Roman, declarată rezervaţie de arhitectură, termen ignorat de serviciul de arhitectură, o mândrie a romaşcanilor de acum 25-30 de ani).

Ca evoluţie, singura care păstrează cele mai curate elemente ale casei ţărăneşti din veacurile anterioare este Casa Venianim Costachi, care are acoperişul în patru ape, cu streaşina largă, depăşind zidurile casei, acoperită cu şindrilă (azi înlocuită cu tablă de aramă), cu un cerdac lung pe frontul nordic al clădirii, aproape de nivelul solului, cerdac deschis sprijinit pe stâlpi de lemn. Celelalte două case, din acelaşi secol XVIII, când se introduc şi geamurile din sticlă în locul celor din băşici de porc, păstrează acel tip de casă de formă pătrată, cu camerele în cele patru colţuri despărţite de un coridor, fără cerdac, dar cu o scară monumentală în cazul casei de la nr. 238, unde demisolul devine un soclu mai înalt, locuit şi probabil un fronton din lemn la casa în care s-a născut Ion Ionescu de la Brad, care dădea direct în stradă, dispărut astăzi.

Aşadar, Casa Vornicului Done, o construcţie de la sfârşitul sec. al XVIII-lea, cumpărată la 1823-1825 de către acest slujbaş, care a avut un rol deosebit de important în diferite evenimente petrecute la Roman, în prima jumătate a secolului al XIX-lea, activitatea sa fiind strâns legată atât de ctitoria unui frumos şi impozant monument de arhitectură religioasă - Biserica Sf. Gheorghe, cât şi din punct de vedere al învăţământului romaşcan, prin înfiinţarea unei şcoli de catiheţi, printre puţinele şcoli din Roman şi Moldova.

Casa Vornicului Done pe care o prezentăm în forma în care se prezenta ea în anii 1963-1964, face

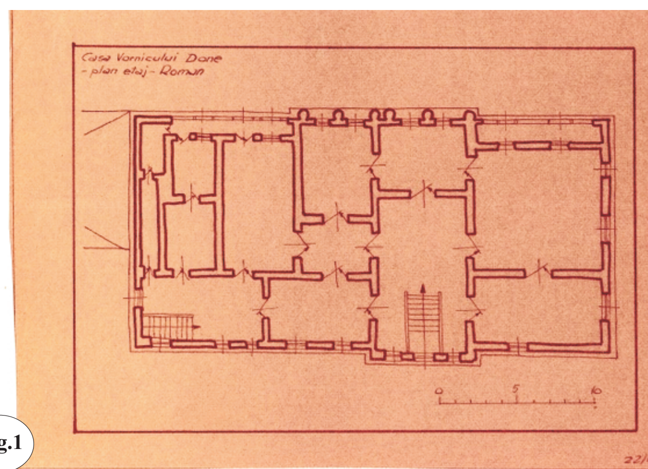

Fig.1

parte din casele în formă dreptunghiulară, cu acoperiş în patru ape, cu parter şi etaj, construită deasupra unui beci etajat **(Fig. 1).** Descrierea elementelor arhitectonice şi decorative sunt completate cu datele care se referă la situaţia monumentului în clipa de faţă la care adăugăm propunerile noastre privitoare la punerea în valoare a acestui monument de o covârşitoare importanţă pentru trecutul, prezentul şi mai ales, viitorul oraşului nostru **(Fig. 2).**

Cele patru faţade ale clădirii sunt tratate diferit, în funcţie de expunerea la stradă. Cea mai valoroasă este partea dispusă către strada cea mai importantă şi mai circulată, care făcea legătura cu intersecţia celor trei străzi, cunoscute în a doua jumătate a sec. al XIX-lea şi începutul sec. XX sub numele de str. Vasile Lupu, Veronica Micle şi Smirodava, în imediata apropiere a absidei altarului Bisericii Sf. Voievozi sau Biserica Albă. În sec. al XVIII-lea când a fost realizată construcţia, terenul, inclusiv strada cu trotuarul pe care se circula se aflau într-o pantă destul de pronunţată, ceea ce a făcut ca soclul clădirii să fie adaptat terenului, având înălţimea mai

Fig.2

mare către capătul de sud faţă de cel de nord **(Fig. 3).** Cum terenul şi străzile amintite erau diferite de cel de astăzi, faţada clădirii era vizibilă din orice punct, ceea ce a condus la o realizare excepţională, lucru total neglijat de arhitecţii secolului XX, care, pur şi simplu au „îngropat" acest monument. Ne referim la faptul că aici avem de a face cu o desfăşurare de elemente decorative excepţionale, care pun în valoare nu numai dorinţele de evidenţiere a

Fig.3

Fig.4

proprietarilor ci şi posibilităţile constructorilor, care îşi făceau reclamă pentru a obţine noi comenzi. Acestea nu au încetat să apară şi să se înmulţească, mai ales, în a doua jumătate a sec. XIX, când apar numeroase clădiri frumoase, dintre care o parte dăinuiesc şi astăzi.

Fig.5

Cel mai important element arhitectonic îl formează frontonul din partea vestică a clădirii, către str. Vasile Lupu (Agnita în 1964, denumire dată, probabil, după al doilea război mondial, legată de vestica construcţie de cale ferată Agnita - Botorca). Acest fronton are forma triunghiulară, care sparge acoperişul şi se desfăşoară pe treimea mijlocie a peretelui vestic**(Fig. 4).** Este susţinut, la etaj de şase coloane angajate, cu baza pătrată sau dreptunghiulară în cazul celor două îngemănate, simplă şi capiteluri cu volute, care duc spre cel ionic-roman, iar între ele câte o rozetă stelată, cu astragal simplu - semicilindric şi abaca decorată cu ghirlande de flori şi frunze **(Fig. 5).** Urmează o arhitravă simplă, peste care se desfăşoară un antablament decorat cu linii verticale adâncite alternând cu altele în relief, care sunt legate la mijloc, formând un decor deosebit, iar deasupra se

desfăşoară acel triunghi clasic, format din baghete profilate, susţinute de console frumos decorate, dispuse în doi denticuli, care decorează laturile înclinate ale triunghiului şi baza lui **(Fig. 6).** Pe timpanul triunghiului se deschide o fereastră circulară, marcată pe margini de un cerc în relief, care constituie elementul de aerisire şi iluminare a podului, ţinând, într-un fel, loc de lucarnă. Această deschizătură era blocată de o rozetă din fier forjat, cu un motiv decorativ foarte frumos, realizat cu volute care se unesc pe razele cercului exterior. În cercul interior se afla o monogramă din două litere mari, frumos lucrate **(Fig. 5).** Este vorba de literele I şi S, probabil erau iniţialele unui proprietar al clădirii, după ce a fost cumpărată de la familia Done (poate fi vorba de iniţiala unuia din familia boierului Stan, de la Boteşti, care, după legendele care circulă prin oraş, ar fi dat, ca recompensă, această clădire,

Fig.6

Fig.7

ofiţerului care i-a salvat copilul căzut de pe balustrada verandei de la etajul clădirii, respectiv tatălui marelui muzician Sergiu Celibidache). Această fereastră era flancată, la rândul ei, de alte două triunghiuri în relief, de pe timpan, care aveau latura scurtă curbată, paralel cu marginea cercului. În interiorul celor două triunghiuri, la cele trei colţuri, se afla un decor în relief, format din vrejuri şi frunze de acant **(Fig. 5).** Sub laturile înclinate ale triunghiului acestui fronton se afla un al doilea rând de denticuli, fără console. Marginile triunghiului frontonului sunt puternic profilate. Menţionăm că acest fronton triunghiular-clasic, spre deosebire de partea cu coloane de la etajul clădirii, sparge acoperişul, creând un fronton decroşat de clădire cu circa 1 m cât are lăţimea şi cerdacul de la etaj.

La etaj, între coloane se află câte un geam, cu ancadramente simple, având la partea superioară forma unui segment de cerc, care are subliniată cheia de boltă cu un bolţar simplu iar deasupra, pe perete se află un dreptunghi în relief, care are ca decor, în interior, la cele patru colţuri, câte un motiv vegetal, identic cu cel din triunghiurile de pe timpanul frontonului-clasic. Aceste motive decorative se aflau doar la cele patru ferestre dintre coloanele angajate ale frontonului **(Fig. 6).**

Acest minunat fronton este mărginit, pe cele două laturi, în zona etajului, de câte un pilastru, fără bază şi capitel, decoraţi cu striaţii orizontale. Întregul element decorativ prezent la faţada principală a clădirii este flancat, la etaj, de un cerdac-verandă, retras faţă de nivelul faţadei cu circa 1 m şi prevăzut cu un parapet din fier forjat, susţinut de stâlpi, de asemenea din fier, prinşi de streaşina clădirii. Prezenţa lui aici, constituie elementul de legătură între cerdacul de lemn de la casa ţărănească, care neputându-se construi aici la parter, din cauza apropierii clădirii de stradă, a fost realizat la etaj **(Fig. 7).** Este o adaptare firească la condiţiile oraşului sau a târgului. Cerdacul din partea sudică a faţadei a fost închis cu un geamlâc realizat mai recent. Partea nordică are un geam şi o uşă cu ancadramente identice cu cele de la geamurile din frontonul de mijloc, cu excepţia dreptunghiului de deasupra bolţarului care marchează cheia de boltă. Celălalt are o uşă şi două geamuri. Acoperişul cerdacului este tot metalic, fiind susţinut de stâlpi metalici. Remarcăm deosebita realizare în fier forjat, a unui motiv decorativ ce aparţine sfârşitului de secol al XVIII-lea.

Parterul faţadei principale este mult mai simplu, fiind decorat cu striaţii orizontale care imită decoraţiile clădirilor din renaşterea italiană, preluate de baroc şi aduse la noi de meşterii transilvăneni sau chiar din centrul şi apusul Europei. Întreg parterul, în partea de vest este spart de 10 ferestre din care două au fost transformate în uşi,

probabil mai recent, una din ele prevăzută şi cu câteva trepte a unei scări. Credem că acestea nu existau la începutul sec. al XIX-lea. Ferestrele sunt dreptunghiulare, în două canate, fără alte elemente de decor. Între ele există câte o zonă care ar putea fi zidul de susţinere, decroşată faţă de nivelul ferestrelor cu circa 20-25 cm, decorate cu aceleaşi striuri orizontale. Soclul clădirii este simplu. Etajul este despărţit de parter printr-un brâu simplu, profilat, care se menţine pe toate faţadele clădirii **(Fig. 4).**

În anul 1964 când am realizat prima prezentare a monumentului, ataşat de el se afla o clădire anexă, fără nicio valoare arhitectonică, cu etaj, construită, probabil, după al doilea război mondial şi folosită pentru activităţile legate de Casa Copilului, care ocupa acest imobil. Toate aceste intervenţii au periclitat destul de mult rezistenţa clădirii, fenomen care s-a accentuat după ce au început construcţiile de blocuri din jur **(Fig. 2).**

În perioada când în acest imobil a funcţionat Şcoala de Muzică şi Arte Plastice, la o reparaţie efectuată la exteriorul clădirii, pe faţada principală şi a celei de nord, expuse către cele două străzi - Agnita şi Veronica Micle (Smirodava), s-au introdus câteva elemente decorative, care aparţin, din fericire, tot unor elemente de stil clasic sau unui eclectism existent în oraşul nostru. Cu această ocazie, din golul frontonului triunghiular a dispărut acel decor din fier forjat cu monograma descrisă, fiind înlocuită cu un ceas, care a dispărut şi el între timp. Astăzi nu mai este nimic, iar timpanul frontonului nu mai are acel motiv în relief compus din cele două triunghiuri. Pe antablamentul de deasupra coloanelor au apărut, în direcţia fiecărui geam, câte o rozetă cu decor floral, în relief, la baza acestui antablament, un registru cu motive florale în relief. Acelaşi motiv apare şi deasupra fiecărei ferestre din această zonă, atât la etaj cât şi la parter. Ele nu au fost introduse la geamurile de la cerdacul metalic. În golul dreptunghiular de sub fiecare fereastră din aceeaşi zonă s-a adăugat câte o rozetă identică cu cele de pe antablament. Tot aici, ca de altfel şi pe faţada laterală nordică, pe fiecare bolţar dispus deasupra ferestrelor apare câte un cap uman-feminin, executate, probabil, în atelierele şcolii. Sunt singurele piese decorative adăugate la ultima reparaţie capitală efectuată de Şcoala de Muzică şi Arte Plastice din Roman. Tot acum au fost închise definitiv şi cele două uşi de pe faţada principală (vestică) şi a dispărut acel geamlâc metalic din fier forjat de la cerdacul metalic **(Fig. 8, 9, 10).**

Faţada laterală dinspre str. Smirodava (Veronica Micle) este mult mai simplă din punct de vedere arhitectural. Se menţin aceleaşi elemente de decor

Fig.8

ale spaţiilor dintre ferestre şi colţurile clădirii, cu aceeaşi decoraţie de striaţii orizontale. La fel şi la ferestrele de la parter, care sunt dreptunghiulare, cu ancadramente simple, un fel de chenar în relief, în două canate. La etaj se menţin ferestrele identice cu cele din zona cerdacului, cu ancadramente simple, partea superioară în segment de cerc, cu bolţarul simplu în plin cintru, la care s-a adăugat, ca decor, un cap feminin, în relief **(Fig. 11).**

Faţada estică este mult mai simplă. Ca element principal , şi aici a fost realizat un fronton clasic,

Fig.9

mai mic, triunghiular, care are ca decor, sub laturile înclinate ale triunghiului, acei denticuli, iar pe timpan, trei cercuri concentrice în relief. Frontonul este uşor decroşat de linia clădirii, la etaj, un balcon cu parapet din fier forjat cu acelaşi decor ca cel de la

Fig.10

sudică. Este posibil ca inițial să fi fost două în partea de nord, aşa cum există astăzi la parter, însă în anii 1963-1964 situația era identică cu cea de astăzi. La parter acelaşi tip de ferestre, dreptunghiulare, cu ancadramente, de asemenea, simple, dispuse simetric, două în partea de sud şi două în cea de nord. Uşa de la intrare este flancată de două ferestre, dispuse simetric pe fațada frontonului estic. La intrare, câteva trepte. În colțul din partea sud-estică, în 1964, se afla o uşă de intrare cu câteva

Fig.12

fațada principală, susținut de patru console din fier, de asemenea, cu un frumos element decorativ. Tot aici, se află o uşă flancată de două geamuri cu ancadramente simple, arcuite la partea superioară **(Fig. 12).**

La etaj, deoparte şi de alta al frontonului, se află un şir de ferestre, identice cu cele din fațada nordică, doar că le lipseşte bolțarul. Ele sunt dispuse asimetric, doar unul în partea nordică şi patru în cea

Fig.11

trepte, care ducea la o scară interioară. Cornişa este simplă, uşor profilată iar streaşina foarte scurtă **(Fig. 13).**

Partea sudică a clădirii, mai puțin vizibilă din stradă, este tratată arhitectonic foarte simplu. Cornişa şi acoperişul identic cu cel estic, la etaj, în partea de est se află o fereastră mare, în patru canate, dreptunghiulară, cu ancadramente simple, care foloseşte ca luminator pentru scara interioară. La parter, trei sferturi din perete este folosit pentru realizarea unor intrări: una la parter, de mici dimensiuni, a doua, mai mare, în două canate, care duce la beciurile etajate ale clădirii şi cealaltă, după o nişă cu partea superioară în arcadă, se află o uşă, în două canate, care duce, de asemenea, la parterul clădirii **(Fig. 14).**

Fig.13

În concluzie, putem spune că din punct de vedere arhitectonic, edificiul porneşte de la caracteristica proprietăţilor boiereşti din secolul al XVIII-lea, de când datează, probabil, şi construcţia propriu zisă. Felul în care este construit etajul, reprezintă un unicat al clasicismului local, mai ales pentru corpul central.

Aşadar, casă de tip boieresc, la subsol cu două beciuri etajate, cu pereţi şi bolţi de formă semicilindrică, din piatră şi var hidraulic. La parter, de asemenea, are bolţi în formă semicilindrică, iar ferestrele ornamentate cu arcuri în plin cintru. La etaj lipsesc bolţile semicilindrice, iar tavanul este

Fig.14

susţinut de grinzi de fier. De altfel, etajul este diferit construit, faţă de parter, atât prin elementele decorative cât şi arhitectonice. Partea centrală este în stil clasic, cu fronton şi coloane angajate, încadrată de verande cu suporturi metalice, care substituie, într-un fel, cerdacele caselor ţărăneşti, atât de caracteristice secolelor anterioare. Faţada dinspre est tratată în mod special numai la etaj cu un balcon din fier forjat şi un fronton în stil clasic. Parterul, aici, ţinând locul unui soclu monumental. Celelalte faţade sunt tratate destul de sobru, ceea ce accentuează caracterul de locuinţă a construcţiei.

De o parte şi de alta a frontonului, la etaj, în partea vestică, se află un cerdac-verandă, retras faţă de nivelul faţadei, care are un frumos parapet din fier forjat. Cornişa este subliniată de câteva profile. Un brâu simplu marchează linia celor două nivele.

Elementele decorative, în special ancadramentele de la ferestre, deosebite cele de la etaj faţă de cele de la parter şi frizele ori coloanele care împodobesc frontonul clasic, dau un farmec deosebit acestei construcţii. Dar, nu lipsit de importanţă este şi faptul că, în urma construirii blocurilor din jur, acest reprezentativ monument din centrul municipiului nostru, a rămas îngropat, mai ales, faţada principală, la care se adaugă, în aceeaşi perioadă, a unui monument - simbol al artei noastre populare, de altfel, foarte frumos şi bine gândit, realizat de arhitectul romaşcan L. Gurguţă, dar care obturează faţada acestui important edificiu, cu o dublă şi mare semnificaţie arhitectonică - Casa Vornicului Done, dar şi una memorială, ca locul de naştere a celui mai mare dirijor de talie mondială - Sergiu Celibidache. Nimeni nu ne va ierta dacă nu vom reuşi să salvăm această casă, în vederea organizării, aici, a unui muzeu dedicat acestui titan al muzicii mondiale **(Fig. 15).**

Fig.15

Pentru punerea în valoare, chiar în condiţiile de astăzi, când există şi un plan de amenajare a unor mici parcuri, consider că poate intra şi acest spaţiu din faţa clădirii, în care să se realizeze un mic amfiteatru, prin degajarea pământului până la trotuarele existente. Diferenţa de nivel de circa 2 m faţă de cel al construcţiei propriu zise, cu o distanţă de cel puţin 35 m până la trotuarul din faţa clădirii se poate realiza un amfiteatru cu cel puţin 6-7 trepte, dispuse în semicerc, în faţa unei platforme, de asemenea, semicirculare, care sa fie folosită drept

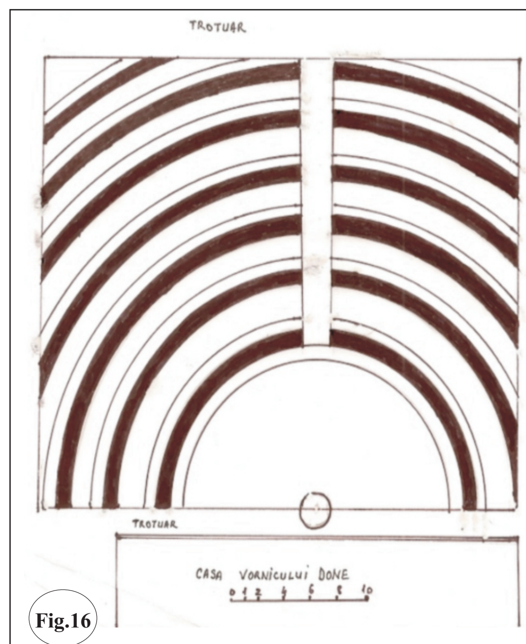

Fig.16

scenă şi a unui loc pe axul clădirii în care să fie amplasat bustul marelui muzician. Ar fi un început foarte important în procesul de reabilitare a monumentului cu tot ce decurge privitor la responsabilitatea conducerii oraşului nostru.

Monumentul care reprezintă instrumentul de tors la români, fiind şi el destul de valoros şi ingenios conceput, poate fi strămutat în altă locaţie. Ar putea, foarte bine, să fie amplasat în capătul de sud al Pietonalului, pe axul acestuia, la mică distanţă de scări, în zona în care poate fi văzut din ambele străzi laterale, cele care fac legătura între str. I. Ionescu de la Brad şi Cuza Vodă - pe axul celei dintâi, care este mai îngustă.

Înălţimea monumentului nu este prea mare ca să împiedice vizibilitatea către capul de perspectivă reprezentat de Turnul Clopotniţă al Bisericii Precista Mare.

În speranţa că edilii noştri nu vor face opoziţie unui asemenea demers, de repunere în valoare a unui monument de talia celui reprezentat de o clădire de valoare arhitectonică deosebită din istoria oraşului nostru, cu o vechime de peste 200 de ani şi cu o semnificaţie mondială prin ceea ce reprezintă locul de naştere al unui titan al muzici, considerăm că un bun arhitect, ar putea valorifica cu succes ideea realizării acestui amfiteatru în aer liber situat în centrul municipiului nostru, care ar stimula şi sensibiliza factorii responsabili în grăbirea salvării acestei clădiri în folosul nostru, al tuturor **(Fig. 16).**

O Doamnă

 MIRCEA BOSTAN

Anevoios să tuşezi un portret din noianul nuanţat al cuvintelor.

Ştiu eu, fac eu, cunosc eu, toate se cantonează în registrul laudei.

Mai dificil este cu realizarea în fapt.

Astăzi am să vă spun o altfel de poveste.

Într-o zi de 18 decembrie, în a 352-a zi a calendarului gregorian, undeva lângă Galaţi, într-un an denumit generic interbelic curioasele şi curioşii să treacă peste detalii- văzu lumina zilei EA.

În timp, lumea s-a rostogolit prin ani mai buni sau mai puţini buni, a trăit, a creat, a iubit, s-a război, s-a dus la dialog cu Divinitatea, a construit, a plâns, s-a dezvoltat, s-a autoflagelat, a râs, s-a urât, a involuat şi a evoluat.

În 218 î.H. pe 18 decembrie, Hannibal în fruntea oştilor cartagineze îi înfrângea pe romani în bătălia de la Trebia.

Tot la 18 decembrie 1865, scalvia este abolită în SUA odată cu intrarea în vigoare a celui de-al 13 amendament.

La 18 decembrie, dar în ani diferiţi s-au născut: Regina Cristina a Suediei, în 1626; Arhiducele Franz Ferdinand al Austriei, în 1863; Iosif Vissarionovici Stalin, în 1878 şi...al IV-lea Cancelar al Germanie, Willy Brandt, în 1913.

La aceiaşi dată de 18 decembrie se sărbătoreşte Ziua minorităţilor naţionale în România, ziua naţională a Nigeriei, iar ca buni creştini îl venerăm pe Cuviosul Daniil Sihastru.

Unii vor sări la beregată şi vor infirma data; nu este adevărat în acte este trecută ziua de 22 decembrie. În acte, da, dar în realitate? Întrebaţi la sursă!

EA a pornit în anul 1957 la edificarea unui Muzeu de Artă de la opt tablouri, număr supralicitat, deoarece în fapt era o singură lucrare de artă, portretul lui ,,Ştefan cel Mare” pictat de Epaminonda Bucevschi.

Iniţial, Muzeul de Artă din Roman a funcţionat ca o secţie în cadrul Muzeului de Istorie din Roman.

La nici trei ani de la fondare, în 1960, se deschide prima expoziţie de artă.

După opt ani, în 1968, Muzeul de Artă din Roman îşi dobândeşte propriul sediu în fosta casă a avocatului Constantin Roiu, sediu în care funcţionează şi în prezent.

Fondatoarea, convinge, vrăjeşte şi foloseşte întregul arsenal al seducţiei comunicative pentru a achiziţiona cât mai multe lucrări de artă din donaţii.

Aşa reuşeşte, ceea ce nimeni nu ar fi reuşit, achiziţionarea a 61 de lucrări în anii 1981-1982 şi 30 de lucrări în 1983.

Apoi...câte altele...

Actualmente Muzeul are 642 de lucrări valoroase, reprezentative pentru arta clasică şi contemporană.

Promotoarea edificiului a inspirat constant încredere şi seriozitate, elemente care i-au consolidat cariera, dar acţiunea a constituit adevăratul element care i-a adus succesul.

Vis-à-vis de prezenţa sa fizică, dublată de atmosfera electrizantă ce o generează, în preajma-i te simţi confortabil ca inerlocutor.

Eficientă în tot ceea ce a întreprins pe tărâm profesional, nu a invocat niciodată factorii perturbatori ca scuze, în contextul întârzierilor şi amânărilor, ci şi-a asumat forfecările aleatorii, dar în final printr-o voinţă de fier a făcut ca programul să devină public.

A avut înţelepciunea de a învăţa din greşeli.

A fost înzestrată cu acel intraductibil „lipici" care a motivat colaboratorii.

Mesajul ei a fost întotdeuna simplu şi concis şi s-a bucurat în permanenţă de un feedback pozitiv.

Centrată permanent pe învăţare şi îmbunătăţirea modalităţilor de prezentare orală a eseurilor plastice a spart în proximitatea-i aerul cu elocinţa discursului.

Netemătoare şi cunoscătoare a proprie-i valori şi-a edificat în discurs gândul plastic.

Atentă la detalii, care fac diferenţa, şi-a prioritizat sarcinile în funcţie de importanţa şi urgenţa acestora, concetrându-se plenar pe esenţial.

A îndrăznit şi a reuşit. A avut ca motto la căpătâiul existenţei sale zicerea lui William Murray:„Indiferent de ceea ce poţi face sau visezi că poţi face, începe. Îndrăzneala are geniu, putere şi magie în ea".

Dar cea mai importantă calitate a sa a fost şi este viziunea.

A avut şi are o capacitate debordantă de a aprinde pasiunea. Cea mai puternică dorinţă a fost să-şi lărgească orizontul, iar fruntea sa înaltă a adăpostit în fiecare anotimp al existenţei sale constelaţii de idei.

Optimistă şi generoasă, întâlnirea cu ea este oricând benefică insuflându-ţi putere şi speranţa de mai bine.

Te poate însoţi în explorări nebănuite.

Caldă, întotdeuna proaspătă, înflăcărată, entuziastă, vorbăreaţă, sinceră, sociabilă, energică, curajoasă, iubitoare de libertate şi de adevăr, te poartă pe căi nebănuite ale dialogului.

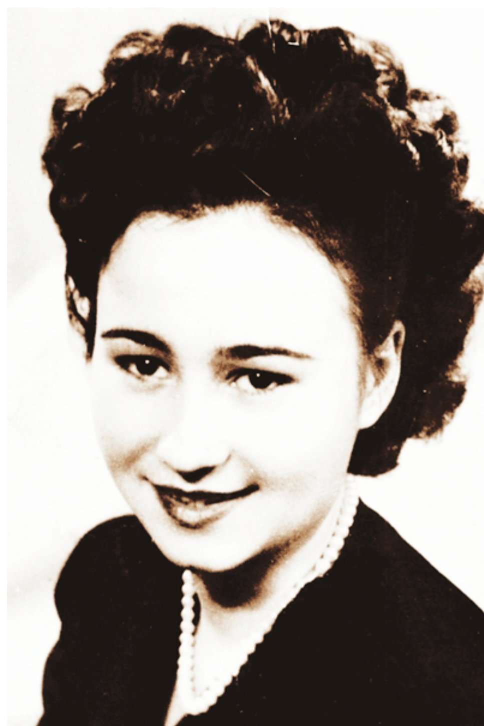
Solară şi înzestrată cu o voinţă hrănitoare, a trăit vreme de 50 de printre culori, pânze, simeze şi sculpturi.

Neclintită în principiile sale fundamentale, adevărul şi dreptatea, şi-a trăit viaţa alături de semenii săi dăruindu-le frumosul.

Cu un dinamism mental de invidiat, este capabilă să te determine să-ţi lărgeşti sfera de cuprindere mentală astfel încât în ea să încapă întreg universul.

În momente de reală înălţare umană ştie să se bucure strivind cu eleganţă gemene lacrimi între gene.

Şi când a crezut Ea că a venit vremea şi era coaptă pentru literă a scris cu acribie şi pasiune „ Muzeul de Artă Roman-50 de ani" şi „ Identităţi artistice la Roman".

Prenumele cu nuanţe de arpegiu are în fiinţa sa două note muzicale, MI şi DO, o negaţiei britanică-NO şi pe zeul soarelui RA. Lipseşte în patrulaterul arpegian nota SOL, Sol pe care şi l-a făurit cu răbdare şi ştiinţă şi din care s-au născut rădăcinile valorii, hrănite cu valorile spirituale pe care le-a asimilat cu răbdare şi trudă.

MINODORA, Doamna râsului romaşcan este o prezenţă încântătoare prin discurs diamantin, atitudine aristocratică şi idee carteziană.

S-ar mai fi putut spune şi alte cele despre Minodora Ursachi, dar îmi este teamă să nu mă dezintegrez la vibraţia râsului domniei sale ori să mă transform în pânză portocalie bostaniană la răsăritul lacrimilor minodorice.

În vremurile acestea întoarse cu susul în jos îmi permit a-i face o urare:

cu pofta unui Cronos
mânca-te-ar sănătatea
şi survola-te-ar fericirea
cât eternitatea
să te învăluie iubirea
şi cer albastru şi senin
să-ţi lumineze-n fiecare zi privirea
să fii cu sufletul curat
şi niciodată supărată
să te inunde bogăţia
şi în acelaşi timp
să dăruieşti din suflet
cu toată bucuria
şi nescobită interior
de remuşcare
să poţi ierta cu detaşare
căci...
într-o lume-n care

e desuet şi marele Vivaldi
iar de vestitul Verdi
nici Scala din Milano nu mai ştie
când...
struţii se dedau la carne
iar Eminescu este ignorat
şi ne pătrund
manelele-n urechi şi-n cap
când lupii asistaţi de fraţii lor şacalii
îşi întocmesc în tihnă
acte de privatizare
când kitsch-ul vine peste noi
ca un tsunami
iar Rapsodia lui Enescu
nu mai are căutare
când judecă şi vulpile
prin tribunale
iar Blaga şi Nichita
sunt scoşi din manuale
când viermii
nu mai mişună printre gunoaie
şi-au locuri rezervate
în parlamente naţionale
când şerpii fără de picioare
prin falsuri grosolane
au dobândit
statut de miriapode internaţionale
când...
pentru unii
bunătatea doare...
ce-ţi pot ura
în timpuri mărunţite şi uşoare
mai mult...decât atât...
cu pofta unui Cronos
mânca-te-ar sănătatea
şi survola-te-ar fericirea
cât eternitatea.

Apoteotic, pot conchide că, Minodora Ursachi este o capodoperă a voinţei, a muncii şi a dăruirii.

Ea a strălucit şi străluceşte datorită ştiinţei de a se opri exact când trebuie la etapa când discursul a atins bolta desăvârşirii.

Şi dacă Ea ştie să o facă, de ce nu i-aş urma exemplul?

Accentuarea tuşelor portretistice ar ştirbi întregul.

Tangenţializarea sufletului său, îmi este suficientă, ea revelându-mi solare mistere.

Mă înclin şi respectuos, vă sărut mâna Doamnă pentru strădania dumneavoastră de a da o altă coloratură urbei în care capul cărturarului s-a prăvălit în colbul literelor!

Iubind autenticul

LUMINIŢA EDELWEISS

Trăim în Era Iubirilor second hand, unde sentimentele sunt matematic cântărite în talerele pragmatismului şi intereselor proprii. S-au inventat Bănci de sentimente, nu doar Bănci de organe, unde orice detaliu fizic (mai ales !), intelectual şi social îţi este scanat minuţios. Intrăm în relaţii pretinzând că ne-am îndrăgostit de omul pe care-l aşteptam de mult timp, însă într-un moment de introspecţie, când privim în fântâna sufletului nostru descoperim că de fapt motorul din spatele „îndragostirii" reciproce este singurătatea şi un căuş de nevoi. Iar celălalt se minte ca şi tine. Mai mult de atât, ne încăpăţinăm, ne opintim să schimbăm persoana după calapodul şi matricea noastră, să o dam la brazdă chipurile, chiar să o descotorosim de anumite vicii, obisnuinţe, să şlefuim cu rindeaua laturile colţuroase ale inimii şi mentalităţii celuilalt, devenind inconştient salvatori şi mici dumnezei.

Un mare păcat şi pierdere de energie, nimeni nu are dreptul asupra vieţii celuilalt. Schimbările survin doar din interiorul persoanei, nu prin intervenţiile şi luptele noastre. Posibil că acea persoană în timpul acestei vieţi să obţină click-ul schimbării, posibil să nu. Nu avem dreptul să schimbăm karma nimănui.

* * *

Acceptăm compromisul de teamă să nu ne judece societatea, prietenii, rudele, care se trezesc lansând întrebări penibile sau chiar sperăm că vreo fostă nevastă , iubită, soţ să ne invidieze pentru noua achiziţie.

Cu cât înaintezi pe acest drum minţit, compromis, cu atât va fi mai greu să te întorci către tine.

Iar când o vei face, ţi-e sufletul mlăştinos de propria minciună, ce ţi-ai aşezat-o piatră de căpătâi multă vreme. Ţi-s ochii umbriţi de câtă zgură ţi-au zdrelit gleznele, îngenunchind în faţa propriei tale fiinţe, de dragul unor cutume sau mai grav, de dragul Ego-ului de-a demonstra.

Pentru că acele şicane, certuri, nepotriviri, neconectări de început, se vor transforma repejor în bălţi stătute, în dezechilibre majore.

Ne minţim că orice început este anevoios, că adaptarea cere compromis, răbdare şi timp, mai ales atunci când nu mai avem 19 ani.

Ne inducem stări false că lucrurile se vor alinia, însă realitatea ne izbeşte cu fruntea de oglinda conştiinţei şi-a adevărului.

În iubire putem negocia orice, începând cu detaliile despre vacanţă pană la designul casei, orice, dar nu valorile care ne reprezintă.

* * *

Nimeni nu schimbă pe nimeni omul trage la teapa lui şi apa la matca ei. Merităm o rochie, un costum care ne pică turnat încă din magazin, nu modificate la nu ştiu câţi croitori. Acea rochie sau costum s-ar potrivi perfect altcuiva, fără nicio modificare, n-are logică să ne încăpăţinăm să o purtăm noi. Ne risipim în iubiri contrafăcute, surogate, în întâlniri minţite, acceptăm în cafeaua vieţii noastre frişca iubirilor artificiale, trăiri cu gust şi arome îmbibate cu E-uri. Nu pricepem diferenţierea între surogat şi iubire autentică, pentru că n-am trăit-o niciodată, deci nu avem la ce ne raporta. Cu timpul, sufletul ne dezvăluie că nu trebuie căutată nicăieri, vine pe un drum de lumină, lin, firesc, divin, fără zbateri ori aşa numitele sacrificii. Aceste iubiri nu vin pe drumul amantlâcurilor, nici a demonstraţiilor, apar sigur acolo unde vor găsi sufrageria sufletelor noastre aerisită, igienizata de prezenţa scheletelor din trecut. O iubire autentică, apare într-o inimă nouă.

Nu abdicaţi, nu măsuraţi, nu plănuiţi nimic, fără întrebări şi machete mentale, doar CREDEŢI !! Renaştem din respectul de sine, dintr-un bob de speranţă, dintr-un răsărit de poem, din slovele cărţilor ce ne despoaie simţirea şi argumentele, precum măduva de oase. Ne reinventăm din darul Creatorului ce ne reaminteşte zilnic cine şi ce suntem. Şi atunci se zămisleşte un legământ în noi; să abandonăm compromisurile cu izvorul fiinţei noastre. Cel mai crunt compromis este acela săvârşit cu propria viaţă.

Ne vom apleca genunchii inimii, doar în faţa **Iubirii, Marei Iubiri, Adevăratei Iubiri!**

Jarul din mare

ADINA LOZINSCHI

Mi-am dorit atât de mult să vină vara şi iat-o, în sfârşit. Prinţesa în rochie vaporoasă cu volane din ciripit de păsărele şi sandale din fire de iarbă. E foarte cald. Arşiţa usucă totul. Soarele arde cu putere maximă. Seninul cerului, sufocat de temperaturile ridicate reflectă ca o nesfârşită oglindă razele nemiloase ale astrului. Miezul verii, luna lui cuptor, este momentul din an când am văzut lumina zilei. Plenitudine de satisfacţii şi torent de împliniri. Dacă frigul mă determină să mă închid adânc în propria carapace şi să zac în acea amorţire bolnăvicioasă, numai căldura adevărată, naturală, venită direct de la soare, pătrunzându-mi prin toţi porii în organism, numai aerul fierbinte, care multora le face rău, mie îmi face cât se poate de bine. Numai vara îmi simt pielea ca pe o fiinţă vie şi nu ca pe o banală haină a corpului. Starea de sete preschimbată într-o fiară dezlănţuită mă supune la grele încercări incitante. La urma urmei lupta înverşunată cu propria sete nu este decât o chestiune de voinţă.

Mă simt ca o cămilă în deşert şi beau lacom, cu înghiţituri mari, dilatate, apa rece pentru a-mi înăbuşi starea de sete. Dar la fiecare înghiţitură simt că nu este suficient şi senzaţia de nemulţumire devine într-un fel agresivă, întocmai ca o felină, care oricât de liniştită ar părea, în orice moment ar putea trece la atac. Nimic nu se compară cu momentul maiestuos al răsăritului de soare într-o dimineaţă de vară. Liniştea nopţii îmbrăţişată cu întinderea adormită a mării încearcă să descifreze clipele dintâi ale mugurilor de lumină. Printre gene, privirea încordată încearcă să treacă dincolo de perdeaua străvezie a orizontului, să ghicească şi să capteze silueta de foc încă invizibilă, dar tot mai aproape. O nerăbdare de copil răsfăţat pune stăpânire pe întreaga mea fiinţă. Nimic nu poate fi mai înălţător şi mai fabulos decât jarul care iese din mare întâi ca o timidă dungă fosforescentă, mai apoi, tot mai clar şi uluitor de rapid devenind un nobil disc incandescent plin de îndrăzneală, de un roşu uimitor de ireal şi de impunător. Îmi spun în gând: „nu pot să cred că acest spectacol feeric este adevărat". îmi doresc să trăiesc fiecare clipă a existenţei mele cu multă luciditate. Pe măsura trecerii anilor îmi dau seama că experienţa de viaţă ne transformă în sclavi, ne înfrânează capacitatea de a înţelege ceea ce se petrece în fiecare secundă în jurul nostru. Primele raze care iau naştere în zori sunt semnele iubirii. Astrul Măreţ se pregăteşte să ne învăluie în mângâierile sale. Cine nu a întâlnit iubirea, înseamnă că nu a avut niciodată iubire în adâncul său, căci dacă ar fi avut, nu ar mai fi uitat. Adâncul mării nu este altceva decât abisul din suflet. Acolo sălăşluieşte iubirea. Atunci când nu am pe cine iubi, amintirile trecutului renasc întocmai ca

pasărea Phoenix, din propria cenuşă. Jarul din mare nu este altceva decât jarul din suflet. Este iubirea, pacea şi liniştea, lumina şi speranţa, încrederea. Marea îşi ţese tainele şi mă stimulează astfel să înţeleg că dragostea apare exact când pe plan sentimental mă lupt să înăbuş o stare de disperare combinată cu obsesia singurătăţii. Nu-mi dau seama dacă şi alţii au aceleaşi simţiri ca mine, însă eu îmi percep sufletul mereu fierbinte. Emană o căldură toropitoare. Pulsează viu întocmai ca jarul. Amintiri care par amorţite se pot trezi în orice clipă în memorie. Atunci când jarul pare stins, tot mai mocneşte şi fumegă, fiind gata să se reaprindă. Nu-mi vine să cred că este atâta linişte în viaţa mea şi am timp să mă gândesc la mine. Discuţiile cu sinele propriu îmi lasă totuşi, pe alocuri, răgazul să mă simt apăsată de singurătate. înainte,în viaţa mea,erau multe persoane care acţionau, care se manifestau în fel şi chip. Treceam gradual prin tensiuni psihice şi inima îmi bătea să îmi spargă pieptul. Ritmul trepidant al momentelor vieţii nu mă lăsa să accept singurătatea ca pe o umbră care mă însoţea neîncetat. înotam printre valuri între speranţă şi deznădejde, încredere şi decepţii, ploaie de ironii, dar şi imense bucurii, recunoştinţă şi resemnare. Până la urmă firul vieţii ne învăluie în acceptare. Unele fiinţe care se intersectau cîndva cu mine nu au însemnat nimic. Le-am uitat demult. Au fost doar o adiere de vânt. Dar sunt şi fiinţe care mi-au marcat profund viaţa, care m-au impresionat într-un fel sau altul Şi-au pus o amprentă puternică asupra mea. Cum e posibil ca unii oameni nespus de dragi mie, chiar dacă au plecat pentru totdeauna din această lume, continuă să existe, în timp ce alţii, care sunt în viaţă, au dispărut definitiv? Este ca şi cum vezi pentru prima dată o persoană, dar ţi se pare că o cunoşti de când lumea, în schimb altcineva care se află mereu în preajma ta, nu este decât un străin, un necunoscut despre care nu ştii mai nimic. Am trecut prin momente în care, oricât de straniu ar părea, mi-au fost mai aproape oameni îndepărtaţi, iar cei de la care mai mult ca orice aşteptam sprijin s-au dovedit a fi prea departe ca să poată trece peste barierele înălţate. Fie că am simţit respect, dragoste, admiraţie, fie că mi-a fost teamă, sau ruşine, fie că am fost calmă şi înţelegătoare, sau revoltată şi intrigată, de fapt eu sunt cea care a decis în cea mai mare măsură cine să plece şi cine să rămână. Dar nu întotdeauna s-a întâmplat aşa cum aş fi vrut. Se prea poate ca uneori să fim prea slabi în faţa unor dorinţe sau impulsuri, ceea ce ne provoacă un chin care arde ca jarul dogoritor. Se pare că o anumită faţetă a artei de a trăi depinde tocmai de capacitatea noastră de a ne învinge neputinţa. Şi cum acest lucru este foarte greu, suntem la un pas de a fi cuprinşi de teamă. Am simţit şi eu de multe ori cum teama îmi anihilează reacţiile, făcând loc slăbiciunii. Contemplând însă cu entuziasm splendorile mării şi maiestuozitatea sa, am început să înţeleg că trebuie să las ezitările de-o parte. Şi aşa cum un copil, cu sinceritatea şi inocenţa sa ar putea să găsească uneori o soluţie mai simplă şi mai logică decât un adult, fericiţi sunt cei care au suflet de copil. Şi, totuşi nu înţeleg de ce, oricât aş dori să nu mă mai gândesc la anumite fiinţe, o fac, ba chiar la modul îndărătnic, obsesiv. Se spune că apreciem pe cel care la rândul său ne preţuieşte. Aşadar este cât se poate de firesc să fiu şi eu o prioritate pentru cel care este esenţial şi nicidecum să reprezint doar o simplă opţiune. Intensitatea cu care trăim impulsurile existenţei contează foarte mult. Sunt momente când trebuie să evadăm din tipic, să ne debarasăm de chingile banalităţii, din simpla dorinţă de a descoperi frumuseţea lumii şi emoţiile vieţii. Nevoia de a contopi înţelepciunea cu sensibilitatea menţine jarul aprins. Până mai ieri viaţa îmi era ticsită cu tot felul de chestiuni inutile, un adevărat balast, care aproape mă sufoca. De la străvezimea şi limpezimea mării am învăţat că aveam nevoie de un gol, de ceva vid, pentru ca tot ce este nou să poată intra uşor în viaţa mea. Am reuşit să transform singurătatea în acel gol emoţional gata să absoarbă cu sete capricii tentante, perspective strălucitoare, împliniri alese. Numai pe malul mării, aşezată pe nisip, cu genunchii la gură şi coatele ca nişte aripi pleoştite, numai acolo înţeleg mai bine ca oriunde că nimic nu poate fi mai plăcut şi mai înălţător decât senzaţia că am pentru cine trăi şi am cui să dăruiesc ceea ce este mai bun şi mai curat din mine şi totodată convingerea că sunt iubită şi am de primit aceeaşi comoară sentimentală, aceeaşi iubire. Ţipătul unui pescăruş, clipocitul unui început de val, cercul de lumină de la orizont nu sunt decât un dor nesfârşit. Dorul de sufletul pereche. Şi totul la dimensiuni atât de impresionante, încât în momentul împlinirii acestui vis, totul pare incredibil. Este incredibil de plăcut să ai un vis atât de frumos, încât să nu vrei să te mai trezeşti. Întind mâna şi în fotografia din aceste secunde sunt capabilă să ţin în palmă soarele. Cât de fericită sunt că am reuşit să-mi însuşesc o fărâmă din măreţia şi plenitudinea sa! Pentru a nu ştiu câta oară mă mir în sinea mea cât de mare este discul de foc dimineaţa, cât de aproape şi cât de impresionant. Ziua soarele este sus de tot, distant şi inabordabil, departe şi mult mai mic decât în primele ore ale răsăritului. Dintr-un soare pictural în primele minute ale apariţiei sale, în miezul zilei devine focul din înalturi, flama extraordinară care arde cu fierbinţeala sa locuri şi vietăţi. Mă gândesc, fără să vreau, că milioane de oameni dorm şi au ratat o asemenea privelişte unică, dar repetabilă, la fel cum dorm şi eu în atâtea şi atâtea dimineţi şi pierd, la rândul meu peisajul răsăritului solar.

Vasile Voiculescu, poet-martir al ortodoxismului românesc

Prof. **ION IONESCU BUCOVU**

Pentru că se apropie sărbătorile pascale este bine să ne amintim de un martir-poet al ortodoxismului românesc.

Medic de plasă prin satele româneşti, **Vasile Voiculescu** şi-a exercitat profesiunea cu o adevărată abnegaţie samariteană. Umblând prin aceste sate, el a avut prilejul să-şi satisfacă o curiozitate mereu vie pentru tot ce a alcătuit zestrea noastră folclorică, idiomuri, obiceiuri, creaţii artistice, riturile, superstiţiile, vrăjile, descântecele şi leacurile populare.

Feciorul lui Costache Voicu şi al Sultanei din satul Pârscovu Buzăului, Vasile Voiculescu a crescut jucându-se cu ţâncii de seama lui la ţară, în natură:

„Ce paşnic era satul… Pitit la poala culmii
Ca un ostrov de cuiburi sub streaşina-nvechită,
Îl străjuiau din muchie, doinindu-i pururi ulmii
Şi-l încingea pe vale pădurea de răchită…”

„Cât să pot descoperi eu însumi înapoi - va declara poetul - mă văd un copilaş stând singur într-o poiană cu flori sălbatice la marginea unei gârle…stau pe un mal de flori şi mă uit în zare. Şi simt şi acum fericirea acelei singurătăţi copilăreşti plină de o mare, de o nespusă, aş zice, de o mistică aşteptare. Aşteptam şi atunci ceva ce aştept şi acum, ceva care să-mi îndeplinească un dor nehotărât…”

Studiile universitare le-a început la Facultatea de Litere şi Filosofie din Bucureşti (1902 1903) şi le-a continuat la Facultatea de Medicină, în 1903. Doctoratul în medicină l-a obţinut în 1910. S-a căsătorit cu Maria Mittescu, studentă la medicină, cunoscută din satul său natal, Pârscov. I-a dedicat poezii şi scrisori de dragoste. Voiculescu a debutat în Convorbiri literare (1912). A practicat medicina la ţară. În timpul Primului Război Mondial a fost medic militar la Bârlad, unde a participat la serile culturale ale lui Vlahuţă. Editorial, a debutat cu volumul “Poezii” (1916). Din acelaşi an a colaborat la Flacăra lui C. Banu, la recomandarea lui Macedonski. A primit Premiul Academiei pentru volumul “Din ţara zimbrului” şi alte poezii (1918). A fost membru titular al Academiei de Ştiinţe din România începând cu 21 decembrie 1935[2]. El a decedat în anul 1963. La Pârscov unde există „Casa Memorială Vasile Voiculescu”.

George Călinescu îl pune în a sa Istorie a literaturii române… la capitolul „Ortodoxiştii” alături de Nichifor Crainic, Lucian Blaga, Paul Sterian, Sandu Tudor şi Ştefan Neniţescu.

Dorinţa de a pune în cântecul său fervoarea religioasă o mărturiseşte chiar din primele versuri: „Stăpâne, pleacă-Te pe coarde…Şi dacă vezi că n-am putere,

Ia Tu, în mâna Ta, arcuşul şi cântă în eternitate!” Nichifor Crainic spunea că „ V. Voiculescu se integrează în credinţa ortodoxă, aşa cum Paul Claudel se integrează în catolicism…” Primele lui creaţii tratează despre marile teme etnice: mila, supunerea, suferinţa, binele şi răul, divinitatea, idealul, arta etc., în manieră semănătoristă. În volumul „Din ţara Zimbrului”-1918- glorifică vitejia ostaşilor români în războiul reîntregirii: „Copii, luptaţi până la unul, cu noi e însuşi Dumnezeu”.

Spiritul religios al poetului se lasă ghicit încă de pe acum. Îngerii intervin în lupte, natura e un altar, în care duhul iubirii săvârşeşte „ o taină fără nume”. Începe să se întrevadă marea lui poezie religioasă. Tratează teme biblice precum agonia Mântuitorului (Pe cruce), căderea lui Lucifer (Frânturi de vis),

plecarea celor trei crai spre Betleem (Magii), laude adresate creatorului (Ca pe un diamant, Ia tu arcuşul, Acum când străbătut-am răspântia). Poetul îl slăveşte pe Dumnezeu fiindcă a făcut din om un adevărat giuvaer, dându-i strălucirea spiritului şi eliberându-l de întunericul apăsător al materiei:

„Strivit zăceam sub scoarţa humii în bezna pururi Blestemată,
Şi plin de lut duceam robia în miezul stâncilor bătrâne,
Când mâna Ta m-a scos de-acolo şi m-a spălat de orice pată
În apele eternităţii ca pe un diamant, Stăpâne!...”

Şlefuindu-i fiinţa prin suferinţă, l-a înzestrat pe om cu facultatea de a împrăştia raza divină aprinsă într-însul:

„Curând apoi chemaşi asupra-mi tăiuşul aspru al Durerii
Şi mi-ai cioplit în mii de feţe amarnic sufletul din mine
Ca pe un diamant, Stăpâne, ce a sporit harul puterii,
Căci înmiit va să răsfrângă lumina ce-a cuprins în Sine.”

În sfârşit, graţie jertfei lui Isus, omul, asociat simbolul dragostei dumnezeieşti, a devenit o piatră nestemată a gloriei celeste:

„Ca pe un diamant, Stăpâne, m-ai pus în crucea stemei Tale
Şi-n aurul iubirii sfinte,-deasupra urii-
Să licăresc în noaptea vrerii, când stele n-or mai fi pe cale,
Ca un surguci al slavei Tale pe larga frunte a făpturii.” (Ca pe un diamant)

Abia cu volumul „Pârgă” iese la iveală adevărata alcătuire internă a poetului, natură telurică, înfiorată de puternice aspiraţii spirituale. Acum sentimentul religios se interiorizează, fiind exprimat prin forme alegorice şi simbolice, făcând din el un poet cu adevărat original. Poeziile lui mustesc de cuvinte cu iz rustic, unde totul capătă un aer rudimentar, vânjos, sălbatic, amintind de pictorul Andreescu:

„Sus huiet şi bătaie de brazi înfuriaţi,
Jos urlete de ape în scochina adâncă,
Mânând din copcă n copcă nahlapii spulberaţi,
Pe jghiaburi şlefuite în gresia din stâncă...
... ...
Răzbubuie ca-n iaduri un ciocnet de urgii...
Buşteni de-a rostogolul se bat cu bolovanii...
Prăpastia-i zdrobeşte cu ştirbele-i gingii
Şi hrubele-nfundate scot muget, ca vulcanii”
(Penteleul)

Aceste viziuni îl urmăresc şi în descrierea vieţii interioare: sufletul e plin de peşteri adânci, orice zgomot exterior e „un pas, o şoaptă, un suspin”, destinul înaintează prin hrube lăuntrice, jilave, întortochiate, excaladând mormane de blocuri răsturnate, printr-un peisaj ciclopic:

„E un dedal de săli, de gropi şi coridoare,
Ce urcă, se sucesc şi se coboară,
Cu ioezere de ape în vâltoare,
Cu năruiri de bolţi ce te doboară...”

După „modul teandric” considerat de „Gândirea” drept trăsătură caracteristică a credinţei ortodoxe, mântuirea omului se realizează prin conjugarea eforturilor umane cu cele divine, prin efortul îngerilor. În poemul „Pârgă”, „Îngerul nădejdii” trimis să-i fie poetului călăuză pe drumul vieţii, a adormit zdrobit de oboseală la o răscruce, încolţit de „Arhanghelul Durerii”. Volumul „Poeme cu îngeri” umple lumea poetului cu prezenţe angelice. O lumină mângâietoare cade asupra acestei lumi, scăldând-o cu sclipiri de icoană bizantină. Soarele poleieşte cu aur juncanii, iar văcarul se preface într-un înger, fulgii sunt albine care au părăsit roiurile, topindu-se pe pământ de dorul Paradisului, poetul devine un Fra-Angelico al cuvântului, divinizând totul, chiar şi pe Dumnezeu:

„Vedeam aievea parcă un coteţ
Vopsit albastru, învelit cu fier
Şi plin de porumbei fâlfâitori,
În timp ce un bătrân boier,
Cu barbă albă, gros şi cam pitic,
Ieşea din casa-i mare cât un palat,
Scoţând nori de fum din pipă,
Îmbrăcat într-un halat
Cu mânecă largă cât o aripă,
Şi zvârlea spre albii porumbei
Boabe aurii de mei... (Dumnezeul copilăresc)

Voiculescu explorează ca şi Blaga, Pillat sau Maniu virtuţile artei naive: apostolii îi aduc lui Isus mielul cumpărat pentru Cina cea de taină, apoi într-un tablou giot-esc cade umbra tragică a Calvarului:

„Era un miel molatic cu laţele plăviţe,
Mirositor a lapte-şi-l toropise somnul,
Cu fruntea cucuiată de două mici cornițe,
Şi presimţind scăparea, a behăit spre Domnul
Atunci duios şi paşnic, cu un păstor din munte,
Isus îl luă în braţe cu-adâncă sfâşiere,
Îl sărută cu sete pe bot, pe ochi pe frunte,
Apoi întoarse capul şi-l dete spre junghiere...”

Ultimele volume şi-au epuizat resursele, alegorismul luând forma unui „ petrarchim strident” şi „supărător” care le sufocă orice lirism. (G. Călinescu). Cuvântul colţuros dispare treptat, spre a face loc euforiei verbale. Asistăm la o curioasă altoire a „poeziei pure” pe trunchiul liricii religioase. Lirica voiculesciană va performa şi în lirica erotică, în poezia postumă. Substituindu-se marelui Will, urmaşul său valah amplifică celebrul roman sentimental, sordid şi sublim, între poet, „nobilul blond”, şi făţarnica „doamnă brună” cu nouăzeci de episoade inedite. Aici dialectica dramatică a pasiunii se comunică peste tot, aprinzând ideile şi

înnobilându-le:

„Să fie doar Iubirea o mască a durerii?/Alt chip al ei când poate adoarme şi visează?/ De ce atunci în minte rămâne pururi trează,/ Făr de ogoi chia până pe perina plăcerii…”

„Ultimele sonete închipuite ale lui Shakespeare …”,elaborate între 1954 1958 e o operă de mare rafinament . Cele 90 de sonete sunt o monografie închinată „paradisului şi infernului iubirii”, (Ovid S. Crohmălniceanu.)

Iubirea e la Voiculescu o invincibilă văpaie purificatoare. O sete fără margini de absolut arde în acest amor condamnat:

„Iubirea ni-i sfinţită de marea-i înălţime,
Ne urcă la lumina eternelor dureri.
Acolo, sus, păcatul n-ajunge nici ca gând,
Şi viţiul nu suie nici în închipuire;
E ca un iad în ceruri unde se-ntorc plângând
Râvnirile nebune ce n-au jos împlinire.”

Ca mai toţi scriitorii interbelici care n-au aderat la ideologia comunistă. Vasile Voiculescu a plătit cu închisoarea ultima parte a vieţii. La vârsta de 74 de ani a fost timp de patru ani deţinut politic în închisorile comuniste (1958 1962). A fost condamnat printr-o eroare judiciară alături de alţi membri sau colaboratori ai Rugului Aprins (Sandu Tudor, Sofian,Boghiu, Dumitr Stăniloae, Benedict Ghiuş, Alexandru Mironescu, Adrian Făgeţeanu, Roman Braga etc.)

În închisoare s-a îmbolnăvit de cancer şi a murit doborât de boală în noaptea de 25 spre 26 aprilie 1963, în locuinţa sa din Bucureşti (strada Dr. Staicovici nr. 34).

Bibliografie:

Istoria literaturii române… de George Călinescu - capitolul Ortodoxiştii;

Marius Oprea, Adevărata călătorie a lui Zahei. V. Voiculescu şi taina Rugului Aprins, Editura Humanitas, Bucureşti, 2008, cu o prefaţă de Andrei Pleşu;

Florentin Popescu, Detenţia şi sfârşitul lui V. Voiculescu, Ed. Vestala, Bucureşti, 2000;

Pe urmele lui Vasile Voiculescu, Florentin Popescu, Editura Sport-Turism, 1984;

Vasile Voiculescu, scriitorul martir şi Rugul aprins, Sabina Măduţa, Editura Florile Dalbe, 2001;

Ecoul

(cronică la volumul **Magul**, autor **Dimitrie Grama**)

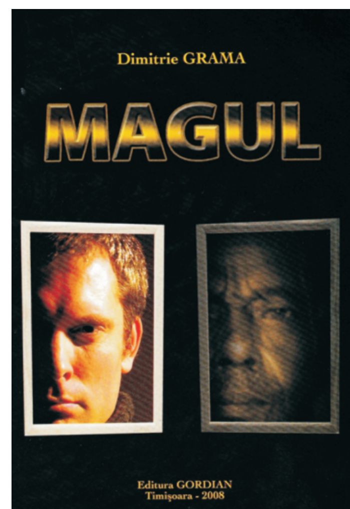

MARIAN BADEA

Magul, publicat în fragmente pe paginile revistei „Ecoul” şi pe care le-am citit cu încântare, propune o analiză interesantă şi surprinzătoare a unor noţiuni ce pot fi calificate uşor, drept mistice. De altfel, chiar din primele rânduri, autorul, ale cărui simţăminte sunt redate la persoana I singular, face oarecari referiri în acest sens. Dar cred că lucrarea trebuie înţeleasă altfel. Aşadar, propun o abordare diferită a mesajelor pe care le conţine.

Am remarcat cu satisfacţie o anumită luciditate a autorului (direcţională numai spre unele sensuri), o ciudată putere de penetraţie şi, nu în ultimul rând, un anumit curaj în a aborda o temă care nu intră în preocupările obişnuite ale oamenilor. Este admirabilă capacitatea sa de a ajusta informaţia la nivelul rudimentar al percepţiei şi înţelegerii obişnuite. De asemenea, este demnă de toată admiraţia, disponibilitatea de a sugera existenţa conştientului inefabil dincolo de sensul firesc al cuvintelor, ori poate, dincolo de existenţa umană şi manifestările obişnuite ale semenilor noştri.

Imediat după o primă citire a lucrării şi o estimare sumară, mi-am pus întrebarea: „De ce se numeşte aşa?”. Şi, într-un mod implicit, am trecut în revistă mai multe romane cu acelaşi nume: *Magul* lui Wilbur Smith, *Magul din Java* al lui Danaos Kosta, *Magul* scris de Valerio Evanghelisti şi, nu în ultimul rând, *Simon Magul* al lui Anton Toth. În fine, toate aceste exemple le-am enumerat din mai multe motive. Pentru că ele au un numitor comun: tendinţa de a accesa o dimensiune superioară celei materiale, oarecum atrăgătoare, dar greu accesibilă cititorului obişnuit şi mai ales, omului contemporan. Aici, Dimitrie Grama o face altfel, într-un mod mai frumos şi, poate mai responsabil.

Dimitrie Grama a realizat ceva extrem de important: a accesat o cale către o dimensiune presupusă superioară, prin mijloace descriptive care redau stări oarecum apropiate de normal, oricum, cu rădăcini adânci în simţirea aferentă normalului. Citind această lucrare, sesizezi propria disponibilitate pentru înţelegerea preocupărilor unora, în sensul de a *evada* din cotidian, dar şi ale altora, în direcţia prospecţiunilor proprii înspre autodevenire şi găsirea unor *rădăcini* profunde. Din nefericire, sunt puţini autori care iniţiază şi explică esenţialul: cum se poate ajunge acolo. Şi, din acest punct de vedere, nici Dimitrie Grama nu face excepţie: el prezintă o stare de lucruri, dar nu o justifică printr-o experienţă prealabilă, o experienţă care presupune faze intermediare în redeşteptarea unor amintiri aflate în umbră. Căci, contează mai puţin faptul că ai ajuns acolo; este mult mai important cum ai făcut-o. Dar, răspunsul la întrebare este simplu: Dimitrie Grama *simte* informaţia. Aşadar, prin titlul şi conţinutul lucrării

sale, autorul te transpune într-un univers croit după alte principii. Iar, într-un mod oarecum reflex, Dimitrie Grama face referire la memoria colectivă, la bagajul de cunoştinţe pe care le are umanitatea. Multe noţiuni se subînţeleg prin educaţie, iar meritul autorului rezidă în faptul că permite accesul inconştient la ele, concomitent cu efortul cititorului de a înţelege. Ceea ce nu este puţin.

În fapt, asemenea lucruri nu se pot înţelege dintr-o singură citire, iar romanul lui Dimitrie Grama elaborează puncte de revenire în care cititorul se poate întoarce ulterior pentru o înţelegere mai profundă.

Poate că cea mai bună definiţie a sintagmei „mag", care poate justifica titlul lucrării, este cea care derivă din limba slavă: *magu*, în sensul de a putea, de a avea puterea pentru a transcende, presupunând prin aceasta, o anumită înclinaţie, o anumită preocupare, o anumită concentrare și, evident, o anumită înţelegere care are explicaţii în caracteristicile native proprii fiecăruia și mai puţin într-o anumită educaţie. Așadar, te naști cu anumite însușiri. Și îţi amintești sau înţelegi acţiuni, manifestări, fenomene ce se petrec undeva, pentru că posezi „instrumentele" necesare. Iar de aici derivă singurătatea magului, înclinaţia sa neobișnuită spre contemplare, înţelegerea mai profundă a unor noţiuni care depășesc sfera materială, capacitatea de a accepta și accesa informaţia primară.

Și totuși, în romanul lui Dimitrie Grama se evidenţiază o anumită lacună: el trece pe un plan inferior înţelesul ascuns al existenţei materiale. Aparent, celelalte dimensiuni sunt superioare, iar ele îţi conferă înţelegerea tuturor fenomenelor, inclusiv explicarea celor materiale. În fapt, autorul pare a susţine ideea că o asemenea abordare rezidă în fiinţa umană la nașterea sa, dar ea este treptat „acoperită" de straturile de informaţie aferente educaţiei primite în timpul vieţii. În mod implicit, Dimitrie Grama sugerează necesitatea de a reconsidera educaţia obișnuită și de a permite astfel, păstrarea unor *valori superioare* în existenţa materială, ceea ce este remarcabil și demn de foarte multă atenţie. Chiar și așa, după citirea romanului său și revenirea repetată în pasajele sale mai importante, ai o senzaţie de gol, de insatisfacţie, de durere cronică și te întrebi: „Unde este Dumnezeu?".

De mult, în vremurile de dinaintea lui Alexandru cel Mare (invocarea acestui episod mi-a fost sugerată chiar de citirea pasajului din roman privitor la ciobul de ceramică veche de pe fundul lacului, iar sugestia este strict subiectivă), pe teritoriul Carmaniei (Iranul de astăzi!) s-a născut și s-a dezvoltat un cult al Lunii, practicat de vechii magi. Poate că acest cult mai există și astăzi. Nu știu. Ei bine, magii străvechi credeau că lumea este împărţită în trei dimensiuni: *materială, divină și mistică. Dimensiunea materială* condusă de magul Malakinus, lord al măsurii, iar magia practicată era *vrăjitoria*. *Dimensiunea divină*, cosmică sau eternă condusă de magul Yelm, împăratul Universului, iar magia specifică era *divinaţia*. Și a treia dimensiune, cea *mistică*, transcendentală și necunoscută condusă de magul Nysalor, iar magia aferentă era *misticismul*. Am făcut această precizare pentru a înţelege mai bine o anumită diferenţă de abordare, dar și pentru a se lua act de o anumită similitudine: dependenţa omului. Iar dacă citești despre aceste lucruri, ai senzaţia, așa cum reiese din lucrarea lui Dimitrie Grama, că este posibil să accezi la diferite niveluri de cunoaștere, lucid și detașat de simţirile umane, oarecum ignorând experienţa ce ţi-a fost predestinată (căci, a te izola, presupune un experiment mai special!). Și atunci te întrebi: „Oare suferinţa ce ţi-a fost dată spre a o purta pe umerii tăi firavi, nu are ca semnificaţie și finalitate, înţelegerea? Nu cumva, a ajunge aici, în dimensiunea materială, este un privilegiu? Nu cumva, trebuie să înveţi că nimic nu se poate face corect fără *Dumnezeu*?".(Contează foarte mult ce înţelege fiecare prin această sintagmă și acesta este motivul invocării cultului carmanian!). De fapt, care este diferenţa între pruncul care tocmai s-a născut și bătrânul care moare? Pentru că, și unul, și celălalt vin și pleacă la fel de goi! În realitate, cine se naște și cine moare? Și, nu mă pot opri să amintesc un poet român minunat care spunea cam așa:

„Un sicriu și-un leagăn așteptau în piaţă:
cel dintâi, o moarte, celălalt, o viaţă!
Nu știu însă cine m-a-ndemnat să scriu:
moarte, pe-acei leagăn, viaţă, pe sicriu!"

(*Vasile Militaru, Vorbe cu tâlc, Ed. Cartea Românească, 1931*)

Este indubitabil faptul că Dimitrie Grama are un mesaj important de transmis către cititorii săi. Și sunt convins că o va face într-o manieră elegantă și bine elaborată. De aceea, l-aș întreba pe scriitor: oare, citirea unei lucrări atât de importante, îţi schimbă chimismul creierului într-un sens pozitiv, așa cum se întâmplă atunci când te rogi la Dumnezeu (nu neapărat într-un cadru strict religios!)? Dacă nu, atunci ea trebuie reconsiderată și privită, mult mai mult, cu sufletul. *Căci ceea ce faci pentru tine, ţine numai o viaţă, dar ceea ce faci pentru ceilalţi, poate dura o veșnicie*. Depinde numai de scriitor! Și, ca să parafrazez un personaj important din istoria civilizaţiei umane: „Nu este important câţi ani trăiești. Important este cum o faci!"

note de lector: „Pentru Camelia Cristea ...e vremea zborului"

DORINA STOICA

Mi s-a aşezat în faţă un cristal cu o sută de feţe. Poezia Cameliei Cristea, poetă cu nume de *Crist* şi prenume de floare. Un cristal prin care am privit şi am văzut sufletul metamorfozat din fluture, înger în zbor lin spre celest, căutând dar şi găsind acea iubire pură, născută şi renăscută din Lumina necreată a dumnezeirii. Lectura acestor poeme m-a ajutat să cred (dacă mai era nevoie) că, din când în când ne este dat să întâlnim oameni trimişi, parcă de undeva din astral, să vestească prin *Cuvânt* o lume cu mult mai curată, mai bună, ce va să vină, ori chiar a venit pentru acei care o caută şi vor să o vadă.

O carte ce încă nu a văzut lumina tiparului este asemenea unei încăperi în care nu-i este permis oricui să pătrundă. Câţiva privilegiaţi, aleşi după criterii doar de autor ştiute, sunt invitaţi să o împodobească cu picătura lor de har, pentru ca apoi să fie dăruită iubitorilor de frumos. Camelia Cristea m-a invitat să-mi aduc contribuţia prin acest eseu la desăvârşirea cărţii sale. În acel moment mi-au răsunat în minte cuvintele din ***Canonul Sfântului Andrei Criteanul***, ascultate în prima săptămână a Marelui Post al Învierii, :*Cămara Ta, Mântuitorul meu ,/ O văd împodobită/ Şi îmbrăcăminte nu am/ Ca să intru într-însa.*

În pragul de primăvară a firii, ce tocmai se naşte, cartea de debut a Cameliei Cristea, ce poartă numele ***Ferestre deschise***, este cămară construită din iubire, din alergare prin anotimpuri, înflorire, naştere şi renaştere din apă şi Duh Sfânt, din Euharistie, din credinţă şi căutare, din plecări şi reveniri dar şi din facere şi scriere, din Răstignire şi Înviere, din Înălţare şi multă rugăciune cu lacrimi. Aşadar, *sărut mâna cer*-ului, croindu-mi *cărare pe rază de soare*! Şi pentru că *Avem nevoie de iubire/ din cuvinte*, intru în universul poeziei sale, din care este pe cale să ne dăruiască prin acest prim volum, doar o mică parte, croşetată într-o dantelărie fină dar bogată, aşa cum aş putea denumi creaţia sa, pe care o cunosc, şi din care mă înfrupt de câte ori mi se (şi ni se) oferă spre lectură pe pagini virtuale. Camelia Cristea *aleargă prin anotimpuri*; zgribulită şi grăbită iarna, poeta renaşte primăvara când *Mă vei afla albită în cireş/ Şi-n clopotul de lăcrămioare,/ Adorm în trandafir şi mă trezesc,/ În lujerul din fiecare floare*/(**Am înflorit**). Poeta se defineşte prin renaştere din propria cenuşă ca pasărea Phoenix, din apă şi din Duh prin Maica Fecioară (**Am renăscut**), prin existenţa sa efemeră din viaţa pământească (**Am fost**), dar şi prin voinţă (**Aş vrea**), nu-i scapă lucrurile mărunte, dar importante (**Amănunte**), nu uită (***N-am uitat***), CREDE că totul e posibil, chiar şi dobândirea Raiului (***Eu cred***), se caută (***Mă caut***), se împacă cu lumea, cu ea şi cu Dumnezeu (***Mă împac***).

Ea pleacă mereu departe, uneori îşi ia zborul, dar numai cu gândul (***Am să plec***) pentru a se face un imn de laudă spre tot ce a creat Dumnezeu (***M-aş face***): ,,*În genunchi eu m-aş ruga/ pentru-ntreaga bogăţie/ slavă să-ţi aduc doar Ţie* . Ea în vers s-ar scrie (**M-aş scrie**) şi chiar se scrie în anotimpuri, flori, doruri, în veşnicie, poezie (*să ningă poezie frenetic şi suav*), iubire nesfârşită, rugă aducătoare de har şi de muză. Se lasă căutată, dar şi găsită: *Mă vei găsi într-o Camelie zâmbind,/ Cu braţele deschise spre lumină,/ în fiecare floare am să-ţi scriu,/ Cuvântul meu să prindă rădăcină.*(**Pe unde treci**)

Iubirea îi este curată, ca lacrima ce curge fără durere în ceas de rugăciune: *Era însăşi iubirea noastră/ eliberată toată de păcat* (**Pe unde treci**). Se pierde (dar pentru scurt timp), în dureri şi suferinţe efemere, dar profund umane, regăsindu-se şi recompunându-se *In firele de iarbă, în iţele de gânduri./ Ar ţine, Timpu-n loc cusut în veşnicii/…iar Zorile să crape pe fruntea unui munte.* (**Poveşti**) Poeta se înalţă prin rugăciune, dezlegând *noduri şi piedici* legate de omeneşti păcate, spre netezirea şi uşurarea drumului pe nebătutele cărări ale vieţii, pentru ca apoi să se recompună şi să se regăsească, aşa ca şi cum n-ar fi fiică a Evei, cea de dinaintea marii ispitiri, ce a dus pe om la pierderea edenicei fericiri.

Iubeşte şi iartă, crede în ziua de azi dar şi în ziua de mâine, în incomensurabilul palpabil din *Coloana Infinitului* a lui Brâncuşi. Poeta crede în Înviere: *Mai cred că-n primăveri Tu o să-mi fii copac/ Şi-n frunza*

Ta cea verde poate şi eu încap/ Să picure cu mir din teiul înflorit/ Şi-atunci poate-am să uit, de câte-am pătimit. (***Depărtări***)

Dând filă după filă din cartea de poezii ***Ferestre deschise*** calc pe *ciob de noapte*, *număr cocorii, sărut norii, adun crizanteme, muşc ţărâna*. Simt durerile nemărturisite, nici măcar în versuri, dar pe care le ştiu şi mă minunez, întrebându-mă prin ce alchimie divină a reuşit poeta Camelia Cristea să-şi transfigureze neîmplinirile şi loviturile pe care i le-a dat viaţa în versuri? Răspunsul nu poate fi decât unul singur: prin credinţă.

Poeta, după ce a îngropat *în teacă lacrima durerii*, îşi exprimă cu bucurie şi dăruire dragostea pentru părinţi, pentru copii săi, dovedind trăinicia şi universalitatea unui sentiment autentic, profund feminin şi uman. (***Poem, Picătura, Scrisoare***). Partea a treia a volumului cuprinde poezie patriotică şi de atitudine, ce poate lua prin surprindere cititorul nefamiliarizat cu scrisul poetei. Este o poezie ca un foc ce nu se mistuie, dar care ar vrea să facă dispărute, prin combustie, toate relele din societatea post decembristă, dezamăgitoare pentru mulţi dintre noi, mai ales însă pentru tinerii care au fost nevoiţi să-şi părăsească o ţară ce nu le-a mai putut asigura un viitor decent. În ceea ce priveşte ritmul şi rima în poezia Cameliei Cristea aş putea spune că acestea sunt asemenea dangătului de clopot ori bătăii de toacă de la biserica din apropierea casei sale, pe care o frecventează şi unde îşi pune inima (***Pune inima***) pe la icoane, în duminici şi în sărbători, deoarece simţirea ei este Dumnezeu (***Te simţeam***), ce o face să vadă (***Seninul***) chiar şi acolo unde el nu este. Când duci o astfel de viaţă este simplu să alegi, iar poeta ne mărturiseşte (***Am ales***), că a făcut alegerea cea înţeleaptă: *Eu mă ard în poezie/ Şi mă bucur de mister* (cu trimitere la Lucian Blaga -***Eu nu strivesc corola de minuni a lumii***).

Poeziile Cameliei Cristea le putem socoti un dar de suflet, un giuvaer încătuşat în suflet sensibil de femeie, pe care l-a păstrat mult timp doar pentru ea şi cei apropiaţi, pentru ca, în cele din urmă, să devină conştientă de propria sa valoare şi, aşa cum era firesc, să deschidă larg fereastra inimii şi să-l dăruiască tuturor, îmbrăcat în strai de lumină şi în culori de curcubeu.

Fereastra nu s-a deschis prea uşor, dar când, umăr lângă umăr, cei care credem în talentul ei, ne-am opintit, pentru că am vrut să se deschidă, soarele a pătruns din belşug, adăugând lumină la Lumina din tainiţa unde, zăvorâtă, striga către cer, Poezia… Nu am nici o reţinere în a o numi poetă! Pentru Camelia Cristea *e vremea zborului*. Îi doresc zbor lin spre steaua ei.

***Prefaţă la volumul *Ferestre deschise* de Camelia CRISTEA, colecţia *Scrisul de azi*, Editura *Singur*, 2015**

lecturi incomplete: Lumea ca lagăr *sau* despre cum nu mai poţi rămâne tu însuţi

ELENA DRAGU & IULIA CALINIC

În timp ce contemporanii săi, abia ieşiţi de sub teroarea războiului, nu puteau privi mai departe de suprafaţa evenimentelor şi în timp ce cauzele mai perfide ale transformării lumii în lagăr înşelau încă sub aparenţele sclipitoare ale libertăţii, Virgil Gheorghiu răspunde în romanul „Ora 25” la întrebări chinuitoare ce obsedau conştiinţele epocii de după al doilea război mondial, şi aceasta nu la nivelul primar al lui de ce?, ci mult mai profund, mai nuanţat, vizând posibile sinapse cu politicul, filosofia istoriei, cu filozoficul şi cu sfera religiosului.

Romanul „Ora 25” prezintă, aparent prin mimesis întrucât scriitura sa se revendică de la modelul evanghelic al parabolei, cronotopul lumii-lagăr, în care omul european este, sub o formă sau alta, captiv. Pentru omul vechii Europe, educate timp de câteva secole în cultul valorilor democratice, lumea devine o gigantică şi mecanică balena devoratoare. Deşi pare întruchiparea binelui pe pământ, fiind reiterarea Paradisului în mundanul smuls de sub semnul sacralităţii, şi deşi libertatea, egalitatea şi justiţia sunt investite cu trăsăturile unor adevăruri obiective şi necesare, societatea tehnologizată a Occidentului este răspunzătoare pentru alterarea spirituală a conştiinţei europene tocmai prin mecanizarea idealurilor formulate principial, rigid şi constrângător, prea abstract şi prea străin de libertatea şi autenticitatea conştiinţei individului.

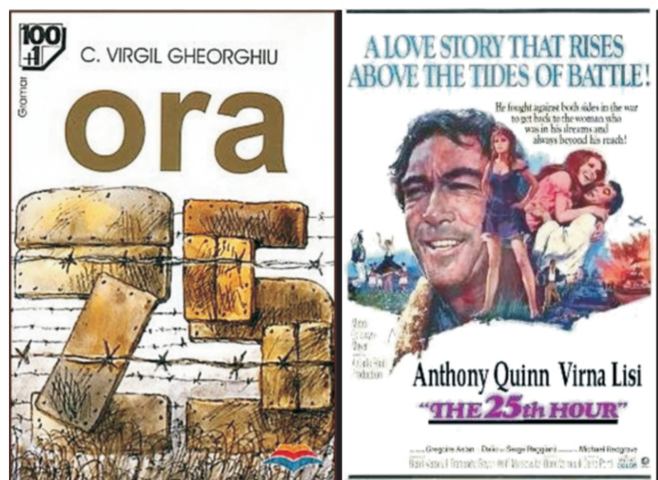
Tehnologia, care oferă posibilitatea unei existenţe comode, are efectul narcotic al uitării, încât idealurile profund spirituale ale omului, dimensiunea ascetică a vieţii prin urmare, sunt uitate, deformate şi reinterpretate în scheme de gândire străine Logosului,indivizii se integrează benevol unei societăţii de consum, îşi abandonează fiinţa

spirituală,integrându-se universului mediocru al consumatorului, conştiinţa individuală acceptând dictatul forțelor inerțiale ale maselor. Pentru narator este evident faptul că mecanismul social al erei tehnologice este un mijloc eficient prin care cei ce dețin puterea şi cei care sunt stăpâniți de dorința irațională de a stăpâni și a domina își satisfac de fapt instinctul demonic al forței oarbe. Omul modern european valorizează absolut elementul tehnic, căutând totuși, din când în când, refugiul naturalului, din care tocmai s-a desprins prin mecanizarea ființei sale.

Virgil Gheorghiu personifică tehnologia, numind toate aparatele printr-un termen depreciativ și metaforic:sclavii tehnici. Deşi sunt obiecte pe care ar fi ilogic să le acuzăm de intenţii malefice, acestea deturnează mersul spiritual al lumii, alterează ideea de respect pentru om şi pentru ceea ce îl deosebeşte pe acesta de tot ceea ce există în univers, căci admirația pentru neobosita maşină, cel mai productiv muncitor, sau pentru fascinanta lume virtuală, care devine cel mai interesant joc, creşte în detrimentul consideraţiei pentru om. În timp ce oamenii se robotizează, după modelul maşinăriilor a căror structură perfectă dar inumană o admiră, şi în timp ce locul altarelor, spațiul privilegiat al comunicării omului cu divinitatea, este luat de birouri, spațiul muncii se realizează neapărat pe computer, formatul electronic fiind singurul larg recunoscut și acreditat în lupta sa cu naturalul și artizanatul manual sau cu scrierea textului de mână omenească. Se poate concepe ideea unei conjurații obscure, antiumane, care profită de transformarea omului natural, divergent, greu de stăpânit, în cetățean, ființă docilă, uşor de condus, care își canalizează forțele în mono-direcția obținerii bancnotelor pentru a-şi permite câţi mai mulţi sclavi tehnici.

Cei care profită de sclavia tehnică și de această denaturare a omului, devenit o făptură monstruoasă, mecanică, element insignifiant într-un angrenaj uriaș de miriapod, ilustrează, indiferent de avatarurile pe care le reprezintă, tipul uman al violenței totalitare,al cărui scop este unul de manej social, în care actorul marionetă nu mai este păpușa mecanică, ci omul viu, dar depersonalizat. Traian Korugă, personajul principal al romanului, demonstrează însă că chiar în mijlocul acestui exercițiu hipic conștiința tragică se trezește și salvează sufletul de la alienare. Celălalt personaj principal al textului, Johan Moritz, este omul natural, de o simplitate emoționantă, care reușește să rămână drept și bun într-o lume în care este tratat ca o făptură-cameleon și în care fiecare sistem își recunoaște inamicul pe are îl torturează, îl expune ca pe emanația lui mai

reprezentativă sau îl reeducă pentru a-l transforma într-o mașină. Amândoi trec în roman prin diferite spații-lagăr, care, deși le vatămă trupul, le lasă spiritul neatins. Semnificative în acest sens sunt discuțiile dintre ei, dar mai ales relația de dragoste frățească, de iubire și înțelegere directă, fără suportul cuvintelor, ca o comunicare directă, de la ființă vie la ființă vie. S-a afirmat că cei doi, martori ai istoriei omenirii reduse simbolic la spațiul concret al Europei și la timpul bulversant al celui de-al doilea război mondial, refac, la alt nivel al spiritului cultural european, relația lui Don Quijote cu Sancho Panza, ilustrând condiția, tragică de data aceasta, a lui homoviator.

Cei doi se regăsesc întâmplător în inima unui lagăr și-și vor face, uneori în tăcere, cele mai emoționante confesiuni. Cu inima arsă de suferință, de chinul trupului neputincios în fața torturii, Moritz va vibra profund omeneşte în fața suferinței tragice a lui Traian. Două fragmente-efigie se pot delimita din roman,decupaje esențiale care vorbesc despre această relație cutremurătoare. În umbra săracă a unui pom, Moritz mănâncă aproape ritualic, cu gesturi ce amintesc de registrul liturgic, celebrând parcă dimensiunea unui arhetip uman, cea a ființei naturale, nealterate în esența sa de tragediile unei istorii pe care personajul nu reușește să o înțeleagă. El este doar un depozitar al experiențelor extreme pe care umanitatea le-a suportat într-un spațiu istoric răscolit de confuzie, de brutalitate, de lașități și de ideologii totalitare, naționaliste sau comunitare. Evenimente ce frizează demonicul îl copleșesc, dar nu reușesc să îl sălbăticească pe Moritz sau să îi altereze frumusețea sufletească. Sensul tragic al existenței nu traversează nicio clipă fruntea lui Johan, deși este capabil să intuiască tragedia lui Traian, simțind dizolvarea ciudată a capsulei cu amărăciune în sângele său. Johan nu se sinucide și rămâne un simbol al vieții ce nu poate fi învinsă nicicând de monștrii acestei lumii sau ai Infernului. Viața lui este intim sudată cu simplitatea spiritului pe care doar omul natural o deține.

Traian deține perspectiva narativă din acest roman și este conştient de diferențele dintre ei, având viziunea aceasta transfiguratoare asupra splendorii și vitalității omului natural. Când nu va mai putea suporta deformarea acestei lumi, când spiritul nu va mai putea accepta compromisul vieții în sistem, când apropierea vieții i se va părea un sacrilegiu întrucât este golită de sens și de valorile spiritului, Traian va decide să părăsească voit infernul pe care l-a traversat în toate cercurile sale. Cu un gest de o frumusețe dureroasă, Traian îi încredințează scutierului său un obiect personal, devenit în roman un substitut al vederii: ochelarii cu care Traian văzuse, cercetase și contemplase lumea. Obiect al vederii prin ochiul de ciclop al spiritualității și al culturalului, ochelarii lui Traian funcționează ca o lupă măritoare a dezastrelor și splendorilor lumii, sublimate în cultură și artă. Traian este omul cultural, omul tragic, căutătorul de oameni, cu un gest al filozofului grec Diogene, care în marasmul existenței nu mai găsește lumina. El decide să plece nu pentru că viața nu l-ar mai interesa, ci întrucât nu mai poate suporta deformarea omenescului din semenii săi, pentru că nu se mai poate recunoaște în oglinzile deformatoare ale ochilor acestora. Cu un gest ritualic, ca în transă, așa cum sunt toți sinucigașii, înmânează testamentar acest obiect simbolic și, renunțând la vederea acestui lumi, preferând miopia, văzul natural, bun, al lumii, cu un mers elastic și ferm, ce trădează regăsirea eului în dorința de moarte, intră în zona interzisă.

Spirit lucid și sensibil, Traian Korugă ilustrează în roman și tipul artistului care nu mai poate crea într-o lume ce nu mai oferă substanță omenească pentru artă. Plasaten abyme, motivul literar al romanului pune obsesiv problema artei și a relației acesteia cu istoria și cu Realia. Tema fundamentală a romanului este condiția umană și relația realului cu imaginea ei transfigurată, Utopia, prin mijlocirea artei. Refuzând canoanele artei realiste, Traian se declară adept al unui roman arhetipal, în care chipurile sunt, evident, caracterologice, dar care se vor transforma în chipuri iconice, ca în pasajul în care patriarhul Poloniei, prizonier de război, cu părul alb și barba fluturată de vând, dezbrăcat și umilit în intimitatea sa de om, poartă, ca și alți deținuți ai lagărului, aura imponderabilă a sfințeniei pe care Traian Korugă, de la geamul camerei de nebuni unde fusese internat și unde văzuse ororile înfiorătoare ale unei lumi civilizate și adepte ale unei democrații de paradă, le contemplă ca aure plutitoare în atmosfera viciată a infernului. Asemenea iepurașilor albi care anticipă prin moartea lor atmosfera irespirabilă a submarinelor, Traian moare pentru că nu mai poate respira acest aer din care oxigenul adevărului nu mai exista.

În romanul ”Marele exterminator”, scriitorul evocă anul 1848 ca an al edificării bisericii ortodoxe din Paris, ca urmare a plecării la studii a unor tineri români. În contextul alegoric al romanului, această dată și acest gest pare a avea o valoare întemeietoare, ca un substitut sau un dublu al nașterii colectivității românești în ipostaza ei culturală. Începutul romanului evocă o ipostază mitică a personajului principal al cărui nume, Traian Roman, evocă tocmai începuturile românilor, prin referire la construirea mitului latin al românilor, în dublă ipostază: individuală (Traian), dar și în cea colectivă (Roman). Copilăria personajului este, desigur, una personală, dar și una simbolică, a unui popor ce s-a născut târziu în ipostaza lui culturală. Hrănit cu vin sfințit și pâine sfântă, purtat de Calul lui Dumnezeu, preotul, tatăl său, pe umeri de uriaș, personajul este chiar copilăria mitică, sacră a poporului român. Ieșirea din acest spațiu sacral, original și anistoric, și intrarea în istorie, ca și la Eminescu în ”Memento mori”, se realizează printr-un gest violent. Istoricizarea poporului român s-a făcut sub semn nefast, al violenței și al alterării ființei originare, alegoric ilustrate de marele exterminator și de împăratul-președinte, o struțocămilă, formă imposibilă în ordinea reală a lumii și a istoriei. De aceea a fost necesară apariția unui dublu cultural, în alt spațiu al lumii.

Revolta scriitorului român împotriva ciocoiului, a fanariotului, a marelui exterminator este determinată tocmai de această intrare a românilor în istorie sub semn fatal, al grotescului și al pervertirii ideii de autoritate, care nu se mai revendică din călătoria împreună cu Dumnezeu a omului sacru, ci din substituirea acestuia cu o formă caricaturală, grotescă, demonică. În acest context, romanul menționat de transformă într-o alegorie a condiției exilatului, a celui care, dorind să își regăsească ființa, este forțat să se desprindă brutal de matricea comună, din existența sa colectivă, al cărei inconștient colectiv nu va putea fi însă extirpat, controlat sau modificat. Traian iese forțat din modul sacru de a trăi și este descoperit/integrat într-un mod straniu, de-naturat și de-naturant, de a ființa. Semnificativ este faptul că sentimentul de iubire pentru Diana este exprimat aproape ritualic, în versetele din ”Cântarea Cântărilor” și faptul că, adus în spațiul civilizației, al orașului București, Traian devine de fapt un încarcerat inocent, un inorog captiv, ce ar trebui sacrificat într-un ritual macabru, oficiat de episcopi fără har și prin instrumentele torturii. În triunghiul profesorului Cicerone, Diana și Traian recunoaștem alegoric istoria cea bună, căci rătăcit pe un limb al răului, Traian este înfiat, în mod

simbolic, de un alt fel de sacerdot, de profesorul și teologul care va fi sacrificat pe altarul Bestiei. În acest triunghi al simbolurilor, Diana este ființa națională, inconștientul colectiv care conferă temeiul vieții unui individ în lume, ca element de structură infinitezimală (atom) al spiritului uman. Nunta celor doi, celebrată ritualic în cântările veterotestamentare, este de fapt o nuntă a spiritului individual cu matricea stilistică a colectivității. De aceea, nunta aceasta nu se poate desface. Rămasă captivă în carcera unei istorii demonizate, ființa profundă a unei colectivități (popor), este pervertită în ceea ce ea are mai intim și mai profund. Redusă la minimum de ființă, ea este în agonie, dar nu poate dispărea.

Așa se explică faptul că atunci când Traian se integrează în istoria cea bună, după ce iese în mod miraculos, prin ajutorul unui înger-copil (Dragomirna) din spațiul carceral demonizat, el se descoperă pe sine însuși în ipostază sa profund individuală, personală, apolinic-diurnă, cea a libertății individului care numai el poate susține în mod real corpul colectiv al ființei. Nu întâmplător este evocată în roman marea conjurație a unui Sinod păgân, al episcopilor fără har, deci al Anticristului. Traian dejoacă, prin sacrificarea părții sale profunde, planurile malefice și încearcă experiența edificării ființei sale cultural-istorice pe alt tărâm, unde crede că e posibilă așezarea printre măslini. Eleonora este semnul bun, iubirea care se impune oricum, chiar în doliul și în ființa fragmentată a individului, oferindu-i șansa unei reîntenebrări. Numai că acest lucru este imposibil pentru omul care și-a pierdut ființa, latura inconștientă a vieții sale ca membru al unei colectivități. Fericirea personală nu este posibilă fără integrarea beatică în sânul colectivității care transferă inconștient pulsiuni, reprezentări, simboluri și manifestări sacre ale ancestralului.

Apariția în miez de noapte, în chiar clipa în care ar fi fost posibilă salvarea, a Dianei pune dureros în lumina această temă fundamentală a operei lui C V.Gheorghiu, că salvarea individuală, prin cultură și istorie, este imposibilă. Acesta este și motivul pentru care Traian Korugă, celălalt Traian al romanelor scriitorului exilat, se sinucide, neavând întemeiere în grundul colectiv. Diana, cu numele ei păgân, de amazoană castă și revoltată împotriva oricărui tip de constrângeri, așa cum a impus mitul ei grecesc, este în roman tocmai această ființă profundă, latentă, care se poate retrage, dar nu poate dispărea din ființa individului. Ea întruchipează forța colectivă, Mumele care apără și susțin energia întregului. Degradată prin invazia demonicului, prin dispariția sacrului din lume, ea nu poate fi eradictă.

Balul roşu

VERONICA BALAJ

Joia, seara, fie ploie, fie atmosferă năduşitoare, merg la dans, îmi spuse cu zâmbet confidențial Alehandra.. Făcea cu mine pe loc un armistițiu complicitar.

În clipa aceea, am simțit ceva acut, imperios, o dorință neînfrânată. Nu o idee oarecare-mi trecea prin minte, ci… chiar fierbințeala unei dorinți. Aprinsă pe neaşteptate, după ce o fi clocit undeva în ființa mea cine ştie câtă vreme. Nu era explicită, nici condamnabilă. Dimpotrivă, eu mă pomenisem în culpă, eu nu ştiusem s-o iau în seamă mai devreme sau s-o îmbrățişez, s-o transform într-un gând împlinit, potolit. Nu să aştept să devină, iată, o simțire obscură, tiranică. Voiam şi eu să dansez. Pur şi simplu.

Imaginea doamnei Alehandra desfătată de acordurile muzicii şi mişcându-se languroasă în paşi de tango, cu priviri tulburătoare spre partener, împrăştiind scântei, înfiorare şi magnetism în ritm de samba, vals ori tango mă făcea să înnod un legământ cu mine însămi şi să caut un prilej de-a mă bucura de prezența într-o sală de dans.

Mi-a dat un imbold, ea întotdeauna a ştiut să afle drumul cel mai îmbucurător, căci, trebuie să-l cauți nu întotdeauna ți se deschide aşa, ca-n poveşti… Are ani destui adunați în cartea vieții, aspect aşa şi aşa… nasul cu formă aparte, uşor de remarcat în nota sa personală , ten măsliniu, în fine, ea poate aşadar să-şi facă o stare bună, după placul inimii, nu e apăsată de nici un complex.

Hai să fac şi eu ceva în genul său, îmi spun.

Mă şi vedeam cuprinsă de fiorii muzicii şi de ritmuri pline de febrilitate, furtunoase, învăluitoare, năvalnice. Să fiu pătimaşă, voiam să fiu clocotitoare, detaşată de orice crispare. Merită să-ncerc, merită să fiu, să fiu pe versantul bucuriei. Să uit de mustrările unor zile îmbrăcate-n teamă. Sau în lacrimă. În doliu. O aveam exemplu pe noua mea cunoştință, Alehandra. După ce profesase cu sobrietate munca de cercetător în biologie, acum, în fine, avea ocazia să-şi trăiască pasiunea înnăscută pentru dans, aşa

cum are, cred, fiecare argentinian. Dansul… Esența libertății. Manifestată nu într-o acoladă rebelă. Ci într-un cerc sublim, cu dimensiuni şi culori schimbătoare.Precum o fi fiind fericirea. Ştia să arate, ca toți argentinienii, o libertate extactică, dulce, secondată de-un inefabil copilăros ca mai apoi, brusc, să redevină senzuală ori dârză. Cu priviri pământesc de păcătoase.

Eu nu puteam înțelege în toate nuanțele spiritul nației sale admirabile şi nici cum anume dansul poate fi un fel de-a respira, aşa cum, bănuiesc, ar fi pentru ei. Chiar pentru obştea-ntreagă Pentru generații la rând. Mai presus decât valul unei iubiri.

Ba, decât toate valurile iubirilor laolaltă… Dansul la argentinieni face parte din personalitatea fiecăruia.

E o trăire însetată de viață… E îndrăzneala de-a te crede, o clipă, alesul, unicul.Va să zică, într-un oraş ca şi Ierusalimul, plin de biserici şi locuri de pelerinaj, doamna de care vorbeam frecventa o sală de dans, unde se exersa arta de-a te defini altfel, de-a iubi clipa altfel. Eu de ce n-aş găsi o soluție să experimentez aşa ceva? La mine acasă nu aveam decât restaurante unde puteai dansa dacă aveai partener… sau te aliniai într-o horă, o-nvârtită, la vreo nuntă sau altă ocaziune sărbătorească. Atât. Nici concepția noastră de viață nu prea se aseamănă cu a națiilor pentru care dansul e un ritual. O artă. Planul era să fac oricum, să fac orice şi să ajung în locul unde muzica şi paşii ritmați îți dau o libertate nestânjenitoare. Suna atrăgător. Mai atrăgător decât orice altă parte de lume mi se părea Buenos Aires. Şi, am plecat într-acolo.

Noutatea oraşului m-a amețit… Mă simțeam fragilă, temătoare.

O buimăceală încântătoare, nu trufaşă, nici plină de candoare mă străbătu. În jur, nimic placid, şters, ursuz…Aerul, atmosfera străzilor primesc acolo, în mod misterios o anume frenezie de la oameni. Sunt femeia la miez de zi. Sunt femeia care gustă un sâmbure străin, cu miez necunoscut. Îmi trimit privirile peste lume. Prin lumea înconjurătoare. Răvăşitor de frumoasă. Nu ştiu nici un nume, nu cunosc pe nimeni în acest amalgam de imagini. Singurătatea mea are chip spălăcit. Reclame luminoase aprind secunda. O fac mai tânără. Dansul frângerii timpului pare inexplicabil de vesel. Merg să văd „Casa Rosada”, intru la hotelul „Che Argentina”, doar să văd cum arată, eu am rezervare la un Pensione. Caut adresa unei săli de dans unde se învață paşii tangoului „milanguero”, altfel degeaba voi încerca să mă mişc pe vreun ring adecvat acestei arte. Acesta este adevăratul tango argentinian. Până să ajung la locația căutată, merg privind mai mult în sus la clădiri, reclame, pierd intersecția unde trebuie să ajung, mă întorc, o iau de la capăt şi, în cele din urmă, renunț în favoarea drumului străbătut într-un taxi. Câțiva pesos. Atât costă. Clădirea unde se află sala de scurte cursuri, pentru cei neştiutori în mişcarea specifică tangoului milanguero, e renumită. Nu sunt singura care visează să învețe ceva despre consonanța muzicii cu mişcarea şi chiar cu sufletul…Stau la rând să-mi plătesc ora de miraj. Am în apropiere două japoneze care sunt vesele şi râd într-un fel ascuțit, un grup de chinezoaice sau, poate, vietnameze, două adolescente brunete şi foc de frumoase. Sunt şi câțiva tineri… cam sfrijiți, doar unul e înalt ca un nordic. O lume pestriță. Ne leagă însă pe toți aceeaşi dorință. Ne-am adunat aici din colțurile lumii să învățăm cum se trăieşte o bucurie cât durata unui tango.

Intrăm. Sala arată ca una unde se desfăşoară cursuri de balet profesionist, este căptuşită cu oglinzi, iar spațiul pare mult mai mare. Muzica izbucneşte impetuoasă.

E doar un semnal. Urmează tonalități irezistibile. Ne ia în primire, în ordinea sosirii, câte un profesor, nu prea ştiu cum să-l numesc. Sunt doar trei, sau patru, aşa că unii dintre solicitanți aşteaptă şi chiar se bucură că pot privi un spectacol nou. Cel care îmi este hărăzit are o ținută impecabilă. Ca mai toți ceilalți. Nu foarte înalt, dar bine proporționat, poartă pantaloni albi, încălțări uşoare şi o cămaşa roşie, are părul negru şi mi se pare că este un actor care se ştie filmat. Trebuie să-şi intre în rol. Mă atrage într-o rundă de paşi să vadă probabil ce pot, apoi îmi arată alți câțiva, dar, mai ales, îmi indică poziția brațului. Asta e foarte important la genul acesta de tangou. Vorbeşte puțin, doar execută mişcările. Mă priveşte îngăduitor, e tolerant cu greşelile mele; ora trece foarte repede. Unii aplaudă la finalul cursei acesteia. La ieşire primim informații, ştiindu-se că vom dori ca seara să o petrecem în ritmuri de dans:

- V-aş recomanda Salonul „Porta del mare”, ni se spune. Acolo, chiar în această perioadă se va desfăşura „Balul violetelor”.

- Încântată, am răspuns cu sinceritate. Mai aveți şi altă propunere? Aş vrea să mai văd şi altă sală de acest fel, zic, încercând să pronunț cât mai corect frazele învățate pe de rost.

- Ați venit să vedeți?… La noi se dansează! Muzica… oh, doamnă, cu muzica şi tangoul poți plăti orice. De pildă ,o seară albastră, divină. Poți topi orice îndărătnicie. Aici e filosofia… Aflu mai apoi că marele bal al violetelor va avea loc abia peste două săptămâni. Din păcate, nu puteam rămâne aici atât de mult. Oricât mi-aş fi dorit. Trebuia să mă mulțumesc doar cu o seară, două, în trecere pe la câteva saloane specializate în a vrăji oaspeții. Şi, mai

ales, conta să li se dea sentimentul că pot fi sclipitori, iubitori, încântători, veseli, chiar norocoşi, cum nu mai fuseseră vreodată… Locaţia Salonului de dans în care urma să-mi împlinesc visul era vizibil marcată de o reclamă sclipitoare. Rochia mea vaporoasă, cumpărată de la un magazin specializat în asemenea ținute, mă făcea zveltă, mult mai zveltă şi nespus de sigură pe mine. Pantofii cu toc înalt, aduşi de acasă, i-am purtat în poşetă până ce-am ajuns la uşa de intrare în sală. Aveam fluturi în stomac de parc-aş fi mers la o-ntâlnire amoroasă. Poate că aşa şi era. Într-un fel. Spre stânga se afla ghişeul de unde se cumpărau bilete. Mai erau câteva persoane înaintea mea. Nu foarte tinere. Asta îmi dădu şi mai multă încredere în mine.

Îndată ce-am avut în mână biletul de intrare, m-am retras în primul colţişor, să-mi încalţ pantofii. Eram în formă bună. Starea interioară contează oricând, şi când mergi la o intervenţie chirurgicală, dar-mi-te acum, când îmi propusesem să trăiesc un spectacol unic. Pe hârtia colorată în roşu, biletul plătit cum ar veni, având imprimată imaginea unei perechi prinsă în frenezia dansului, era indicat şi numărul mesei la care urma să stau. Pe alte locuri scria deja rezervat. Probabil pentru clienţii fideli sau pentru cei care-au trecut personal pe aici, cu o zi înainte. Tot la intrare se vedea pe un panou cu lumini intermitente un anunţ: „Strict secret”. Nu înţeleg ce-o fi însemnând asta. Mă aşez pe scaunul destinat mie. Muzica are o tonalitate joasă. Deocamdată. Femeia lângă care stau are spre şaizeci de ani. Poartă o ţinută înflorată, pe fond albastru, are părul scurt, roşcat, şi încearcă să mascheze amprenta unei tristeţi imprimată pe figură, lucru care nu cadrează cu localul, îmi spun în grabă şi mă prezint. La salutul meu i se luminează faţa,zâmbeşte şi mă întreabă direct, fără menajamente:

- Eşti singură în seara asta?

- Da, singură. Nu sunt de pe aici, răspund.

-Renata, zice ea, întinzându-mi mâna.

- Încântată, Carla,zic, identificându-mă, şi fac un semn către locul unde stă inscripţionat „strict secret” şi unde se opresc din când în când femei şi bărbaţi având toţi, fără osebire, emoţia înscrisă pe chip.

- Trebuie să aflăm şi noi un secret când plecăm?, întreb în glumă.

Despre ce secret poate fi vorba?, continuu fără să-mi ascund curiozitatea. Vecina mea de distracţie râde, i se pare o întrebare total nepotrivită, dar se dumireşte imediat că n-am mai fost într-o asemenea sală…

- Numai dacă rupi inima cuiva sau dacă vrea să te reîntâlnească ori să-ţi facă o declaraţie… acolo se lasă mesajele pentru corason… Între timp, se rujează într-o oglinjoară discret pusă în poala rochiei. Probabil vrea să se asigure că arată bine, în aşteptarea cuiva… În fine, mă lămureşte, vorbind foarte repede, încât abia deduc despre ce-i vorba. Înţeleg cuvântul amor, repetat de câteva ori. Aha, deci biletele sunt mesajele pe care oaspeţii şi le lasă unul altuia chiar şi în timpul serii, chiar dacă sunt în aceeaşi incintă. Îmi imaginez diferite fraze care devin dovezi. De un fel sau altul. „Eşti ploaia pe care-o aştept, unică , irepetabilă.”.sau , “eşti ca magică, precum ritmul universului… lângă tine percep sunetul stelelor, , muzical,în care intrăm dansând…” Cuvinte proaspete de iubire, sau repetate, necesare ca şi aerul serii tulburătoare. E un fel de joc de-a comunicarea secretă. Numai gândul că nu ştii ce cuprinde scrisorica respectivă, numai tremurul cald al întrebării dac-ai primit sau nu un semn, are în sine ceva palpitant.

Vrând, nevrând, privirea îmi alunecă mereu spre locul cu pricina. Tocmai intră în cadru un bărbat, de asemenea trecut de prima tinereţe, se apropie de cutia unde se află depozitate în fiecare seară alte şi alte bucăţi de hârtie cu propuneri discrete sau îndrăzneţe. Unele pot fi începutul unei poveşti. Sau conţin lacrima refuzului.

Ori a unui final nedorit. Domnul în atenţia mea, mai întâi îşi netezeşte părul, cam rar dar bine pomădat, îşi micşorează privirea, trage adânc aer în piept… aşteaptă desigur o veste de la cineva drag. Când are în mână înscrisul, se retrage spre ieşire, vrea să fie singur.

Peste puţin timp, vine rândul unei fete, are o floare în părul negru, râde, nu are emoţii. Orice-ar conţine înscrisul, ea tot frumoasă rămâne şi poate cuceri imediat pe altcineva… la o adică.

- Eu păstrez un album cu toate bileţelele primite, îmi mărturiseşte spontan Renata. Mai ales cele de la soţul meu. Dar şi altele. El, din păcate, a murit. Oftează şi măsoară cu privirea întreaga sală, oarecum curioasă, oarecum neliniştită. Nu ştiu ce să-i răspund… Zic, totuşi, „ce păcat”! Presupun că femeia a hotărât să trăiască din nou, intens, cu înverşunare. Să nu se lase pradă melancoliei. Mai vrea să incendieze clipa. Să fie implorată de-o bucurie venită surprinzător. Precum o fandare într-o figură de dans fugarnic. Mlădiu,aţâţător. Stârnind scântei,văpaie.

O clipă de trăire străvezie, zănatecă. O văd gata să înfrunte orice numai să nu fie lividă, molcomă, strepezită de tristeţe. Nu vrea să fie răzleaţă între oameni, năduşită, sufocată de întâmplarea nedorită. Vrea viaţa trăită cu vehemenţă. Să fie răsplătită cu senzaţii tinereşti, pentru c-a hotărât să existe cu înfocare.Nu elegiac. Nu la modul molatec,sau mâhnitor sau glacial.

(fragment)

Singur printre filozofi

CONSTANTIN BÂRJOVEANU

Se zice că: „fericirea omului constă în capacitatea sa de a se adapta în funcție de condițiile vieții sale". Cum adicălea? Voi fi fericit dacă voi învăța să mănânc din ce în ce mai puțin, ca să mor ca măgarul țiganului? Condiții am, sunt pensionar, dar nu vreau să încerc şi de aceea susțin că: „*a fi fericit, este un verb care se conjugă la trecut cu suspine, la viitor cu speranțe, iar la prezent niciodată*." Şi nu e vorba numai de burtă. Dacă fericirea ar sta în desfătările trupului, am spune că boii sunt fericiți când găsesc să mănânce măzăriche.

Pe pământ sunt mult mai multe Fericiri decât îşi închipuie oamenii, dar cei mai mulți nu ştiu să le vadă. Chiar şi André Gide spunea: „*Puține lucruri îmi trebuie spre a fi fericit*". Dar de unde să le iau, că părerea lui Bertolt Brecht este următoarea: „*Să nu laşi pe nimeni să piardă, nici pe tine. Să dai fericirea oricui, chiar şi ție!*", iar Saşa Prudcov s-a exprimat mai lapidar: „*Dacă vrei să fii fericit, fii*!". Numai că omul nu prea vrea să fie fericit, că: „*fiecare trăieşte numai în prezent şi pe acesta îl pierde*". Adică? „*Numai viitorul este ținta noastră; ...noi nu trăim niciodată, ci sperăm să trăim şi pregătindu-ne mereu să fim fericiți, este inevitabil să nu fim niciodată*". Şi pentru că tot veni vorba de viitor, aflați ce a spus un alt filozof: „*Dacă toată prevederea noastră nu poate să ne facă viața fericită, cu atât mai puțin nepăsarea noastră*". Cu alte cuvinte, prevederea ne-a îndemnat să sădim în câmp perdele de protecție cu salcâm şi sălcioară, care să diminueze puterea vântului, să aducă norii de ploaie, să rețină praful din aer, să oxigeneze atmosfera şi să oprească zăpezile de a înfunda şoselele. Am făcut-o, ca să fie bine. Va fi oare mai bine dacă stăm nepăsători şi privim cum sunt devastate pădurile? Nu. Fericirea! Hosea Ballou spunea: „*Adevărata fericire este destul de ieftină, dar cât de scump pentru cea falsă!*" Vreți exemple? Priviți pe snobii care n-au văzut Bucovina şi vor să vadă Franța. Veți spune că o fac pentru bani, pentru bişniță. Ei şi? „*Banul e moneda falsă a fericirii*". E aşa cum spun: „*Banii nu aduc fericirea*". (ce-i drept, nici lipsa lor). Un proverb arab spune că: „*cel care se mulțumeşte cu ceea ce are este fericit*". Dar cine se mulțumeşte cu ceea ce are, mai ales acum în perioada de tranziție? Nici măcar milionarii. Apropo: cunosc oameni care îşi construiesc fericirea lor pe durerea altora. Ca negustor, până şi Cilibi Moise a scris: „*Două lucruri sunt dulci pe lumea asta: copiii copiilor noştri şi banii de la dobândă*". Tot el zicea că: „*raiul şi iadul sunt pe lumea asta: raiul este pentru cel ce are şi iadul pentru cel ce n-are*". Halal de noi, noi suntem cei care au. Avem griji cu nemiluita, lipsuri în aceeaşi cantitate, răcoare în apartament, cărți foarte scumpe, pensii mici, gropi pe carosabil, şomeri… Dar ce n-avem? Ăsta-i raiul?

Cum „*prostul când n-are noroc se plânge şi el cu vorba că numai proştii au noroc*" tot aşa „*fericirea nu li se pare atât de oarbă decât acelora care nu s-au bucurat de ea*". Şi ca să nu lungim vorba, „*să fim cu toții fericiți şi să trăim după posibilități, chiar dacă ar trebui să împrumutăm banii necesari*".

Să fim optimişti, dar ce-i optimismul? - Furia de a spune că totul e bine, chiar dacă cârnațul a ajuns la un preț astronomic. „*Parcă ți-e ruşine să fii fericit când vezi atâtea mizerii*".

Autoportret, Constantin Bârjoveanu

Când *Timpul* îți cuprinde în brațe rădăcinile

MARIANA GURZA

Dacă o parte din timpul nostru ne este răpit, altul ne este sustras, altul se scurge, în versul poetului Mugurel Puşcaş timpul devine avid nu mai este acea părticică extrem de mică a unei clipe - ci un remediu suveran al tuturor lucrurilor din jurul său.

Poesisul lui Mugurel Puşcaş devine o mărturisire de credință literară, versul său reface ceea ce timpul se străduie să şteargă. „*Elegiac cu măsură, nostalgic fără ostentație, patetic cu evlavie, versul lui Mugurel Pușcaș vine din retorica poetică a lui Goga, în poemele sale religioase*"…coborând „*în dimineața poeților*" (Eugen Simion) „ *într-un elan lipsit de complexe și detașat de mode poetice*"- Nicolae Băciuț

Volumul **Cabana de foc**, Editura Tipomur, Târgu Mureș, 2002, purtând semnătura poetului **Mugurel Pușcaș**, membru al Ligii Scriitorilor din România, l-am primit cu bucuria ***darului*** clipei de față.

Este greu pentru un iubitor de poezie, de a nu răspunde prin gânduri răzlețe după citirea atentă a poemelor sale.

Sensibilitatea poetului, vizibilă, cu o retorică poetică clasică, amprentată de lirismul scriitorilor clasici este proiectată în lumina blândă a unei existențe cotidiene în care simbolul statorniciei şi sacrificiului este împlinit cu firească simplitate.

Filonul religios, abundă paginile într-un dialog personal cu divinitatea. „ *Nihil Sine Deo". Structura volumului, o trinitate: Credo, Cabana iubirii, Măști și fard. Interesant acest triunghi, ca un fel de mărturisire de credință, pornind ca pe o scară a vieții. Poemele lui se desfăşoară calm, îndreptându-se spre un final pilduitor.*

Iubitor de neam și de loc, simte nevoia aprigă de a clădi un trecut îndepărtat, evocând acest trecut prin fapte reale subliniate de imaginar, ca un reper, o mărturie poetică dedicată Reghinului sau localității natale, Rușii Munții. „Dă Reghinului soare,/Clădește-i viitorul/…Călăuzește-ți turma/ Spre cuget și iubire./Să nu îți piardă urma. (Rugăciuni pentru Reghin, pag. 8)

Impresionantă dragostea sa față de satul său, Rușii Munți, un loc binecuvântat. *La Rușii-Munți se toarce veşnicia…/Stă Bursucău-n mâini cu-n fus de timp…/Dumnezeiescul Scaun stă de veghe,/La firul vieții-n fiece-anotimp./La Rușii-Munți e mai albastru cerul…/Strălucitoare stele-n nopți de jar,/Par licurici împrăştiind lumină…/Clipe de vară-n vremuri de cleştar./Pe drum de care, mai aproape-i visul…/Când ostenit se-ntoarce de la câmp,/Țăranul, adormit, cu biciu-n mână,/Visează holde mari pe-al său pământ./Curgând încet, purificând prin apă,/De la-nceput spre mâine, vii si morți…/E Mureşul, eternă acoladă!Ruseni au fost, vor fi, suntem cu toți!* (La Rușii Munți, pag. 87)

Pentru el, ***copacul vieții*** *are doar două fructe dulci: nectarul poeziei și relația cu Dumnezeu. Preocupat de existențial/existență, care stă înaintea lui, fericit se bucură de fiecare clipă pe care timpul o aşterne cu lumină în calea sa. În dialogul pe care autorul îl are cu Dumnezeu, răzbate o sinceră şi curată strigare: „Clipe dragi adu-mi Doamne…/Clipe dragi ce vei arde/Pe-al iubirii blestem/Sunt tăciuni ce-or rămâne,/când la mine te chem".* Tema dragostei, dar si nostalgia, inundă paginile, într-o suferință tăcută. *(Dialog, pag. 10). Poetul se'nalță, cu „aripi largi de fluturi" mângâiat în lumină, /...modelat de humă,/ Din apă vers și stele", implorând cerul la o întoarcere. Când nu Te simt în mine,/Îndepărtează răul…/Întoarce-te, SUBLIME…(Întoarcere, pag. 11)*

Poezia religioasă îl situează pe autor printre cei care rămân să-și găsească calea:*„ Dă-mi, Doamne", putere/Să trec prin mine/ A vieții vâltoare….Necazuri, suspine…/Să pot împărți*

fericire și pâine…/A mea roată a vieții/Să fie curată,/ A Ta suferință, Divin, nepătată,/ S-o merit, Stăpâne,/Căci grea este crucea/ Ce-mi pus-ai pe umeri./Bizară răscrucea/Și nu găsesc CALEA/Să vin către TINE, /Dar TU ești pe cruce,/Mă-ndrumă, SUBLIME…(Rugă, pag. 28)

Mugurel Puşcaş, un poet ce-şi lasă instinctele, ideile, trăirile şi meditaţia să inunde paginile. O filozofie subtilă în care reflexivitatea, frământarea, neliniștea metafizică devin dominante. Este critic cu el însuși, căutând perfecțiunea.

Cabana de foc este cabana iubirii, poetul aducând ofrandă pasiunii arzătoare prin vers. Mugurel Pușcaș scrie dintr-un plin sufletesc ce se revarsă cu generozitate într-un *roșu tril, ,,mereu pribeag, drumeț spre alte zori”.* (Cabana iubirii (I), pag. 45)

Poetul trăieşte profund *clipa*, fiind într-o permanent căutare şi împăcare cu sine. Decorurile anotimpurilor, *revin, sosesc, din ale vieții umbre.* Aşteptarea este creatoare în cabana din munți…*Te-aștept…/privesc spre cer/Cum constelații zboară-/Te vreau din nou…revino, deci,/A mea dulce fecioară/Se-aud tălăngi curgând celest/Din vremuri ancestral,/Coboară turme dinspre munți,/Izvoare curg în vale…*(Cabana iubirii III, pag. 36)

Mereu tânăr, poetul Mugurel Puşcaş, vrea aripi să zboare peste timp,/*…Să fiu iarăși prim-anotimp./Pe veci, tânăr să fiu aș vrea,/Cu ochi de granit și de stea,/Pe umeri cu mantii de flori/Să gust ale vieții culori,/Să gust din pocalul cu vin,/Mereu tânăr, mereu senin…Te-ntoarce…tu vreme'napoi,/Și uită de CLIPA DE-APOI,/Nu vreau bătrânețe și ger,/Nu vreau să devin efemer…(*Mereu tânăr, pag. 76)

Mugurel Puşcaş iubeşte *rădăcinile timpului, soarele, imensă întoarcere spre începuturi.*

Preocupat de viaţa CETĂȚII, semnalează prin cuvânt tot ce frământă de veacuri istoria neamului. Un bolnav de românism, îndrăznesc a spune, acum, când ar putea să pară desuetă afirmația. Am convingerea, că în poezia sa, mai are multe de spus.

Un autor ce merită a păşi spre alte *noi, nebănuite trepte.*

Florin Vasile Bratu - „Drum închis”

jurnalist radio, VERONICA BALAJ

Romanul, cu titlul atât de incitant, se poate considera una dintre cărțile scrise cu aplomb, cu stiința de-a struni fraza şi dialogurile. Se merge pe linia construcției în evantai, este o carte în care personajele se confruntă, se aleg, se despart pe baza unor principii diferite de viață sau din pricini socio-politice; conflictul este mereu vizibil şi... ca cititor aştepți o rezolvare, o însumare a motivelor care să-l stingă. E o derulare în care situațiile, dimensionate de trăire maximă şi cât se poate de reale, te transpun într-o lume cu valențe dramatice.

Interesantă este formula prin care autorul rezolvă direcţionarea, destinele unor personaje recognoscibile. O stare politică, socială grea, de contorsionări şi întamplări la limita istorică, descoperirea unor acţiuni ce păreau acoperite de vreme sau de bulversarea politică, toate pun personajele în contextul unei lupte *pe frontul dreptății*, dacă ar fi să-l parafrazăm chiar pe autor însuşi, exprimându-se prin graiul lui *Arşinel*, personaj de cursă lungă în roman.

Volumul fierbe de informații despre o epocă marcantă în sensul negativ, de intersectări ale concepțiilor, ale neprevăzutului cotidian cu psihologia unor vremuri grele, apăsătoare, pline de suspiciuni şi răzbunări. Punctul fierbinte este totuşi viața, lupta pentru adevăr în numele salvării unor principii morale care incriminează, fireşte, crima, minciuna, trădarea. Societatea se dovedeşte oprimantă, voința umană, aşa cum au arătat-o chiar vremurile acelea *roșii*, nu găsea uşor o cale de a se impune. Erau legi născocite, din interese deloc

onorabile. Deloc morale. Erau restricții printre care unii s-au strecurat cu abilitate în vederea unui profit de moment, a unei urcări pe-o treaptă care să-i scoată în evidență. Nu conta cum: important era să iasă în evidență, orgoliul găunos şi micile avantaje de moment la nivel particular să fie un bun propriu. În opoziție, intervin şi oameni de factură demnă şi de aici... conflictul despre care am mai pomenit. Arderea, conflictualitatea, drama sunt coordonatele esențiale ale paginilor în atenție.

Un ***drum închis*** a fost pentru unii zbaterea între adevăr şi minciuna istorică. Aş putea spune că avem de-a face cu o carte cu accente deopotrivă istorice, psiho-sociale, dramatice. Destine şi fapte la intersecția dintre *aşa ar trebui şi aşa trebuie,* acționat în stilul impus de istoria unor vieți dar şi a unei națiuni întregi. Peste toate, învingătoare, trecerea - am zice la final. Nu aş putea încheia fără să remarc eşafodajul cărții prin dialoguri. Sigure, elocvente, alerte.

Un volum la care se vor putea opri şi cei ce vin după acele vremuri. Ca mărturie a tot ce-a trebuit să fie învins deşi, chiar dacă, sub semnul suferinței şi al riscului.

Piosul arhiereu Ilarion Mircea Băcăuanul (1873-1950)

Pr. Dr. FLORIN ȚUSCANU

Începând cu anul 2005, cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop Ioachim, la Centrul Eparhial de la Roman, precum şi la parohia Ruginoasa - Neamț, în luna februarie s-au desfăşurat diverse activități cultural - spirituale dedicate memoriei vrednicului ierarh Ilarion Mircea Băcăuanul.

În anul 2007, Consiliul Local Ruginoasa l-a declarat post mortem ,,*Cetățean de Onoare*", iar biblioteca comunala îi poartă astăzi numele. ***Arhiereul Ilarion Mircea Băcăuanul a fost un părinte duhovnicesc ce și-a legat destinul de străvechea Eparhie a Romanului, în prima decadă a secolului XX. Toate preocupările vieții bisericii din acele vremuri tulburi se regăsesc constant în activitatea sa, fiind nu doar martor, ci și susținător al idealurilor românilor în timpul celor două conflagrații mondiale.***

,,Mai presus de toate m-am silit ca prin pilda vieții mele să îndrum pe calea Evangheliei poporul şi pe cei în mijlocul cărora am trăit…"

In Arhivele Sf. Sinod (dosarul 27/1930) se păstrează câteva documente depuse în perioada interbelică, de arhiereul vicar al Episcopiei Romanului - Ilarion Băcăuanul - între care şi un scurt memoriu de activitate, din care am selectat următoarele momente şi evenimente din viața sa, suficiente însă pentru a putea alcătui un medalion, acum, când se împlinesc *65 de ani* de la naşterea sa în ceruri:

,,Sunt fiu de preot, născut la anul 1873, mai 14 , în satul Ruginoasa, comuna Bozieni-Balş, județul Neamț. Cursurile primare le-am făcut la Şcoala nr.1 Piatra Neamț , la anul 1886.

Am urmat ca bursier cursul Seminarului din Roman, pe care l-am absolvit la anul 1892. După reforma Învățământului Seminarial la anul 1893, am trecut la cursul superior cu 8 clase, al Seminarului ,,Veniamin" din Iaşi, pe care l-am absolvit la anul 1897… am fost numit învățător în satul Marginea, comuna Războieni, județul Neamț, apoi pedagog la Seminarul din Roman.

Prezentându-mă la examen pentru bursa la Facultatea de Teologie din Bucureşti, la anul 1899 şi reuşind, am urmat cursurile acestei facultăți, 4 ani, iar la 17 februarie 1904 , am fost proclamat ,,cu distincțiune", licențiat în teologie.

Fiind încă student în anul al 4-lea… am îmbrățişat viața monahală, în Sf. Episcopie a Romanului sub arhipăstoria adormitului întru fericire episcop Gherasim Safirin. Pentru viața mea călugărească de supunere şi ascultare cu smerenie, episcopul Gherasim, ca şi succesorii săi, m-au

apreciat întotdeauna cu distincţiuni…, iar după 10 ani de slujbe mănăstireşti la Sf. Episcopie, am fost înaintat egumen al Mănăstirii Precista Mare din Roman.

La 6 iunie 1922 am fost ales de Sf. Sinod printre candidaţii la locul vacant de arhiereu cu titlul de ,,Băcăuanul”. Majestatea Sa regele Ferdinand confirmându-mă, am fost hirotonit arhiereu in Sf. Mitropolie din Iaşi , la 14 aprilie 1923. Oricât mă stinghereşte ideea de a scrie ceva despre activitatea mea, mărturisesc cu smerenie ca m-am nevoit să fiu sârguincios şi harnic, în toate funcţiunile ce le-am ocupat: învăţător, pedagog, profesor suplinitor la Seminarul din Roman, egumen la Mănăstirea Precista Mare şi arhiereu vicar al Episcopiei Romanului.

Ca arhiereu, am hirotonit 536 de candidaţi - diaconi şi preoţi - din patru eparhii: Basarabia (Hotin), Bucovina, Iaşi şi Roman. Apoi, am sfinţit zeci de biserici la sate şi oraşe, nu numai in Eparhia Romanului, ci şi în alte Eparhii prin delegaţie…

Mai presus de toate m-am silit ca prin pilda vieţii mele să îndrum pe calea Evangheliei poporul şi pe cei în mijlocul cărora am trăit…”

,,Un uriaş cu suflet de copil”

Arhiereul Ilarion Mircea Băcăuanul a fost un părinte duhovnicesc ce şi-a legat destinul de Eparhia Romanului, unde a slujit neîntrerupt vreme de aproape cincizeci de ani, rămânând în amintirea posterităţii ca un păstor blând, cumpătat, un model de arhiereu ce a îmbinat dreptatea cu bunătatea, întotdeauna însă cu părintească dragoste. Toate preocupările vieţii Bisericii din acele vremuri tulburi se regăsesc constant în activitatea sa, pătrunse de limbajul faptelor, fără a neglija interesele naţionale, fiind nu doar martor, ci şi susţinător al idealurilor românilor în timpul celor două conflagraţii mondiale. Între arhiereii vicari ce au purtat această titulatura (***Băcăuanul***), Ilarion Mircea este cel de-al optulea ierarh, după Calist Stratonichias, Conon Aramescu, Donici, Ioanichie Flor, Ghenadie Georgescu, Nicodim Munteanu, Partenie Clinceni şi Bartolomeu Stanescu. Un fost diacon al său, pe nume Ermil Bărbieru (care a fost mai apoi protopop de Roman), mi-a descris în puţine cuvinte cum l-a cunoscut şi cum slujea arhiereul Ilarion: ,,*Era un slujitor impunător, avea o statura înaltă şi era un om voinic care se remarca la orice adunare .Dar pe cât era de impunător, arhiereul Ilarion era un uriaş cu suflet de copil. L-am văzut de multe ori plângând în anumite momente grele, era foarte sensibil şi blând cu toata lumea”.*

,,Aduceţi-vă aminte de mai marii voştri care v-au grăit vouă Cuvântul lui Dumnezeu; priviţi cu luare aminte cum şi-au încheiat viaţa şi urmaţi-le credinţa” (Evrei 13, 7)

Cu binecuvântarea şi în prezenta Înaltpreasfinţitului Părinte Arhiepiscop Ioachim, la parohia Ruginoasa - Neamţ s-au desfăşurat în febr. a.c. diverse activităţi culturale şi spirituale dedicate memoriei vrednicului ierarh Ilarion Mircea Băcăuanul, prilejuite de împlinirea a 65 de ani de la trecerea sa în veşnicie.

Semnificaţia acestor manifestări comemorative este plină de înţelesuri duhovniceşti. În primul rând este o împlinire a cuvântului Scripturii care zice: *,,Aduceţi-vă aminte de mai marii voştri care v-au grăit vouă Cuvântul lui Dumnezeu; priviţi cu luare aminte cum şi-au încheiat viaţa şi urmaţi-le credinţa" (Evrei 13, 7)*. Apoi, este o cultivare a demnităţii noastre de fii şi slujitori ai aceleiaşi Biserici pe care acesta a slujit-o cu demnitate, într-o perioadă grea din istoria neamului.

În cei 27 de ani de slujire arhierească, a avut o activitate rodnică în Via Domnului. Dintre evenimentele deosebite la care a luat parte voi aminti doar câteva: în anul 1927 a sfinţit locul bisericii din Staţiunea Slănic Moldova, ctitorie a familiei Axente şi Maria Pandrea, din oraşul Brăila, care din economiile lor, au zidit din temelie, pe locul unei vechi biserici, o alta monumentală care să fie o podoabă a staţiunii. După doi ani de muncă asiduă, comunitatea din Slănic a invitat pe Preasfinţitul Arhiereu Ilarion Mircea, pentru a oficia slujba de târnosire a bisericii, eveniment ce a avut loc în ziua de 15 august 1929. A fost o mare solemnitate, în prezenţa câtorva mii de credincioşi. În afară de autorităţi, epitropii Casei Sf. Spiridon, vizitatorii Slănicului, au mai participat şi sătenii din localitate şi din împrejurimi.

În ziua de 8 octombrie 1919, în cadrul unui ceremonial religios, a fost marcat locul de ridicare al *Mausoleului (Biserica Neamului Românesc*), printr-o cruce de fier, cruce adusă de la Mitropolia Moldovei din Iaşi. Alături de mitropolitul Pimen al Moldovei participa din partea Centrului Eparhial de

la Roman Arhimandritul Ilarion Mircea. Acesta a fost prezent şi în ziua de 6/19 august 1923, în calitate de arhiereu vicar, la slujba de sfinţire a locului când s-a aşezat piatra de temelie a construcţiei. La data de 28 septembrie 1924 Ilarion Băcăuanul va sfinţi criptele ostaşilor de la Mărăşeşti, în prezenţa reginei Maria. După o întrerupere de 12 ani a lucrărilor de construcţie, s-au făcut colecte în toata Eparhia Romanului şi în cele din urmă, s-a sfinţit şi inaugurat *Mausoleului Eroilor de la Mărăşeşti* de către episcopul Lucian al Romanului şi arhiereul Ilarion Mircea, în prezenţa regelui Carol al II-lea, a principelui Mihai, Mare Voevod de Alba Iulia şi a celor mai de seamă personalităţi ale ţării, la *18 septembrie 1938*.

De asemeni între sutele de tineri teologi hirotoniţi de dânsul, trebuie amintit faptul că în ziua de 3 ian.1937 a hirotonit diacon pe monahul *Teoctist Arăpaşu* - viitorul patriarh al BOR, venit la Roman de la mănăstirea Bistriţa, iar la 23 iunie 1943 l-a hirotonit diacon pe tânărul pedagog de la Seminarul Sf. Gheorghe din Roman, *Ioan Ivan* - viitor profesor şi director al Seminarului de la Mănăstirea Neamţu.

,,Idealul vieţii noastre pe pământ este mântuirea"

În cursul vieţii, arhiereul Ilarion a tipărit şi două lucrări, alături de câteva zeci de articole teologice în revista Cronica Romanului, dar şi în revistele centrale bisericeşti. Din scrierile sale observăm că Biserica Ortodoxă Română, pe care a slujit-o cu devotament până la moarte, nu trebuie să-şi desfăşoare activitatea în afara realităţilor sociale ale vremii. Fiii Bisericii sunt deopotrivă fii ai ţării.

A ţinut mult la sătenii lui şi în perioada interbelică a demarat lucrările frumoasei biserici parohiale ,,Sf. Nicolae", lucrări susţinute de dânsul cu multa dăruire, fiind principalul ctitor.

Dacă Ruginoasa este ,,*Betleemul lui Ilarion Mircea*", viaţa sa întreagă a fost legată de Roman. Aici a făcut primii paşi în slujba Bisericii şi a desăvârşirii sale, ca elev la Seminarul Teologic Liceal Ortodox ,,Sfântul Gheorghe", monah, ierodiacon la Catedrală, ieromonah, eclesiarh, egumen la Mănăstirea Precista Mare din Roman, profesor la acelaşi seminar, mai apoi arhiereu-vicar şi locotenent de episcop al Romanului în două etape. A slujit de-a lungul vieţii sale, la Centrul eparhial de la Roman, cu mai mulţi episcopi care s-au succedat în Scaunul Ţării de Jos: Gherasim Safirin, Teodosie Atanasiu, Lucian Triteanu, Partenie Ciopron, Teofil Herineanu.

Vrednicul de pomenire arhiereu Ilarion Mircea, însuşi menţiona într-o scrisoare pastorală, adresată clerului şi credincioşilor săi în perioada 1948-1949, faptul că *,,Idealul vieţii noastre pe pământ este mântuirea. De aceea cetăţenii ţării şi fiii Bisericii pot deveni şi cetăţeni ai raiului, adică fii ai Bisericii triumfătoare".* Fiind fiu de preot, el a crescut în umbra şi mireasma Bisericii, având o conştiinţă misionară asemeni Sfântului Apostol Pavel. Zelul său misionar se poate vedea din fiecare pagină scrisă şi nescrisă din viaţa lui. Preocupările sale au fost cele ale Bisericii, pătrunse de limbajul faptelor, având conştiinţa că predica trebuie să se prelungească prin faptele credinţei.

Roman, 1908

Istoria unei trădări naționale: Tratatul cu Ucraina

Notă asupra ediției

 Prof. Dr. TIBERIU TUDOR

Această carte este scrisă în perioada iulie 1997 iulie 1999, imediat după semnarea tratatului cu Ucraina. Prima ediție a apărut în vara anului 2000. Formulări ca „*actuala Putere*" şi „*actuala Opoziție*", „*la ... luni de guvernare a actualei coaliții"* corespund perioadei sau momentului în care au fost scrise paginile respective.

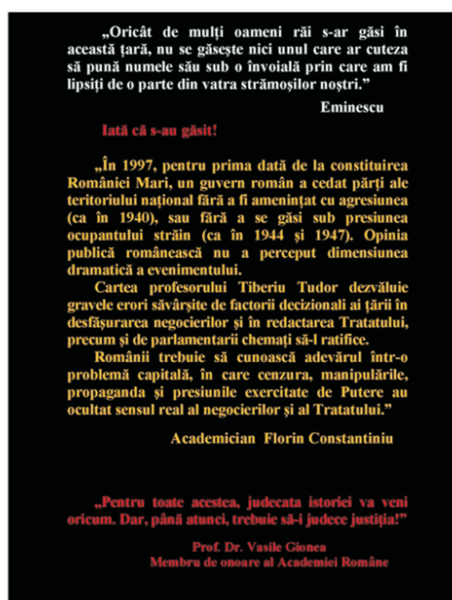
Cartea este în primul rând un **rechizitoriu,** amplu documentat juridic şi istoric, la adresa unui act de politică externă pe care o bună parte a românilor l-a considerat un **act de trădare națională**: prin semnarea tratatului cu Ucraina, în 1997, România recunoaşte dreptul de succesiune al Republicii Ucraina asupra unor teritorii româneşti ocupate prin forță de fosta Uniune Sovietică. Astăzi când, după summit-ul de la Praga a devenit clar că invitarea României de a adera la NATO nu a depins de semnarea Tratatului cu Ucraina, ci de cu totul alte considerente, de geopolitică globală, acest act politic dovedeşte, după caz, iresponsabilitatea, oportunismul, dezorientarea sau incompetența celor care l-au decis.

În al doilea rând, această carte este un **act de restituire a istoriei**. Sub acțiunea propagandei şi educației antinaționale, comunizantă până în 1989 şi globalizantă după 1989, generațiile care au fost supuse acestui veritabil proces de spălare a creierului au pierdut conştiința apartenenței teritoriilor de peste Prut la spațiul etnic unitar românesc şi nu cunosc istoria desprinderii, relativ recente, a acestor teritorii din spațiul statal românesc. Două capitole ale cărții redau această istorie, începând cu ocuparea Bucovinei de către Imperiul Habsburgic în 1775 şi a Basarabiei de către Imperiul Rus în 1812 şi terminând cu marea revoluție națională de la Chişinău din 1988 1991.

***

La 7 iulie 1997, cu 65 de voturi pentru, 50 contra, 3 abțineri, într-o atmosferă de totală confuzie, Senatul României ratifică „Tratatul cu Ucraina". Republica Ucraina stat apărut în 1991 dispune de un act prin care actuala graniță îi este recunoscută de statul român. Bucăți din marmura trupului țării se desprind, ducând cu ele zidurile **Cetății Albe** şi ale **Hotinului**, **Ținutul Herța**, sanctuarul de cultură al **Cernăuților**. La data votării acestui act, preşedintele Senatului era Petre Roman, ministrul de Externe Adrian Severin, preşedinte al României Emil Constantinescu. Profesorul **Tiberiu Tudor** face un rechizitoriu foarte dur prin această carte, care a fost scrisă imediat, în perioada iulie 1997 1999, şi a apărut într-o primă ediție în anul 2000. Această nouă ediție a cărții arată că încă în România se poate aborda şi scrie despre istoria recentă a țării. Cartea este un document juridic şi istoric la adresa unui act de politică externă considerat, de o mare parte a românilor, un **act de trădare națională**. Prin semnarea tratatului cu Ucraina, în iulie 1997, România recunoaşte dreptul de succesiune al Republicii Ucraina asupra unor **teritorii româneşti** ocupate prin forță de fosta Uniune Sovietică. Astăzi este cât se poate de clar că invitarea României de a adera la NATO nu a depins de semnarea Tratatului cu Ucraina. Considerentele aderării României la NATO erau de natură geopolitică, de locul în care România este aşezată în Europa.

„Oricât de mulți oameni răi s-ar găsi în această țară, nu se găseşte nici unul care ar cuteza să pună numele său sub o învoială prin care am fi lipsiți de o parte din vatra strămoşilor noştri."

Eminescu

Iată că s-au găsit!

„În 1997, pentru prima dată de la constituirea României Mari, un guvern român a cedat părți ale teritoriului național fără a fi amenințat cu agresiunea (ca în 1940), sau fără a se găsi sub presiunea ocupantului străin (ca în 1944 şi 1947). Opinia publică românească nu a perceput dimensiunea dramatică a evenimentului.

Cartea profesorului Tiberiu Tudor dezvăluie gravele erori săvârşite de factorii decizionali ai țării în desfăşurarea negocierilor şi în redactarea Tratatului, precum şi de parlamentarii chemați să-l ratifice.

Românii trebuie să cunoască adevărul într-o problemă capitală, în care cenzura, manipulările, propaganda şi presiunile exercitate de Putere au ocultat sensul real al negocierilor şi al Tratatului."

Academician Florin Constantiniu

„Pentru toate acestea, judecata istoriei va veni oricum. Dar, până atunci, trebuie să-i judece justiția!"

Prof. Dr. Vasile Gionea
Membru de onoare al Academiei Române

„Istoria unei trădări naționale" cuprinde şi pagini de restituire a istoriei românilor. ***„Sub acțiunea propagandei şi educației antinaționale comunizată până în 1989 şi globalizată după 1989 generațiile care au fost supuse acestui amplu proces de spălare a creierului au pierdut conştiința apartenenței teritoriilor de peste Prut la spațiul etnic unitar românesc şi nu cunosc istoria desprinderii, relativ recente, a acestor teritorii din spațiul statal românesc. Două capitole ale cărții redau această istorie,***

începând cu ocuparea Bucovinei de către Imperiul Habsburgic în 1775 şi a Basarabiei de către Imperiul Ţarist în 1821 şi terminând cu marea revoluţie naţională de la Chişinău din 1988-1991”.

La sfârşitul lunii ianuarie 1997 are loc reuniunea de la Davos, pe teme de politică externă ale ţărilor europene participante. În cadrul acelei reuniuni, preşedintele Emil Constatinescu „îşi permite să avanseze disponibilitatea României de a ceda **de jure** Ucrainei Teritoriile Ocupate, fără să aibă niciun mandat în acest sens, fără să consulte Parlamentul sau poporul român, fără să-şi pună problema că un asemenea sacrificiu priveşte întregul neam românesc”.

Despre aceste „discuții” lansate atunci, presa românească, care încă era haotică în frunte cu nou apăruta televiziune PRO TV, nu s-a pronunțat. Practic, ratificarea Tratatului cu Ucraina s-a produs într-un fel de taină politică, pe care acum actanții de atunci nu o mai recunosc. Iar actanții, cei care au „pus în operă” acest tratat de **trădare națională**, Petre Roman şi Adrian Severin, sunt vii. Încă se agită în politica românească. Nimeni nu a venit să spună că, de fapt, la îndemnul lui Silviu Brucan, „ideologul”, prin intermediul PRO TV, au acționat cei doi oameni de stat, Petre Roman şi Adrian Severin. Iar preşedintele Emil Constantinescu a semnat tratatul ca pe un document de rând, măsurat de o **iresponsabilitate** pe care astăzi nu o recunoaşte.

Priorităţi

DIMITRIE GRAMA

De câțiva ani de zile urmăresc cu interes combinat cu uimire polemica *socio-cultural-politico-economică* din România. Acest conglomerat de noțiuni, merge mână-în-mână în România şi face parte din însăşi felul de gândire al românului, deoarece este aproape imposibil să discuți sau să analizezi o problemă socială fără să faci referințe la situația culturală sau politică. De exemplu, este imposibil să vorbești despre *hoție* fără să amintești că furtul face parte din cultura populară şi se numește *învârteală* şi că această datină este blagoslovită de sistemul politic şi de alte instituții cum ar fi: biserica, sistemul judiciar, învățământul.

Când se vorbește de cultură indirect se vorbește despre politică şi economie, ş.a.m.d. Multe, poate chiar majoritatea articolelor, eseurilor, opiniilor apărute în presa oficială sau pe internet, au un ton sigur şi agresiv, un ton combatant şi plin de el, ca şi cum autorul deține secretul adevărului şi, din aceasta poziție de cunoaștere superioară, îşi permite, bine-nțeles, să beştelească, să *divulge*, să ceară socoteală şi, mai ales, îşi permite să dea soluții personale la schimbarea tuturor lucrurilor în bine, după un *model* bine gândit şi acceptat de el însuși. Din păcate, multă energie este consumată pentru elucidarea unor trivialități şi tocmai de aceea dialogul degenerează în *băşcălie*.

Critica vehementă adusă sistemului *socio-cultural-politico-economic* a statului român şi a instituțiilor de acolo nu reprezintă, pentru mine, decât o auto-critică a tuturor celor care au *participat* activ sau pasiv la crearea acelui sistem. Tradițional, în istoria omenirii în general şi în particular la

români, unde *prostimea* a fost, şi încă este, o masă fără glas, intelectualitatea sau cei care pretind că sunt intelectuali, au o mare răspundere să *formeze* societatea în care trăiesc, să impună legi şi reguli de conduită şi să-l ocrotească şi pe acel individ fără glas, ***prostu´***, care-i bun doar să pună bucate pe masa intelectualului.

În unele societăți acest lucru s-a întâmplat demult: în Anglia pe la 1215 *Magan Carta*, în Olanda şi cam în aceiaşi perioadă şi în Franța, după o grămadă de revoluții, în mare conduse de intelectuali, şi s-a ajuns la un echilibru decent între *Putere* şi *Societate*.

România nu a fost mai prejos ca alte nații şi *Gheorghe Doja, Vladimirescu, Bălcesu* şi toți cei care au fost alături de aceşti oameni demni reprezintă o mărturie excepțională şi sunt un exemplu demn de urmat. Şi timpurile moderne au cunoscut şi cunosc în continuare români cu care să ne mândrim, dar cumva, în România la ora actuală, aceşti oameni nu mai au glas, fac parte din *prostimea umilă* şi preferă să tacă. S-ar putea să fie o tactică, pur şi simplu, de supraviețuire!

În general, eu cred ca românul este *mulțumit* de starea lucrurilor din România şi *dialogul agresiv, revolta* lui este superficială, este un *moft caragialesc*, din birou, la crâşmă, la ziar….. E ca şi când te mănâncă puțin pielea şi te scarpini. Știi că nu eşti grav bolnav şi, chiar dacă cumva ți-e teamă că iritația aia de piele ar putea reprezenta un simptom al unei boli grave, ți-este lene şi mai ales frică să te deranjezi şi să te angajezi serios pentru a afla despre ce este vorba cu adevărat, la urma urmelor. Dacă românul era nemulțumit ieşea în stradă, arunca cu pietre, dădea foc la vreo instituție, palat sau guvern, ca în 1989, nu-i aşa? Pentru că de cine oare s-ar teme românul acum? De minierii din Valea Jiului? La Cluj, Iaşi, Timişoara sau Bacău? Poate că dacă ar avea frâu liber şi actualii *conducători* ar recurge la minieri ca *buffer social-politic*, dar cred că *mineriadele* şi-au pierdut actualitatea şi faima lor internațională şi îi obligă până şi pe conducătorii români să gândească. Merkel, Putin, NATO, IMF, Papa de la Roma şi alte personalități şi instituții ale puterii, apar din când în când pe scena parodiei româneşti: *fiți atenți, se supără Merkel şi Papa pe noi! Şi NATO se supără!, Bau! Bau!! Bau!!! Stați liniştiți, nu crâcniți, nu întrebați,* ***nu şi nu şi nu***, *că altfel pierdeți Totul!* Mă întreb cât de mult mai poate pierde românul de rând?

Deci, românul în general, *e mulțumit*! Stă la cafenea şi din când în când se scărpină acolo unde-l mănâncă pielea! Iliescu, Băsescu, Ponta, Udrea, Regele, Becali, Țiriac, Vadim Tudor, etc., etc., etc., sunt mâncărimi de piele ale celor care, benevol, şi i-au pus pe piept lângă inimă, pe frunte, lângă… sau pe lângă alte organe. Bine, aceste conflicte social-politice nu aparțin în exclusivitate societății române, ci ele desigur colorează viața de zi de zi şi a celor care trăiesc în Polonia, Cehia, Bulgaria, Estonia şi alte țări asemănătoare. Din corespondența mea cu diplomatul Gajendra Singh, fost ambasador al Indiei la Bucureşti, îmi dau seama că şi India, Pakistanul şi multe alte țări, se luptă cu aceleaşi probleme ca şi românii. Dar nu este oare această stare, una care descrie destul de bine ființa umană cu spiritul ei mărunt, neglijat şi nedezvoltat, care îl predispune corupției morale şi în general degradării?

În mai multe eseuri am abordat tema ***omului-maşină***, în care îmi expun convingerea că ființa umană nu are o *conștiință* proprie, divină, dar se naşte cu posibilitatea de a-şi dezvolta o conştiință, în timp, de-a lungul vieții. Doar o foarte mică parte a umanității are resursele necesare sau interesul de a-şi dezvolta o conştiință proprie, deosebită de surogatul unei *conştiințe în masă* şi de aceea, în general, ființa umană rămâne indiferentă la *suferință*, *genocid, distrugerea naturii*, etc., atâta timp cât aceste lucruri n-o afectează pe ea în mod direct.

Aristotel spunea că: ***Bunul pe care-l numim Fericire, este produsul activității spiritului uman rațional, bazat pe Virtute***. Şi tot el spunea că: ***nu este de ajuns să ai capacitate de Virtute, capacitatea de a înfăptui lucruri bune şi morale, ci dacă un „om" doreşte să fie definit ca „Om Bun-Fericit", el este obligat să cultiveze şi să pună în practică acea Capacitate!"***

Mă întreb ce vedem dacă ne studiem cu atenție interiorul, ne cercetăm cu atenție *spiritul* sub lupa decenței şi a virtuții? Câți oameni s-au gândit vreodată să o facă? Şi de ce nu o facem? Probabil că avem un sistem bine definit de auto-apărare, de conservare a spiritului în starea în care el se află şi care reprezintă nivelul posibil la care putem ajunge. Fără efort! A şaptea carte a lui Platon, ***Republica***, conține faimosul ***mit-alegorie al peşterii*** şi acest mit se presupune că ar putea să ne ajute să putem face o diferență clară între *cunoaştere* şi *opinie*. Platon ne cere să ne imaginam nişte oameni care stau într-o peşteră foarte adâncă, unde lumina soarelui nu poate pătrunde vreodată. Aceşti oameni sunt legați în aşa fel încât ei nu pot să-şi întoarcă capul şi pot să vadă doar zidul, din față, de la capătul peşterii.

În spatele lor este un foc mare şi între aceşti oameni legați şi foc este un zid scund şi o potecă de-a lungul căreia alți oameni se mişcă ducând în brațe statui şi machete de (cu) diverse animale. Acei oameni legați pot vedea doar nişte umbre mişcătoare pe peretele din fața lor şi ei cred că aceste umbre reprezintă singura realitate posibilă. Chiar

dacă unul din aceşti întemniţaţi s-ar putea elibera şi părăsi peştera, el oricum ar crede că lumea umbrelor de pe perete este mai reală decât orice nouă realitate pe care o vede pentru prima oară. Dacă va ieşi din peşteră, soarele îl va orbi şi îi va lua mult timp până când va fi în stare să-l vadă.

Acest om, care a văzut o altă realitate, dacă se va reîntoarce la tovarăşii lui legaţi în peşteră şi le va povesti ce a văzut, aceştia îl vor ridiculiza şi-şi vor bate joc de el, considerându-l nebun.

De ce amintesc aceste lucruri într-o discuţie privitoare la polemica *social-cultural-politică* din România? Pentru simplul motiv că eu sunt convins că, doar înţelegând cât mai bine natura umană şi legile care o guvernează, putem aspira spre un dialog elevat, un dialog important, care poate fi folositor şi altora ca noi. De asemenea, cred că este mult mai riscant să încerci să dezvălui un adevăr sau o altă realitate, deoarece de multe ori acestea nu pot fi înţelese sau acceptate de cei care ar beneficia de ele. *Perseverenţa* singura şansă de progres şi înţelegere reciprocă ?!

Am mai spus că România are nevoie de dascăli buni şi nu de oameni care se angajează în sortarea bârfelor naţionale şi internaţionale.

Nu este nevoie de şi mai mulţi care se ocupă cu *zvonuri, demagogie politică şi religioasă*, *muzică, sport, bordeluri, frizeri* sau *defăimări acide*. Sunt deja destui!

Acest lucru este universal, iar naţiile care sunt ceva mai înaintate sunt acelea care şi-au asumat responsabilităţi, mai ales responsabilitatea faţă de fiecare cetăţean al acelei societăţi.

„Voi lupta până la ultima picătură de sânge ca tu să ai dreptul să nu fii de acord cu mine”.

MARIA RAŢIU

Despre Ion Raţiu s-au scris tomuri întregi, articole în presă, i-au fost luate interviuri pe când era în viaţă, s-a vorbit peste tot despre personalitatea lui, asta pentru că a lăsat mereu, pe unde a trecut, urme în sufletele oamenilor.

O personalitate care cumula istorie, spirit românesc şi eleganţa României interbelice, Ion Raţiu le purta pe toate cu nonşalanţă şi zâmbet condescendent, niciodată forţat, fiind gata mereu să dezmorţească atmosfera cu o glumă englezească, dar spusă ca la români, cu tâlc.

Acolo unde era Ion Raţiu erau tinerii şi acolo unde erau tinerii ajungea ca prin minune şi Domnia Sa.

Era primit întotdeauna cu bucurie de către oamenii simpli, cu speranţă de către tineri, cu certitudinea că vor avea audienţă, de către reporterii şi moderatorii posturilor de TV şi radio şi cu interes de către oamenii politici, dar mai ales de către membrii PNŢCD.

Modul lui de a apare in public, îmbrăcat impecabil, cu nelipsitul papion, a devenit şi este şi astăzi o emblemă a eleganţei, stilului şi spiritului nu numai în politică ci şi în viaţă.

Împărtăşea cu generozitate ideile sale, invitând şi provocând mereu la dezbatere, pentru ca interlocutorul să-şi susţină ideile după ce le expunea, argumentând la rândul lui pe ale sale. Fiul său, Nicolae, povestea că nu era uşor să-i stai în preajmă pentru că trebuia mereu să comunici cu el idei, concepţii, iar nu fapte dar mai ales să ţi le susţii bazându-te pe concepţia şi pe suportul tău ideologic.

Voia să te vadă că gândeşti şi cum gândeşti, să găsească şi să stârnească în interlocutor capacitatea de a îndrăzni să-şi exprime ideile, opiniile, în mod articulat şi argumentat.

Îndrăznea!

Într-o ţară care a trăit aproape 50 de ani sub deviza „*nu gândi, gândeşte Partidul pentru tine!*”, Ion Raţiu îndrăznea să vină şi să spună în public: „***Voi lupta până la ultima picătură de sânge ca tu să ai dreptul să nu fii de acord cu mine***”.

Dacă la Revoluţie am luptat pentru a ne elibera de un sistem care ne încătuşa fizic în interiorul graniţelor lagărului comunist, Ion Raţiu a venit să ne elibereze dincolo de libertatea graniţelor, arătându-ne că există o altă libertate pe care fiecare individ trebuie şi poate să o cucerească: libertatea de a gândi cu propria minte şi cu propriul spirit!

El a fost cel care ne-a dezvăluit că doar libertatea gândului te face să fii cu adevărat liber ca individ în comunitate şi în societate.

Grea misiune şi-a ales!

A avut tot atâtea dezamăgiri câte bucurii.

Dezamăgirea cea mai mare a fost când a înţeles că oamenii, societatea românească, nu a crescut în toţi aceşti 50 de ani de oprimări, ci a regresat.

A găsit, întors în ţară, atâtea manifestări de dispreţ pentru intelectualitatea vie, adevărată, atâta lipsă de verticalitate şi de onestitate intelectuală şi morală încât nu o dată se întreba cu disperare: „*unde este românul pe care îl cunoşteam eu? Unde este*

ţăranul român cinstit care nu punea mâna pe un fir care nu era al lui, omul simplu, respectuos, educat? Unde este bunul simţ al românului, bunul simţ adevărat nu acela de tip - nu vreau să deranjez, dar am nevoie să-mi daţi, asta şi asta, dumneavoastră aveţi, nu mă lăsaţi -, sau - daţi-mi vă rog, dar mai vreau ca nu-mi ajunge."

Cu toată durerea şi disperarea a rămas vertical, luând în piept cu curaj tot ce a venit de afară, cu resemnarea dar şi cu dârzenia şi tenacitatea pe care, ancestral, le-a moştenit de la poporul român.

În campania electorală, a suportat ironiile şi vorbele urâte, ameninţătoare, a celor trimişi de comuniştii lui Iliescu, a suportat hoţiile şi devastările bunurilor sale când au venit minerii dar, mai ales, ceea ce l-a durut cel mai tare, a trebuit să suporte trădarea celor pe care îi considera apropiaţii lui, trădarea celor pe care el i-a ajutat cu bani, cu lucruri materiale...

Apoi, a venit şi o alta trădare, a colegilor de partid, prin modul în care nu i s-a permis să facă din PNŢCD, aşa cum ştia că poate să facă, un partid care să fie recunoscut la scară internaţională, la început prin el, apoi prin membri selectaţi pe criterii de merit, aşa cum era Partidul Naţional Ţărănesc în anii 1940-1948.

Ar fi vrut să facă din PNŢCD un partid puternic, care să aibă un cuvânt de spus între partidele puternice din Europa şi din lume aşa cum a făcut din Uniunea Mondială a Românilor Liberi: o tribună a românilor şi românismului, de unde să se poată aduce foloase economice şi politice ţării.

Toate aceste obstacole nu l-au făcut să renunţe nici un moment la bătălia spirituală pe care o ducea cu ignoranţa noii societăţi româneşti.

Credinţa lui nestrămutată că românul îşi va recăpăta calităţile strămoşeşti fundamentale, calităţi care l-au făcut sa fie un popor şi o ţară respectate în perioada interbelică, astăzi este materializată la Turda şi Cluj, în inima Ardealului strămoşesc, prin **Centrul Raţiu pentru Democraţie**.

De acolo, din locul acela, de unde au prins viaţă ideile paşoptiste, de unde a prins viaţă Partidul Naţional Român şi ideile unioniste, de acolo, prind viaţă astăzi, ideile democraţiei şi acţiunile pentru a crea o societate civică responsabilă şi activă.

De acolo, de la Turda, practica pionieratului democraţiei, a transparenţei, a participării şi mai ales a ideilor şi dezbaterilor politice îşi iau drumul spre ţară anunţând că Ion Raţiu şi Familia există şi există pentru România.

Nici nu putea fi altfel!

Asta pentru că Ion Raţiu a ştiut să transmită dragostea lui pentru România, dar mai ales pentru că a avut alături soţia şi fii care îi desăvârşesc opera şi îi susţin credinţa.

Prin ei, Lordul politicii româneşti îşi urmează drumul de dincolo de tărâmurile terestre, făcând să renască spiritul adevărat al poporului nostru, aşa cum l-a moştenit el de la strămoşi.

Acest spirit pe care comuniştii l-au schingiuit, l-au aruncat la lada de gunoi a istoriei şi l-au îmbâcsit de noroi, Ion Raţiu l-a luat în mână şi cu migală, răbdare şi durere în suflet a început să-i amintească cum era odinioară, să-l încurajeze şi să-i scrie cărţi, să-i arate prin exemplu propriu că se poate. Se poate să ai demnitate, se poate să te respecţi şi să respecţi pe alţii şi munca lor, se poate să gândeşti cu propria minte, dar mai ales i-a arătat drumul curajului propriilor idei şi a propriilor credinţe. I-a dat forţa să strige cine este şi să arate că există şi că nu trebuie ignorat.

Ion Raţiu a lăsat fiilor săi această moştenire, iar ei, acum, duc mai departe misiunea tatălui, aşa cum românul a făcut din moşi strămoşi.

Aşa să ne ajute Dumnezeu!

Expoziția de carte - componentă de bază a animației culturale

Bibliotecar - CARMEN ROŞIORU

Fiecare instituție care lucrează pentru public - şi bibliotecile nu constituie o excepție - trebuie să-şi cunoască utilizatorii produselor şi serviciilor, să urmărească evoluția necesităților acestora şi să întreprindă acțiuni pentru a le satisface şi mai ales a le anticipa.

Acțiunea culturală şi socială a bibliotecii are în vedere un public-țintă format din categorii diferențiate de utilizatori, cu psihologie şi nevoi variate: copii şi tineri, publicul adult, publicul feminin, publicul masculin, publicul de vârsta a treia, etc. Pentru fiecare din aceste categorii biblioteca poate fi o alternativă la procesul de învățământ sau un adjuvant necesar.

Fiind *centrul cultural de referință* care pune la dispoziția tuturor utilizatorilor informații şi cunoştințe din toate domeniile, serviciile bibliotecii publice trebuie să fie accesibile oricui, indiferent de sex, vârstă, religie, naționalitate sau statut social.

Pentru a atrage utilizatorii către serviciile bibliotecii, în sprijinul profesiei de bibliotecar s-a diferențiat funcția de animator, specializare destinată atragerii de utilizatori către serviciile culturale.

Animația culturală în biblioteca publică are mai multe componente:

-**Animație pentru copii**- se organizează ore de lectură, spectacole, recitaluri, procese literare, concursuri de desene, etc .

-**Animație pentru adolescenți si tineri**- biblioteca prin programele sale poate atrage şi poate oferi un mod de *evadare pozitivă* şi un spațiu primitor. Acest segment trebuie să aibă ca suport şi colaborarea cu şcoala.

-**Animație pentru publicul adult**- organizarea de activități atrăgătoare, care să reunească oficialități locale, elita intelectuală a localității şi nu numai, impunând astfel instituția în conştiința comunității.

-**Animație pentru publicul de vârsta a treia**- pentru această categorie de utilizatori animația capătă funcție umanitară, de relaxare, educațională şi culturală. Biblioteca poate fi gazda unui grup de vârstnici care vor să ofere comunității un spectacol muzical, de poezie sau reuniuni şi întâlniri cu veterani de război sau ai scrisului.

O activitate de animație şi publicitate care poate atrage atât publicul cât şi non-publicul este **expoziția.** Ea este activitatea culturală specifică, tradițională a bibliotecilor. Bibliotecile pot organiza expoziții de carte, grafică, fotografii, periodice, numismatică, manuscrise, etc. Se pot expune rarități sau achiziții curente, noutăți, cărțile unui singur autor, cărți pe o anumită temă sau edițiile succesive ale aceleiaşi scrieri. Tema trebuie sa răspundă unei cerințe importante a activității cultural educative şi de informare, să fie larg reprezentată în colecțiile bibliotecii. Aranjate în vitrine, exponatele trebuie să fie bine puse în valoare, bine luminate. Fiecare document expus, impune exigență din punct de vedere al valorii intelectuale sau documentare, precum şi din punct de vedere al aspectului fizic. Totodată se selectează şi se stabilesc ilustrațiile, graficele, hărțile, textele care vor fi expuse. Vor fi prezentate şi explicațiile necesare anunțate prin afişe, confecționate manual sau xeroxate, puse în locuri vizibile la intrare. Afişul trebuie să precizeze titlul şi tema expoziției.

Reuşita realizării expoziției, depinde în cea mai mare măsură de cultura, de gustul estetic, de fantezia şi de talentul bibliotecarului.

Expoziția de carte poate îmbrăca diferite forme şi poate ilustra diferite teme şi tipuri de publicații. Astfel, ea poate avea un caracter temporar sau permanent.

Când există posibilități, este recomandabil ca expozițiile să fie însoțite şi de cataloage. Acestea au valoare explicativă pentru public, dar şi documentară, întrucât multă vreme după ce s-a închis expoziția, ele depun mărturie pentru activitatea expozițională a bibliotecii.

Dacă ar fi să facem o incursiune în trecut, biblioteca noastră a fost gazda unor activități complexe precedate de expoziții de carte.

Amintesc:

-**Decada Cărții Romaşcane-** expoziția cu titlul ***Cartea Româneasca de-a lungul secolelor*** (1973) a cuprins carte din Fondul Documentar, dar şi cărți de la Biblioteca Episcopiei Romanului.

- Salonul Cărții- eveniment organizat în colaborare cu librăriile din oraş în anul 1975 şi 1980. La *Salonul de Carte* au fost invitați scriitorii Constantin Ciopraga, George Lesnea, Dumitru Buzna, etc.

- Expoziție de carte tehnică- expoziție însoțită de produse din întreprinderile romaşcane.

- Arta Populară la Români- expoziție în care alături de cărți au fost expuse si obiecte tradiționale (1980).

Sărbătorirea unor evenimente importante sunt marcate în fiecare an de ample expoziții de carte precum: *Unirea Principatelor Române, Marea Unire de la Alba Iulia, Ziua Națională a României, Ziua Europei, Eminescu şi poeziile sale, Brâncuşi şi opera sa.*

Pentru cunoaşterea valorilor locale s-au organizat expoziții de carte cu lucrările autorilor romaşcani, expoziție intitulată **Din scrierile autorilor romaşcani** (2001).

Cărți cu autograf- expoziții de carte din patrimoniul bibliotecii organizate periodic, pentru a face cunoscuți scriitorii.

Noutăți în bibliotecă- expoziții de carte ce se organizează în toate secțiile pentru împrumut, vizând cele mai valoroase cărți achiziționate, incitând astfel utilizatorii la lecturarea acestora.

Întotdeauna am fost şi suntem la curent cu evenimentele culturale de peste an. Astfel, anul 2013 a fost ***Anul European al Cetățenilor***, un an dedicat cetățenilor si drepturilor cetățenilor. Cu această ocazie, în holul bibliotecii au fost expuse cărți, pliante, broşuri cu Uniunea Europeană.

Câteva titluri din expozițiile organizate: Daniel Daianu - *România şi Uniunea Europeană*, Eduard Dragomir - *Curtea Europeană a Drepturilor Omului*, Emilia Mihai - *Ajutoare de Stat şi Politici Publice Europene*, Dana Apostol Tofan - *Instituții Administrative Europene*.

Întotdeauna aceste expoziții sunt concretizate în urma consultării calendarului cultural al *Sălii de Lectură*, calendar ce a necesitat o documentare a fiecărui document în parte.

Promovarea expozițiilor de carte are loc şi în presa locală.

Expoziția de carte (ca formă de animație culturală) s-a desfăşurat continuu, finalizându-se întotdeauna pozitiv şi fiind apreciată de toți utilizatorii.

Biblioteca noastră rămâne în continuare o instituție de cultură esențială în acest spațiu moldav, iar prestigiul, utilitatea şi implicarea ei în viața spirituală a acestei aşezări este de necontestat.

Bibliografie:

- Bulută, Gheorghe -*Animație Culturală în Biblioteca Publică*, Colecția *Caietele Bibliotecarului*, Nr. 5, București 1988.

-Ciorcan, Marcel- *Relațiile Bibliotecii cu Publicul*, Colecția *Caietele Bibliotecarului*, Nr. 2, București 1997.

-Vega, Dana ; Vartolaş, Maria Biblioteca Municipală *George Radu Melidon*, Roman 1885- 2005, Editura Muşatinia, Roman 2005

„Teologul laic al culturii romaşcane" serbat la Catedrala Arhiepiscopală din Roman

Pr. ic. stavr. Valentin BĂLTOI

„Teologul laic al culturii romașcane" a fost serbat la venerabila vârstă de 90 de ani în Catedrala Arhiepiscopală „Sf. Cuv. Parascheva" din Roman.

Elita culturii și învățământului romașcan s-a reunit sub bolta catedralei mușatine pentru a serba astăzi, 22 martie, una dintre cele mai luminoase personalități nemțene, eruditul profesor **Gheorghe A.M Ciobanu**, ,,***teologul laic al culturii romașcane***", după cum l-a definit **ÎPS Părinte Arhiepiscop Ioachim**, ajuns la venerabila vârstă de 90 de ani. Cel care a modelat conştiinţe de-a lungul a şase decenii de activitate didactică a fost evocat, pe diferite trepte ale cunoaşterii umane, de oameni care îl cunosc sau care și-au desfăşurat activitatea sub ocrotirea sa.

Cuvântul de introducere l-a făcut preotul **Valentin Băltoi**, consilier cultural al Arhiepiscopiei Romanului și Bacăului, care a prezentat concis o biografie a distinsului dascăl. Apoi, prof. **Tanovici Mihaela**, directoarea Colegiului "Roman Vodă", a vorbit despre modelul oferit de Gheorghe A.M. Ciobanu pentru profesori, redând și mărturii ale foștilor săi elevi. Un omagiu i-a adus și scriitorul **Virgil Răzeşu**, care îl consideră pe apreciatul intelectual între personalitățile de cel mai înalt rang ale culturii din această zonă binecuvântată de Dumnezeu. Firul evocărilor a fost urmat de lecturarea câtorva fragmente din textele sale, în lectura prof. **Mihaela Băltoi**, de la același colegiu romașcan, urmat de evocarea plină de emoție a directorului Editurii Mușatinia, **Emilia Țuțuianu**, care mulțumind ÎPS Părinte Ioachim pentru această organizare, a menționat faptul că "***sărbătorim astăzi o legendă vie a culturii romașcane***". După cuvântul evocator, profesorul **Viorel Stan**, inspector general

în cadru Inspectoratului Școlar Județean Neamț, a conchis: ”*vă mulțumim pentru că existați domnule Gheorghe A.M. Ciobanu*”. Același elogiu s-a regăsit și în discursul primarului **Laurențiu Leoreanu**, fost elev și apoi coleg de catedră cu sărbătoritul zilei, care și-a exprimat recunoştința personală și a instituției pe care o reprezintă față de distinsul profesor. Interpretarea unui fragment muzical inspirat de creația eminesciană de către corala „Paraschevi" a Catedralei Arhiepiscopale din Roman, dirijată de **Ionuț Vâlcu**, a constituit sinergia cu ultima parte a dialogului dintre cult și cultură.

„Primul fapt care ne-a determinat să-l chemăm aici pe profesorul Gheorghe A.M. Ciobanu este acela că face parte dintr-un panteon al personalităților romașcane și nu numai. El este un urmaș al marilor oameni de cultură, este un poet prin excelență, iar aici, la Roman, Sfântul Ierarh Dosoftei a scris psaltirea în versuri, deschizând poezia românească cu o capodoperă absolută", a menționat **ÎPS Părinte Arhiepiscop Ioachim,** care a mai precizat faptul că **”de fiecare dată, aici, la Roman, s-a accentuat această legătură între cult și cultură, adică între Școală și Biserică, cele două instituții emblematice pentru promovarea și susținerea culturii și spiritualități românești**”. Totodată, ierarhul, evocându-l pe ”**teologul laic al culturii romașcane**” a adăugat faptul că, ajungând la 90 de ani, acesta își continuă ”urcușul său epectatic”, dat fiind faptul că prin creația sa, Gheorghe A.M Ciobanu încearcă să se ridice dincolo de ceea ce este fizic.

„Domnul profesor caută să descopere și să ne propună alte sensuri, alte valori ale existențialității, căci mergerea noastră este continuă și se sfârșește în Dumnezeu. Gândirea sa este una pentru mileniul al III-lea”, a mai spus ÎPS Sa, făcând legătura cu alte două personalități ale gândirii și culturii române universale, care nu au trăit și scris pentru timpul lor, ci pentru viitor, respectiv vrednicul de pomenire episcop **Melchisedec Ștefănescu** și eruditul profesor universitar de arhitectură **Duiliu Sfințescu**, pe care l-a cunoscut la Paris în perioada studiilor doctorale, și despre care Constantin Noica spunea că este ,,homo planetarius", cel care are patria peste tot și creează pentru toți". ”**La fel și profesorul Gheorghe A.M. Ciobanu este teologul culturii romașcane și am ținut să-l încununăm în lumea aceasta telurică, aici, la Catedrala din Roman**”.

Apoi, ca o încununare a respectului și aprecierii pentru întreaga activitate, la propunerea ÎPS Părinte Arhiepiscop Ioachim, din partea ÎPS Mitropolit Teofan, i-a fost oferită profesorului Gheorghe A.M. Ciobanu, ”**Crucea Moldavă**”, cea mai înaltă distincție a Mitropoliei Moldovei și Bucovinei.

Vizibil emoționat, distinsul sărbătorit a mulțumit tuturor celor care au fost prezenți și au vorbit în sfântul lăcaș.

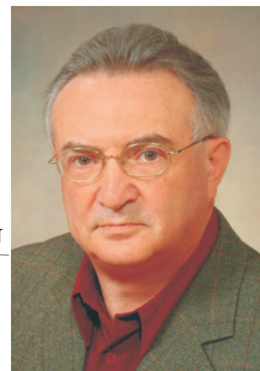
„Vă vorbesc emoționat fiind de moment, pentru că nu mă așteptam ca mușatinii mei scumpi să facă roată în jurul meu și să mă considere că sunt unul de-al lor, unul de-al tuturor, unul de-al tuturor timpurilor”, avea să spună Gheorghe A.M Ciobanu, care printr-o exprimare profundă și simplă și-a manifestat dragostea și dorința de a rămâne permanent lângă mușatinii săi.

Seara la Catedrală s-a încheiat cu oferirea de flori din partea celor prezenți distinsului om de cultură, profesor și filosof romașcan.

ADRIAN ERBICEANU

La casa mea neterminată

La casa mea neterminată,
Pe trepte-nguste de argilă,
Îşi plânge ploaia, înspicată,
Durerea strânsă pe şindrilă;
Se-nvăluie c-o mantă rece
Eliberată din buiestre -
Acelaşi vânt ce se petrece
Hălăduind printre ferestre;
Se-ntinde, ca un fir din caier,
O teamă grea, înăbuşită:
O gură-n fugă după aer;
O veşnicie de-o clipită;
Se stâng în cercuri de nuntire,
Înlănţuind în jur năvodul,
Firimituri de amăgire…
Se-nclină scara; Cade podul!
Încolăcit, drumeagu-şi geme,
Sub paşi, spinarea-ncovoiată.
Şi vremea îl topeşte-n vreme…
Şi casa-i tot… Neterminată.

La hotarul dintre vise

La hotarul dintre vise,
unde nimeni nu-i stăpân,
vorbele rămân nescrise:
Mi le-auzi când ţi le-ngân?
Inocenţa ce desparte
adevărul de minciuni -
oare cui îi ţine parte
când mă cerţi, când mă îmbuni?
Printre mreje tributare
visul se prăvale sec -
reazăm gândurilor rare.
Eu cu cine mă petrec?
Neînvins, dijmuitorul
strânge brume pe arac,
ferecând în vise dorul.
Ce mi-a mai rămas să fac?

Fântâna Veacului

e-atâta mâl ascuns în noi, că dacă
aş scotoci în timpul-antipod,
cu fiecare pas tot mai săracă
s-ar face punga dată s-o deznod;
tot mai puţină apă-ar da fântâna,
tăcerea s-ar întinde ca un val
a toate ştiutor strivind lumina
descătuşată-n spaţiul ancestral;
tot mai puternică ar fi arsura
pe ochii-nchişi ca-n ţarină de lut -
de frica iernii, ce închide gura
pe şoapta clipei care a trecut
şi n-ar rămâne-n mintea, ce refuză
băltite ape scurgeri de ciubăr,
decât Fântâna Veacului: ecluză
Minciunii travestite-n Adevăr.

Noi, neputând pricepe

Îşi sfarmă orologiul bătaia de perete
Concentrică vibrare de inimi în ecou -
Un semn de taină veche pecetluind sipete;
Un vis al răsădirii speranţelor. Din nou!
Şi-n volbura ce-l arde, şi-n mare ce-l cuprinde
Când noaptea se prelinge la margine de zi -
O mână se-ntrupează, din umbre, ce pretinde
Că stinge lumânarea, spre a se întregi.
Şi-n grabă, ca paingul ce-şi ţese o urzeală,
Cu braţele-i de ceară Icar, de un minut -
Pe scara insolită, croită din greşeală,
Măsoară Nesfârşitul, cel fără de Început…
Datornic, orologiul, îşi toacă cutezanţa
În large trepidanţe, într-un ecou profund,
Mimând, rechizitoriu, ce-a ordonat Instanţa…
Noi, neputând pricepe, ne prăbuşim la fund!

IRINA LUCIA MIHALCA

Tu, liniştea inimii mele

O, inimă frumoasă,
ca soarele eşti,
vibrând în nuanţe
paradisiace!
Oare este ceva ce nu-nţeleg
între tăceri şi distanţe?
Agape, dăruire cristică,
dacă nu eşti aici, fiecare clipă
se stinge-n însingurare
pe malul umbrelor noastre,
durerea e mult prea mare
s-o mai port cu mine,
eşti tot ce-mi pot dori.

Am pierdut forţa
de a mai fi cu mine,
schimbările sunt prea adânci,
fiorii prezenţei tale
îmi zdruncină din temelii
fundaţia cambrată pe talia clipei.
Prin tine curge viaţa
ce mă poartă spre mine însumi,
credeam că te pierd
şi m-am pierdut, din nou, în neant,
sentimentele adâncite în mine
sunt mai puternice
decât orice am trăit vreodată.
Sunt frânt
în faţa unei forţe intense
ce deschide,
cu nebănuite chei, paradisul vieţii.
Cu ochii îndreptaţi spre soare,
inima ta
mişcă cerul inimii mele
şi-l conduce spre un alt cer
scris cu litere nevăzute în inimă,
trăirile lumilor
ne străpung universurile,
redefinindu-ne paşii, gândurile
şi-amprentele memoriei.

Trăiesc o permanentă revelaţie,
tu, liniştea inimii mele,
un nou anotimp,
un cer senin, mereu încântător,
un glas aşteptat la capătul unui drum
ce părea mult prea lung!

Departe, dincolo de visul tău

În miez de noapte,
întunericul te-nvăluie,
Prin aburii uşori
ce-ascund albeaţa lunii,
şoapte tandre se-aud,
gândurile dorm
şi stelele sclipesc.

În sunet pierdut de flaut,
la înălţimi ameţitoare,
fără bariere,
ca-n dansul cocorilor
cu aripile larg deschise,
te-arunci printre astre,
totul e posibil, lumea din noi
şi lumea de-acolo sunt,
parcă, una şi-aceeaşi.
Departe, inima îţi fuge
să mă cuprindă.

Dincolo de visul tău
ai păşit să mă găseşti,
văluri palide îţi bântuie teama,
Dând deoparte
ramurile înflorite de prun,
intri în grădina mea,
Odată cu ultima speranţă,
ca bambusul înălţat spre cer,
între tăcere şi sunet
apare mireasma prezenţei mele.
Un murmur dulce pluteşte,
între noi, în derivă...
- petale de azalee şi lotus -
Simţi atingerea mea senină
în timp ce ochii noştri
se-ntâlnesc şi strălucesc?

Cu lacrimi în ochi eşti copleşit
de iubirea din mine,
dincolo de tot ce ştiai că există,
singurul semn e cel al tăcerii.
E pentru prima dată când
ai vrea să te pierzi,
rămas în visul nostru!

În zori, suav, şoptesc inimii tale:
- E timpul să pleci!

Făcătoarea de lacrimi

De când era micuță ea a învățat
să le înlănțuiască cu lacrimi…
Lacrimi, niciodată de bucurie,
dar minuscule
care curg, aşa, aiurea…
Groase, nervoase,
pentru că nu este fericită…
Lacrimi înăuntru,
care fac cel mai rău
unui suflet de copil.
Perlate pe față,
nu le vede,
aşa este născută.
Țipându-se la ea, se ascundea,
spiritul confuz, pierdută.
Mai târziu, împrejurul ei, văzând moartea,
încă, plângea
blestemându-şi soarta.
De acum lăcrimează mereu,
dar mai puțin des.

La Faiseuse de larmes

Depuis toute petite elle a appris
à les enchaîner avec des cris…
Des larmes, jamais de joie,
mais des minuscules
qui, à tout va, coulent…
Des grosses, nerveuses,
puisque'elle n'est pas heureuse…
Des larmes en dedans,
qui font le plus d'mal
à une âme d'enfant.
Perlées sur le visage,
elle ne les voit pas,
elle est née comme ça.
Lui criant dessus elle se cachait,
l'esprit confus, perdue.
Plus tard, autour de soi, voyant la mort,
elle en pleurait encore,
maudissant son sort.
Désormais, toute seule et sans enfants, elle

CRISTIAN ȚÎRLEA

De dincolo

Îmi trebuiesc cuvinte dulci, calde, îmbrățișătoare,
de dincolo de dicționar.
Cuvintelor, turnați-mi miere-n fraze!
Vreau să pot vorbi de ea cum o merită.
Să-i zic:”te iubesc!”, strângându-vă-n șoapte.
Lăsați-vă, cuvinte, fierea!
V-aştept cu mare nerăbdare,
cu mare ignoranță, cu mare grijă.
Veniți,
pentru că vreau
să-mi povestesc…mama!

De l'autre côté

J'ai besoin des mots doux, chauds, embrassants,
de l'autre côté du dictionnaire.
Mots, versez-moi du miel dans les phrases!
Je veux pouvoir parler d'elle comme le mérite.
Lui dire:”Je t'aime!” vous serrant en chuchotements.
Laissez vous, mots, le fiel!
Je vous attends avec grande impatience,
avec grande ignorance, avec grande inquiétude.
Venez
puisque je veux
me conter…maman!

DAN IACOB

Treapta I

Presimţi legea în real?

Hai să facem un gard împrejurul lumii,
un gard peste care să nu poată sări
nici măcar gândurile noastre adunate din roua dimineţii,
înainte de răsăritul soarelui,
când se aburcă spre albastru, cocoşul pământului.
Desigur, totul nu este decât o imagine deformată...
Dar cum nu avem, încă, acces la imaginea dintâi,
Trebuie să ne mulţumim cu aceste reflexe...
Nu e vorba de consolare,
nici de resemnare vorbă nu este.
E un *modus vivendi*, într-o lume ca nelumea.
Un fel de a trăi drept, într-o lume ce se clatină,
drept însemnând nu rigiditate, ci echilibru,
în primul rând interior.
Vă spun: este o şansă să trăieşti!
Şi, vă asigur, nu ultima.
Să ne amintim că trenurile accelerate
nu opresc decât în anumite staţii,
din teama de a nu se pierde pe drum...

Treapta a II - a

Eu şi cu mine, amândoi singuri în real

Vezi cum eşti?
Nici n-ai observat că afară s-a făcut iarnă.
Unde pleci? Hei, omule, ai să răceşti!
Pune-ţi haina de blană şi nu te mai obosi
între zgomotul sinistru al ceasului de dimineaţă şi miezul nopţii,
ca-ntr-un cerc ce se strânge mereu.
Cauţi motivaţii, orele pierdute şi minutele,
pentru a le smulge îndatoririlor tale...
Te scuturi floare.... veştede petale
Iar ochii tăi nu sunt fereşti, ci numai scuturi.
Nu te mai simt, bătrâne om, nu te mai simt.
Te scuturi floare, fără de săruturi, te scuturi…
Aşa mă ştiu, de când mi-aduc aminte,
tot singur, tot fugind după Idei,
tot frământat de grijile diurne,
păstrând pentru vreo carte câţiva lei...
Aşa mă ştiu… n-am vrut să fiu aşa,
dar viaţa suverana nu dă audienţe...
Ea nu primeşte sfaturi, nu motivează absenţe,
ci doar pedepse dă, pentru greşeală
şi visul... sclipitor ca o beteală...

Treapta a III - a

Posibilă iubire

Este aşa îngrămădeală în sufletul meu,
aşa o zbatere şi o neîmpăcare,
o sete de adevăr şi de lumină,
încât nu ai unde arunca un vârf de ac.
Dar pe tine te primesc..., dacă-ţi asumi riscul,
te primesc !
Numai tu poţi pune ordine în lucrurile de suflet
şi-mi poţi restitui liniştea care naşte mari începuturi.
Dar, poate, îţi cer prea mult,
Poate, te vei speria...
Poate că balanţa sufletului meu e încăpăţânat de aplecată
şi ar fi nevoie de o prea mare risipă de suflet,
spre a-i reda echilibrul...
Aş vrea să mă mut în sufletul tău
ca într-o casă nouă cu flori la ferestre,
ca într-un loc fără amintiri amare
şi răni necicatrizate.
Un loc unde să iau totul de la capăt,
dar, de astă dată, nu singur.
Să luăm totul de la capăt!
Aş vrea...
Aşa că te rog,
dacă nu-ţi cer prea mult,
deşi ştiu că-ţi cer totul,
primeşte-mă
Mie redă-mă !

Treapta a IV - a
Dorinţă

Aş vrea să dorm,
să uit, să dorm,
să curgă peste mine înserarea,
să uit de trup, de zbucium,
ea, uitarea,
să mă cuprindă-n lungul,
dulce somn.

Odihnă, linıştire, împăcare,
mi-e sufletul setos de toate-aceste....
Nu mai sunt vis, şi nu mai sunt poveste...
Din haos, înfăşoară-mă uitare!

Aş vrea să fiu, o clipă, doar o clipă,
Din spaţiu izgonit, din timp şi spaţiu
Şi viaţa-mi pământească o aripă,
Lumina să o soarbă cu nesaţiu.

O clipă doar, desprins de toate aceste,
să scap de gând, obositorul gând,
să scap de timpul care viaţa-mi este
şi-mi oboseşte pasul prea curând.

Din haos, înfăşoară-mă uitare,
nu mai sunt vis şi nu mai sunt poveste,
mi-e sufletu-nsetat de toate aceste:
Odihnă, linişti re, împăcare.

Treapta a V - a
Rostesc, iubire

Rostesc iubire
şi nu ştiu pe ce anume-am pus cuvântul.
Nu ştiu care simţiri s-adun
şi să le spun acum iubire.
Că suntem buni? Da, suntem buni.
Ne respectăm, frumoşi din fire,
ne aşteptăm, pe cap cununi să ne-aşezăm
mireasă, mire...
Să-ţi pun inelul legământ,
în semn de veşnică unire.

Ce caldă-mi pare dimineaţa,
Ce bine e-n surâsul tău,
Ce joc surprinzător e viaţa.
Azi, simt că-am să câştig şi eu.
Noi suntem unul şi pe veci ne vom iubi,
Divină menire, ce blând ţi-e cântul.
Rostesc iubire şi nu ştiu,
Pe ce anume-am pus cuvântul.
(1982)

Exerciţii de dicţie

În culisele teatrului antic
Lui Sandro Botticelli

O singură lacrimă să cadă a lăsat.
Pe lespedea preacurată,
chipul sidefiu al sirenei s-a scurs -
cântec peste catargul lui Ulysse.
Transparenţa grea a acoperit,
asemeni pământului,
strălucirea dinţată a aurului.
Pajul rolul şi-a uitat
şi a scris în praf,
c-un deget subţire,
tristeţea prelinsă-n obraz.

Lectură în infra roşu

în oraşul dreptelor linii
sună vechi acordul stins;
ondula, perturbată în unghi,
transpare în lentul contur;
osatură evanescentă
în trecere prin câmpul minat;
pupila foton electrizat -
ricoşează pe clavecinul lui Bach;

ELENA DRAGU

Via dolorosa

Coarda arcului
se supune plecând în arcuire;
tremurând, nevoind,
dar aşteptând arcuirea.
Bolta urcată, urcarea -
propulsie în forţă
pentru arderea în vid;
lăcaş de popas,
de spaimă şi pace
ocrotind neodihna ocrotitoare.
În vibrarea din urmă
preajma săgeţii rămâne.
Şi ruperea din năprasnicul salt.
Spaţiul albit freamătă singur,
fără sălaş.

Ireverență

Inchizitoriale
spade ale lui Damocles
poartă aluzii inevitabile
prelungind trena prezentului
până-n pătrarul Ideii.
Incubația eterului
pregăteşte saltul
finalei disoluții
a fragilei construcții
de var.

Imposibila cruciadă

Ah, timp al eroismului trădat,
vreau spada mea, Durandal,
şi calul meu, Ducipal.
În umbra de aur vechi
din le Dôme des Invalides
am aruncat mănuşa mea fină şi albă.
Gândeam: istoria asta mă deprimă!
Trăgând, fără martori, floreta subțire,
încercată credeam (!) în lupta
cu stilizate siluete eoliene,
am executat grațios
secreta lovitură de maestru.
Jubilam: touché…touché …
Între mareşale falduri de pluş
Înalta Eminență Cenuşie
chicoti îndelung.

În loc de epilog

Pe caldarâmul
lustruit de rotirea perfectă
a himerei de lux,
paşii mei inteligenți,
trădând înțelegerea veacurilor,
rememorează fazele surâsului
orientat după pătrarele Selenei.
Artera prezentului
captează sângele meu albastru
dizolvând capsula
cu esența distilată
a amărăciunii.
Îmi arog inutil şi demodat
Rolul de paj al lui Hamlet
rostind solemn
patetic epitaf.

Ireverență

Inchizitoriale
spade ale lui Damocles
poartă aluzii inevitabile
prelungind trena prezentului
până-n pătrarul Ideii.
Incubația eterului
pregăteşte saltul
finalei disoluții
a fragilei construcții
de var.

Ochiul

LIVIU DĂNCEANU & IOSIF HAIDU

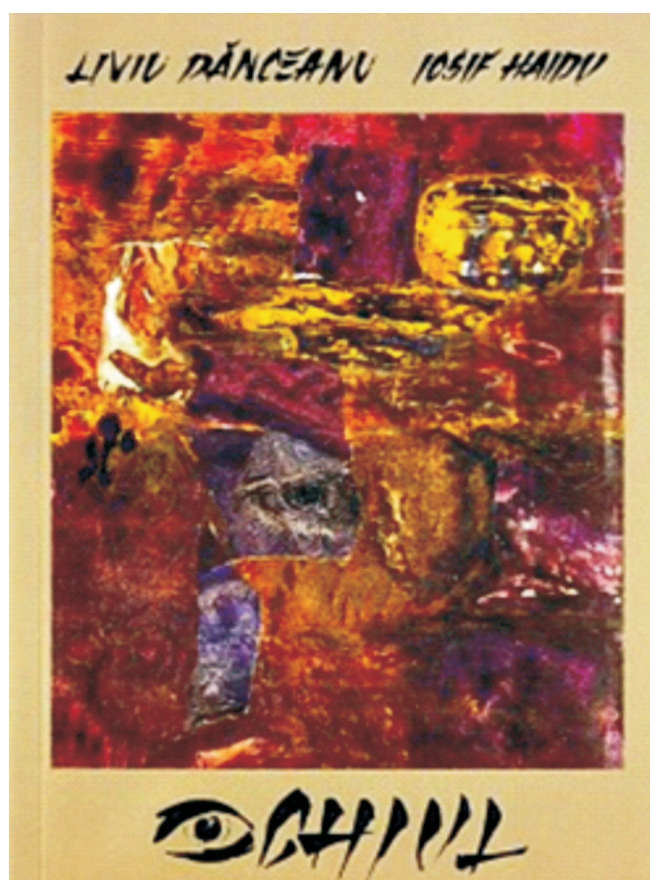
o turmă de oi
pătratul lui malevici la bătrânețe
alb
orfan
de newton goethe chevreul
una după alta culorile
se aruncară mute în prăpastie
un câine singur

lătră la lumină
împlinindu-i spectrul
de brânză lână şi carne
beeh răspundea prăpastia
priviți cu ambii ochi strigau culorile
iar oile păşteau de-a pururi
iarba tihnită
într-un loc ştiți voi cu
verdeață
iată Dumnezeu mi-a dat generos doi ochi
să mă văd ca un fulg inutil grațios
ca o scoică pe plaja plină cu deochi
ca un melc fugit din cochilia lui de os
să văd torsul mării
poalele muntelui
nescrisul gândului
şi necititul zării
două urechi Dumnezeu mi-a dat
să aud zgomotul muzicii lui cage
negrăitul visului new age
tăcerea misselor lui Bach

Dumnezeu mi-a mai dat două brațe păroase
să apuc țipetele pescăruşilor nervoase
frunzele chiparoşilor de fier
ţâşnind mândre către cer
doi ochi, două urechi două brațe îndură
Dumnezeu mi-a dat doar o singură gură

am redus totul la nimic
ciornîi cvadrat
alogism ingrat
abstractizare şi un pic
deochiul
sătul de ecumenism
i-a spus net suprematism
iar ochiul
ochiul închis iute s-a-ncins
şi-a redus totul la cuprins
vederea se rostogolea pe-obraz
vedeam în sus
vedeam turcoaz
un ochi rotund
bolund
momit supus
pe cât de vrednic treaz
pe-atât de adormit
pe gât se prelungea vederea
vedeam cruciş
vedeam şi mierea
un ochi pătrat
ratat
umil bacşiş
pe cât de veninos era
pe-atât de-edulcorat
pe trup curgea vederea
şi pe picior aluneca
vedeam difuz vedeam aievea
un ochi mofluz
confuz
pe cât de-ardent specifica
pe-atât de rece anima
pe tălpi vederea se-odihnea
vedeam în jos
vedeam în mucava
un ochi de-asfalt
înalt
tocmit prejos
pe cât de ins sadea
pe-atât de-nstrăinat
un ochi şarmant pribeag
fără permis şi steag
vâna-n abis
dinari dolari
pe iris l-a trimis
să pună de-ochelari
ca un super comis
ce vede prin paris
fără dichis şi prag
alt ochi şarmant pribeag

CARMEN ŞTEFANIA LUCA

așa a fost să fie

n-am forțat intrarea
era deschis în criptă
nici măcar nu mi s-a
Cerut o formulă magică
sesam sesam sesam
am intrat pur și simplu
m-am ferit de păianjenii lucrători
în pânzele albe m-am trântit ascultând povești la
gura sufletului din care am cules cuvânt pentru
Zilele mele negre
n-a fost odată n-a fost nici ieri
este doar un veșnic acum
de-aș putea să-ți opresc furtunile
atunci doar cer m-aș numi printre crăpături
aș curge
până la tine rocă uitată
în timp ce tu tremuri printre picături
tăcerea mea devine piatră

De unde să te smulg să nu mă vadă nimeni

pe unde s-ascund venirea ta
dacă te îngrop în mine
mi-e teamă c-ai să crești atât de mult încât
ochii n-or să mai fie ochii mei
poate nici buzele nu vor mai fi ale mele
nici ale tale
dar ale cui
aș putea rămâne fără nimic în lumea asta fără de nimic
am să-ți aud probabil inima cum bate-n inima mea
se vor desființa urechile alea păcătoase
și vom auzi cu ceva ce nimeni n-a auzit vreodată
poate cu pielea când treci cu mâna ușor
poate cu părul când se arcuiește printre degete
poate cu tălpile din care pământul s-a desprins
poate cu fruntea întinsă la vreme de seară
peste pieptul tău
de unde să te smulg să nu s-audă niciun sunet
și unde să te-așez să nu te vadă nimeni
când largul lumii e atât de strâmt
și al tău
și al meu
dar de fapt al cui e

eram trei acasă

toți doamne eram și mama ne număra în fiece seară
pentru liniștea ei sufletească
dorului de ducă nu-i ieșiseră mustățile
sub pătura aceea caldă încă mai aveam nopți
și vise de lăsat
decembrie era alb până-n măduva zilelor
bătrâna ne aștepta și ea cu ce mai avea prin casă
ne lustruia zmeii și-apoi îi punea la uscat
pe marginea timpului
să nu se piardă culorile
noi abia așteptam ca cerurile să se deschidă
vârful dealului ne așeza aripi pe spinare
era imposibil să nu te crezi Dumnezeu
mai ales atunci când fulgii transformați în lacrimi
se linișteau pe gene
nu mai știam cine plânge
cerul
noi
bătrâna
nu eram internauți n-aveam telefoane smart nici televizoare
hd
creșteam în haine strâmte și împărțeam ciocolata-n trei
pe atunci fericirea dădea buzna nu băteam la ușa
era peste tot
s-au mai rotit ceasurile și mama a început să ne numere mai
rar
apoi deloc
când a văzut că liniștea se auzea mai tare decât noi
a început-o iar
de data aceasta ne număra în gând
iar bătrâna răscolea zmeul în sobă
tăcând și tăcând
marginea timpului avea să se rupă

în dar de ziua ta

sunt cam stângace în alegerea cadourilor
mi se par toate nepotrivite
plus de asta nu-ți știu mărimea culorilor
dacă le cumpăr prea mari atunci te pierd în ele
dacă sunt prea mici îți taie respirația și apoi nu te mai simt
cum curgi pe hârtie
mi-e teamă de culorile țipătoare să nu te-alunge definitiv
tot la fel de teamă îmi este de culorile bacoviene
să nu te facă pasăre de fier
trebuie să-mi vină ceva în minte
nu se poate să te las așa
tocmai azi când poeții cerșesc la poarta cuvântului
și tu ești mai goală ca oricând
mi-a venit o idee hai să facem schimb
tu om și eu poezie

„De unde”

Trec oameni trecuţi în scutece albe
în ape stătute amare şi dalbe
tot ce-i în urmă în umbră se-ntinde
nimicul de ieri în volburi cuprinde
călări pe cai s-afundă-n scaieţi
rămâne o ceaţă de ceată bruneţi
ce drumul întinde şi prinde rumoare
de unde
de unde atâta cerşită lentoare
de unde vin de unde-i poruncă
din scutece-n cer ochiade aruncă
de unde-s şi caii ce pasc în ponoare
şi cară în spate atâta duhoare
de unde
vin manechine în ronduri de noapte
la pândă cu hoţii, în pâlcuri de şoapte
să fure din scutece ofrandele puse
odată ce-ombilicul în tăiere apuse
de unde
de unde şi visele adorm în tăcere
în jur totul geme în dulce de fiere
de acru şi harul se-ntinde-n hotare
şi ziua bălteşte în noapte de soare
de unde
rămân în zare de lună scutece albe
ce poartă-n falduri mumiile dalbe
de unde se-ncing atâtea pirostrii
cenuşe de focuri în vânturi lălâi
de unde dospesc lepădate umori
bat clopotele-n jerbe încinse de flori
pământul nu poate să le adape
le ţin covârşite în hamuri de ape
de unde
la trap caii-n gropi se-apleacă în prund
până la genunchi picioarele afund
din şea în bice călăreţii-i alungă
în vânt în galop la ţărm să ajungă
cu nările-ntinse spre cerul cu nor
se duc spre sfârşitul trecutului lor
plâng pietrele de jale şi vai
în scutecele albe cad lacrimi de cai
*
De unde vin şi unde se duc
ce-i creşte-n durere şi duhul seduc
de unde s-adună numai scursori
bătute în vorbe corcite-n culori
de unde
sobor de cuvinte necuvântătoare
aride în suflet apuse-n chemare
nici vântul nu vă-ngână
nici dorul nu vă mână
de unde
atâta pleavă aruncată-n drum
născută din crezuri bătute în scrum
ce cântă în strună în strane târzii
de unde atâtea inimi pustii
de unde

FLORIN VASILE BRATU

Seducţie

Domnului patriarh
al literelor moldave,
Gheorghe A. M. Ciobanu,
cu cea mai mare dragoste,
Departe de cele ce urmează.

Zilele mor în taină, nocturne,
anii s-adună tot mai mulţi…
Nu-i rază în umbră să ne învie,
ne-ascundem, în rugă, desculţi.
Perene rătăciri ne pasc în jug,
prădalnic cresc în trap răscolitor.
În pragul îndoielii, vecernii
ne-nfioară, în vălul trecutului lor…
Ne pierdem în uitare, şi-o cernem
spăşiţi. Ne inima grea,
durerile haine, poruncitoare.
N-a mai rămas în drum vreo stea
cărările cărunte să desluşească…
Mai ţinem în frâu, în chemare,
speranţe lacome şi laşe,
ce poartă-n suflet amăgitoare
aşteptări, neprihănite...
De dorul lor tânjim boem
necercetate căi rămase.
Din picături, întregul vrem…

***
Dă-ne, Doamne, răgazul împlinirii !...
În astenii şi visele seduc.
Diurn, iluzii veştede ne înconjoară,
în nopţi pustii, pustii se duc…

FLORENTIN POPESCU

Grifon

Clipa mea sub formă de inimă
neliniştită, adâncă
îmi adastă-ntre gene
şi vine grifonul
şi mi-o mănâncă;
suie din piatră şi stâncă
cireşul cu gânduri
şi vine grifonul
şi mi-l mănâncă;
peşti de argint şi de aur
fulgeră-n râul din mine
ca o iubire, ca o patimă-adâncă
ori ca un dor de albastru
şi vine grifonul
şi le mănâncă.
Singur, de tăcere-argintat
strig, copac singuratic sub lună:
Grifonule, fugi şi nu mă mânca!
dar numai ecoul
târziu îmi răspunde:
Grifonul, grifonul e-n inima ta!

Testamentul imaginar al ostaşului

Din propria-mi armură ca dintr-o carapace de
broască ţestoasă
şi din gândul şi rostul şi datoria mea
ca dintr-o mare, pentru veci voi ieşi
fără durere cum iese din pâlnia de corn sunetul
ori albă, dintre nouri, luna
şi fără să-mi pese că-ncet vor veni
pedepsitorii trupu-mi să-l deie la zei
ori focului ori spânzurătorii să-l deie!
O fără de seamăn pasăre albă
se va face sufletul meu
şi-i veţi simţi lumina bătând în ferestre
pe când veţi fi îndureraţi şi singuri,
pe când veţi pleca la-ntâlnirea cu moartea
ori poate la-ntâlnirea cu gloria
totuna fiindu-vă care din ele
vă va fi mai aproape de inimă.

Aşa-mi vorbi, însingurat, soldatul
şi-aşa-mi vorbiră într-o noapte-n taină
arcurile şi săgeţile lui
pe când se-auzeau revoltându-se
în fierul dinlăuntrul acelor unelte
atomii-nlănţuiţi ca nişte bărbaţi la galere
şi fără putere eram
fără de alţii eram
să poată martori mai târziu să-mi fie
când povestind m-ar fi crezut nebun
cu minţile plecate pe pustie.

Aşa-mi vorbiră şi se-ntâmplă aşa.
La răsăritul soarelui, în zori
o pasăre se rezema de stela soldatului
acolo rămânând, când el nu mai era;
după veacul din veac, până azi
pasărea cântă în inima mea

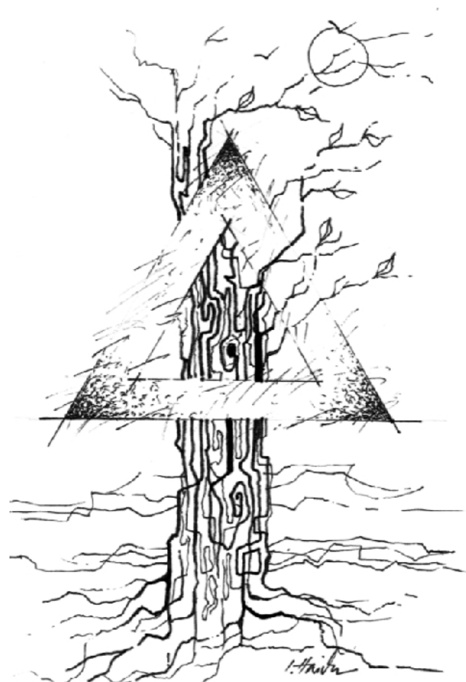
Elegia cailor pierduţi (I)

Şi se face c-ascultăm în vise
trist şi dureros şi mustrător
cum e goana mânjilor ucisă,
cum ne ceartă caii-n graiul lor

fii de iarbă, singuri în cetate
pustiiţi, prin vis, ne-ntoarcem în copii
şi se face că-i gonim pe înserate
şi se face că sunt caii vii

sunet lung ne lunecă prin sânge
- tropotul şi coamele-n alai
şi se face că pământul plânge
într-un dor nepotolit de cai

şi se face, se mai face că-n cetate
adăstând câmpiile cât zarea
dau năvală-n noi ca o dreptate
caii dăruindu-ne iertarea

ANNA NORA ROTARU

Visul unei statui de piatră

Acum, că parcu-i singuratic şi strada a rămas pustie,
Din piatră, cum sunt făcută, încet, încep să mă-ncălzesc.
În fiecare noapte, până-n zori, fără ca nimeni să ştie,
Cutreier în lung şi-n lat, secrete omeneşti să tălmăcesc!

Am să cobor şi azi tiptil de pe piedestalul de bazalt,
Vrând să cunosc lumea asta ce mie-mi este tăinuită.
Cu suflet tremurând nerăbdător, paşii-mi timizi pe-asfalt.
Mi se îndreaptă de la sine spre-o cale-n Univers, nebănuită.

De zeci de ani văd să mi se preumble-n faţă atâta omenire...
O clipă-s ţintuiţi să mă privească, plecând apoi oriunde...
Unii grăbiţi cu treburi, pe alţii îi duc paşii în neştire,
Unii având parcă un scop, alţii chiar nimic, nicicum,
niciunde..
Mă uit în jur uimită... în sfârşit sunt liberă să merg!
îmi satur privirea curioasă sub lumina palidă de felinare
Şi cum fulgii-mi cad mărunt, cu dosul palme-îi şterg,
De pe-ochii tulburi ce prind viaţă, de pe umeri spinare!

Pe cât păşesc în noapte, trupu-ncet se dezmorţeşte,
Un val de căldură şi emoţie, de bucurie mă cuprind!
Prin vene, un flux de sânge cald spre inimă mă pridideşte,
Simt că am ceva de OM în mine-acum şi asta mă surprinde!

N-am vreme multă, pe cât aş vrea, că timpu-mi este măsurat,
Doar până-n zori, când m-oi întoarce din nou pe-acelaşi piedestal!
Secretu-n lume de-oi găsi, de prin peregrinări şi toc ce-i de-aflat,
Am să vi-1 spun, de gura nu-mi va fi împietrită de hibernal!

Flori - Anna Nora Rotaru

Cărări astrale

Sub cap pun mâna şi-n extaz mă-ntind,
Ochii mi-i închid c-alene să visez.
Din trupul meu simt că plec, că mă desprind
Şi-ncet mă-nalţ, plutesc, mă dispersez.

Uşoară ca un fulg şi liberă ca gândul,
Cutreier pe limitele-ntre Universuri.
Nimic să mă preocupe, nimeni să-mi ia rândul,
Singură sunt, plutind, aleg cărări diverse.

Să-mi vadă ochii minţii, sferele ca de-argint
Lumi, ce muritori de rând nu văd pe nicăieri;
Să-mi spun că văd aievea, simţurile nu mă mint,
C-abia acum adevărat trăiesc şi nu-n iluzii şi păreri.

Să nu mă satur şi s-absorb cât pot, hulpav,
Cu porii trupului deschişi spre infinit
Cu-o mlădiere lină a sufletului meu suav,
Să mă strecor într-al ungherelor lumii nesfârşit.

Obosită fiind din peregrinarea mea cerească,
Să mă-ntorc spre casă, la chipul meu de lut
Lângă tine, suflul tău din vis să mă trezească,
Cu tine, în siguranţă, trupul tău să-mi fie scut.

Să-ţi pot spune-n zori de zborurile-mi cereşti.
Cum pot pluti pe cărărui de om nicicând bătute.
Tu să-mi spui râzând că sunt pentru copii poveşti.
Iar eu să-ţi jur ştiind c-aievea de mine-s străbătute.

Marea - Anna Nora Rotaru

ŞTEFAN DUMITRESCU

Suntem mâini

Păsările sunt mâinile mele întinse către tine
să te mângâie, iubito,
vântul este mâna mea gingaşă întinsă către tine
râurile sunt mâinile mele limpezi care te caută pe tine,
să te mângâie, iubito
şi crinii sunt mâinile mele înflorite
care te caută pe tine, iubito, să te mângâie
şi eu sunt o mână, iubito
din care pornesc mii de mâini
ca ramurile unui copac ca să te caut pe tine,
oh, dar a cui mână sunt eu, iubito
a cui mână întinsă sunt eu
a cui mână ?,
şi Acela a cărui mănă sunt eu
a cui mână întinsă este, iubito,
a cui mână,
a cui mână întinsă este, iubito ?
şi tu eşti o mână întinsă, catifelată, gingaşă, iubito
pe care te caut cu toate mâinile mele întinse să te mângâi
oh, şi către cine te întinzi tu, iubito,
să-l mângâi,
către cine te întinzi tu , iubito
să-l mângâi,
către Cine ?
şi El a cui mână întinsă o fi, iubito,
a cui mână,
şi El a cui mână întinsă o fi, iubito,
a cui mână ?

Orizontul s-a contractat, iubito

Orizontul s-a contractat şi a devenit un punct
Păsările din văzduh au căzut secerate
Corăbiile au încremenit în pustiuri
Ţipătul meu s-a auzit până departe
Când te-am pierdut pe tine, iubito,
Nimic n-a mai avut sens pe lume
Crucile din cimitire s-au întors în păduri
Horcăind satele au început să scoată pe gură spume
Plângând în cer Domnului i s-a făcut milă de mine
Şi mi-a dăruit atunci o iubire mai mare
Pădurile au înflorit în lumea ailaltă
Eu am pornit pe ţărmi cântând cu oceanu-n spinare

Psalm de iubire

Mă doare toată fiinţa, Doamne,
îmi e greu
îmi e sufletul de leşie,
mă clatin, tremur, aş vomita, leşin
şi-n clipă şi-n veşnicie

sunt singur, îngrozit, nu văd pe
nimeni până departe
un gol un pustiu nesfârşit
ne leagă, Doamne, şi ne desparte

aş întinde mâna să te mângâi
să mă sprijin de ceva, de Tine
căci numai tu Eşti peste tot
îmi e rău, aş urla, nu-mi e bine

Te strig, Doamne din toate adâncurile mele
dar n-am glas n-am putere
un fir de praf sunt, un fir de iarbă pe colină
în vijelii în întuneric, departe, în ere !

Un zefir aş vrea să fiu, iubito !

Un zefir aş vrea să fiu, iubito
dulcea şi înmiresmata batere de vânt
să mă joc cu zulufii tăi
să mă pierd prin părul tău
tresăltând
ca prin noptoasele zăvoaie în care
cântă privighetorile

cu toate stelele ţi-aş săruta pleoapele, iubito
şi toţi luceferii ţi i-aş prinde în păr

Glorie ţie femeie frumoasă!

Glorie ţie femeie frumoasă şi bună
Pe care Domnul mi te-a dăruit de soţie
Tu faci sevele-n arbori să cânte
Moartea se pierde pe zări străvezie

Sufletul tău înmiresmează văzduhul
În lumea subatomică răsare uriaşă luna
Satele înfloresc ca livezile primăvara
Melancolic pe fundul lumii cade bruma

În materie a venit demult primăvara
Crucile înfloresc şi ele în cimitire
Sufletele în oameni sunt corăbii bete
În cer Domnul a început şi el zâmbind să se mire

Vântul şi marea

Început de cu zori pân' spre seară
Viscoleşte nisipul şi-l pune
În harnica lui vânzoleală
În multe şi firave dune.

Împinge din larguri cu trudă
Şi val peste val el clădeşte
Aduce spre maluri o undă
Cu alge, cu scoici şi cu peşte.

Din somn se trezeşte şi Marea
Ce-ntâi potolit dă să fiarbă
Dar nu îndestul ca să 'npace
Înverşunarea lui oarbă.

Stârnită din pace şi tihnă
De vântul turbat şi nebun
Începe şi Marea în urmă
Spre maluri să-şi caute drum.

Împinge armate de valuri
Oprelişti Ea mătură-n cale
Dispare şi plaja sub ape
Turbată muşcă din maluri.

Înfricoşată şi spornică-i truda
Când malul de rest se desprinde
În ape încet se prăvale
Şi tot ce pe el mai avut-am.
Acum e în Mare.

Cântată în veri şi dorită
Acum pe distrus e pornită
Împinge a valurilor turmă
Nimic nu rămâne în urmă

E totul sub val, e în Mare
E Karma
Mai fi-vor zile cu soare
Speranța, ultima moare.

 ŞTEFAN AVĂDANEI

Unde îs poveştile?

Copilărie vis de aur ai plecat
Şi basme şi visări cu tine-ai luat
Cu tine „Pupăza din tei" s-a dus
Şi farmecul poveştii a apus.

Cocoşul nu mai vrea „Punguța cu doi bani"
Boierii mari de-atunci acum sunt sărmani
Nu cresc nici vaci, nici boi, ce să le ia?
Moşu-i sărac de tot şi viața-i grea.

Muma Pădurii fioroasă a dispărut
Să-şi apere pădurea de hoți n-a mai putut
Şi zmeii cei grozavi, toți au plecat
Palatele ce le aveau s-au demolat.

Numai Ileana a rămas şi Făt Frumos
N-au Calul Năzdrăvan şi merg pe jos
Ea-n alte țări la muncă a plecat
El nu are o slujbă dar are Doctorat.

Copiii n-au aflat de existența lor
Închină întreaga vreme la „Sfânt Calculator"
Astăzi eroii lor sunt hoți şi polițişti
Nu ştiu „NET…să mă bucur că-n viața lor exişti?"

Aniversare de toamnă

A venit iar toamna, amintiri şi vis
Poem cândva început şi-'ncă scris
Sunt părtaş şi eu la compus şi-acum
Mergând înainte pe acelaşi drum.

Ne-a hărăzit soarta multe bucurii
Călător prin lume ți-a dat tu să fii
Mie aşteptarea până când revii
Aşteptări ce-acum par tot mai târzii.

Azi mai mult mă bucur că vei reveni
C'-atunci împreună vom sărbători
Un motiv ce-n toamnă mereu îl aştept
In plus astăzi are spirit din Tibet.

MUGUREL PUŞCAŞ

Oceanul timpului

Văd un ocean ce freamătă
Sub boarea tropicală
Doi negri care bat zâmbind în toba ancestrală.
Mă legăn lin pe un vapor,
A timpului epavă,
Mă-ntorc în Europa mea,
Şi negrii gem în cală.
Oceanul timpului trecut…
Din valuri care trec
Pornesc din larg, pe plaje mor,
Destinul şi-l petrec.
Tu sclav, tu înger, tu ateu,
Aţi fost, sunteţi un val
– Cu toţii v-aţi oprit, de nu,
Vă veţi opri pe-un mal.
Căci din ocean m-am rupt şi eu în noapte de cuvinte..
Şi negrii-n tobă bat zâmbind

Martie fierbinte

Îmi amintesc de-un martie fierbinte,
Zulufi de aur, clipe răvăşite…
Arzându-mi sufletul ca un opaiţ
Căldura ochilor, vise ferite.

Dinspre ” Pădure ” coborau himere,
” Oraşul de pe deal ” dormea supus,
Un cetăţean te admira sedus…
Îşi construia o lume de mistere.

Comete cu stelare, albe trene,
Îmi luminau pasiunile lumeşti,
Mă strecuram printre stejari celeşti
Îngreunat de gânduri şi troiene.

Zulufi de aur, ochii dulci de bragă,
Vise ferite, le aştept din nou,
În vremuri prăfuite, fără vlagă
Doresc o primăvară cu… ecou.

Singur

Eşti aici, eşti frumoasă,
Eşti atât de duioasă…
Sunt aici, sunt cu tine,
(Sunt doar singur cu mine).

Sărutul

Privesc cum freamătă copacii
Sub verde crud, ameţitor,
Iar cerul se încrunt-a ploaie…
Noi doi ne sărutăm pe-un nor.

Privesc cum freamătă copacii,
Ramuri se împletesc sublim…
Sărutul nostru-i fără margini,
Nu este timp să ne oprim.

Sub ploi de vis, furtuni sau soare,
Din viitor, înspre trecut,
Vibrând, cu bucuria vieţii,
Voi continua să te sărut.

Stejarii împletesc iubirea,
Unindu-şi ramuri verzi spre cer…
Sărutul lor de clorofilă
Nu seamănă…E efemer.

Ninge cu noi peste pădure…
E-al cerului sărut plăpând,
Sfinţind în amalgamul vieţii,
Iubire, oameni, ram, pământ.

Dimineaţa

Aşa frumoasă eşti de dimineaţă,
Îmi vine să te-nvălui într-un nor…
Să-ţi dăruiesc o toamnă, ca prefaţă,
Cu dragoste, apoi, să te-nconjor.

Pe coapsa ta se profilează jaruri,
Corăbii vechi se-ntorc dinspre zenit…
E vară, încă, pe-ale tale maluri,
Aş vrea să fie aşa la infinit.

E doar un vis…E timpul…Nu ne iartă…
Dar tu, frumoasă, ştiu, mereu vei fi,
Iubirea noastră, tandru punct pe hartă,
Va încălzi ale vieţii sihăstrii.

Apoi…Târziu…Pleca-vom mai departe…
Ne-aşteaptă cele cotidiene, vechi,
Vom depăna în pagini vechi de carte,
Corăbii, trupuri, suflete-perechi.

„Ovidiu Cărpuşor este un ludic, el pleacă de la valorile afirmative ale vieţii sufleteşti, atitudinea faţă de artă fiind una de onestitate fertila şi în acelaşi timp de joc. Tipul său de gândire este unul al bucuriei şi speranţei. Intr-o epocă a unei intense comunicaţii fiecare artist simte necesitatea integrării sale în cultura vizuală contemporană, animată de circulaţia motivelor, formelor şi ideilor plastice actuale. În ideea de comunicare, apariţia albumului care prezintă creaţia lui Ovidiu Cărpuşor confirmă extrema actualitate a demersului său, forţa de impact pe care o exercită opera sa, îmbinând o poezie profundă cu pasiunea analitică ce distruge neîncetat forma şi sensurile pentru a le recompune mereu cu o fervoare aproape clasică. Ca şi într-o expoziţie, într-un album bine făcut, tablourile se luminează unul pe altul, colaborează între ele, vin unul în întâmpinarea celuilalt, realizând împreună ceea ce se obţine rareori chiar pe o simeză: aura unui artist, mai valoroasă în sine decât toată opera adunată la un loc.**”**

Veronica Bodea Tatulea

Beatitudine - Ovidiu Cărpuşor

Grafica: Constantin Bârjoveanu

Responsabilitatea asupra opiniilor exprimate de autorii articolelor aparține exclusive acestora

Sediul redacției: Str. Roman Mușat nr. 19, Roman
cod 611002, tel/fax: 0233.74.46.28

tel. 0740484241
E-mail: asociatia.grmelidon@yahoo.com

SOCIETATATEA CULTURALĂ
George Radu Melidon
&
revista
Melidonium

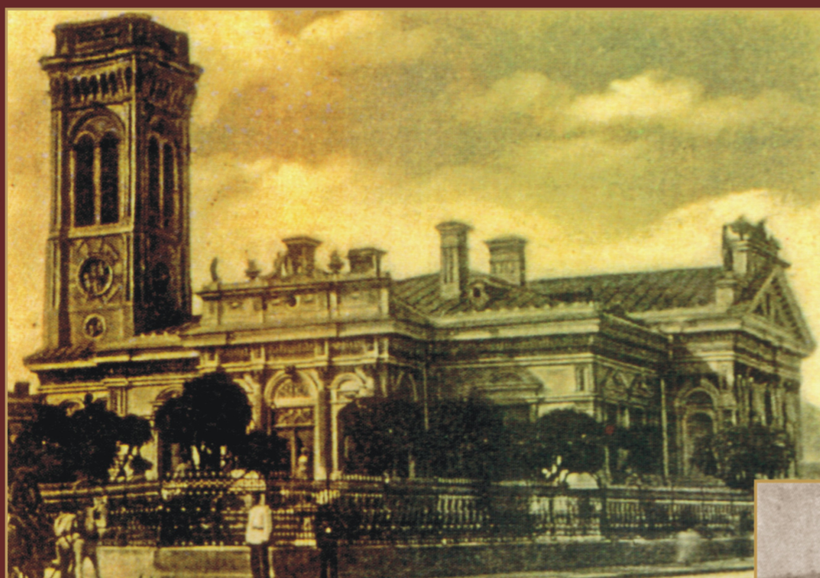
Adresa:
Str. Roman Mușat nr.19
Biblioteca Municipală Roman
jud. Neamț, cod 611002
CONT:
RO87BRDE280SA29292912800
BRD Roman

E-mail:
emiliatutianu@gmail.com
asociatia.grmelidon@gmail.com

Revista *Melidonium* publică materiale de factură culturală, științifică și spirituală.
Autorii de pretutindeni pot deveni colaboratori ai acesteia, cu mențiunea responsabilității asupra opiniilor, argumentelor sau părerilor exprimate.
Manuscrisele reținute se publică în ordinea necesităților redacționale.
Materialele nepublicate nu se restituie.

Mulțumim pentru sprijinul financiar acordat la tipărirea acestei reviste:
doamnei Magdalena Avadanei
doamnei Maria Rațiu
domnului Florin Vasile Bratu

ISSN 2066-0685
ISSN-L 2066-0685

ISSN 2066-0685
ISSN-L 2066-0685

Director, fondator-realizator
Emilia Țuțuianu Dospinescu